

§ 12 MILJØGODKENDELSE
af svinebedrift
Skivevej 146, 9632 Møldrup

Registreringsblad

Titel: § 12 miljøgodkendelse af svinebedrift Skivevej 146, 9632 Møldrup.

Dato for ikrafttrædelse: 28. september 2010

Bedriftens navn: Langdyssegård

CVR-nr: 10514991.

CHR-nr: 81319.

Ejendomsnummer: 7910214008.

Matr. nr. matr. nr. 9f, 9g og 9aa Hærup By Klejtrup og Roum By Roum.

Adresse: Skivevej 146, 9632 Møldrup.

Bedrifts ejer og Ansøger: Ole Mortensen

Konsulent: Regitze Steinfeldt, Horsøvej 11, 9500 Hobro, rst@agrinord.dk
Tilsynsmyndighed: Viborg Kommune

Rådgiver: Orbicon, Thomas Kristiansen – KS: Peter Nygaard

Kontrolleret af: Claus Pedersen, Viborg Kommune

Ikke-teknisk resumé

Ole Mortensen har søgt Viborg Kommune om tilladelse til udvidelse af den eksisterende produktion på bedriften, Skivevej 146, 9632 Møldrup.

Ansøgningen vedrører udvidelse af produktionen fra 1150 årssøer svarende til 267,43 dyreenheder svin til en produktion af 1400 årssøer og 500 slagtesvin svarende til 338,41 dyreenheder. Udvidelsen foregår i en tilbygning til eksisterende bygninger samt etablering af ny gyllebeholder

Der er til ejendommen et areal på 285,98 ha ejet/forpagtet. Der er ingen aftale arealer.

Ammoniakkrav er opfyldt, fosforkrav og kvælstofkrav er opfyldt, beliggenheden overholder alle geneafstande med hensyn til lugt.

Ejendommen er beliggende i det åbne land med over 300 m til nærmeste nabo og over 2 km til nærmeste samlede bebyggelse. Nærmeste byzone er beliggende over 4 km fra ejendommen.

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger meddeler Viborg Kommune en § 12 godkendelse til ejendommen på en række anførte vilkår.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	4
Klagevejledning og offentliggørelse	6
Generelle vilkår	7
Miljøteknisk vurdering	7
Drift og indretning	7
Årsproduktion	7
Vilkår for anlæg	9
Miljøteknisk vurdering	9
Staldinventar- og drift	9
Ammoniakreducerende miljøteknologi	9
Fodring	10
Lugt	10
Gødningsoebevaring	11
Gyllehåndtering	11
Transport	11
Spildevand m.v.	11
Uheld og driftsforstyrrelser	12
Støj	12
Skadedyr	12
Støv	13
Lys	13
Oplag af olie og kemikalier	13
Affald	13
Vilkår for udspretningsarealer	15
Miljøteknisk vurdering	15
Udbringning	15
Vilkår for miljøredegørelser	16
- miljøredegørelser	16
Miljøteknisk vurdering	16
Viborg Kommunes samlede vurdering	17
Ansøgers miljøtekniske beskrivelse	32
Bilag 1: Oversigtsplan over ejendom	40
Bilag 2: Staldopbygning	41
Bilag 3: Transportveje	42
Bilag 4: Arealer incl. Marknummer 1	43
Bilag 4 fortsat: Arealer incl. Marknummer 2	44
Bilag 4 fortsat: Arealer incl. Marknummer 3	45
Bilag 4 fortsat: Arealer incl. Marknummer 4	46
Bilag 5: Arealer ift § 7, natura 2000 områder 1	47
Bilag 5 fortsat: Arealer ift § 7, natura 2000 områder 2	48
Bilag 5 fortsat: Arealer ift § 7, natura 2000 områder 3	49
Bilag 5 fortsat: Arealer ift § 7, natura 2000 områder 4	50
Bilag 6: Nitratfølsomme indvindingsområder og drikkevandsområder 1	51
Bilag 6 fortsat: Nitratfølsomme indvindingsområder og drikkevandsområder 2	52
Bilag 7: § 3 natur ved ejendommen	53
Bilag 8: § 3 ved arealer og lavbund, vandløb og søer 1	54
Bilag 8 fortsat: § 3 ved arealer og lavbund, vandløb og søer 2	55
Bilag 8 fortsat: § 3 ved arealer og lavbund, vandløb og søer 3	56
Bilag 8 fortsat: § 3 ved arealer og lavbund, vandløb og søer 4	57
Bilag 9: Fosforfølsomme områder og nitratklasser 1	58
Bilag 9 fortsat: Fosforfølsomme områder og nitratklasser 2	59
Bilag 10: Udtalelse fra Mariagerfjord kommune	60

Indledning

Ole Mortensen har ansøgt om en § 12 godkendelse jf. husdyrloven¹ af bedriften beliggende på adressen, Skivevej 146, 9632 Mølstrup

Der ansøges om en driftmæssig udvidelse af eksisterende besætning fra nuværende dyrehold svarende til 268,17 DE fordelt på 1150 årssøer, til et dyrehold svarende til 338,41 DE fordelt på 1400 årssøer og 500 slagtesvin.

Miljøgodkendelsen udarbejdes af Viborg Kommune med bistand fra Orbicon.

Bedriften er tidligere miljøgodkendt af Viborg Kommune med miljøgodkendelse af 28. december 2006 efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5 til 1150 årssøer.

I forhold til den tidligere miljøgodkendelse er forudsætningerne for de miljømæssige vurderinger ændret. Der er ikke identitet mellem det hidtil godkendte anlæg og det ansøgte projekt og den eksisterende produktion ikke kan adskilles fra den ansøgte udvidelse/ændringen. Miljøgodkendelse meddelt den 28. december 2006 bortfalder derfor ved meddelelse af denne godkendelse.

Læsevejledning

Godkendelsen er opbygget, så vilkår står først sammen med konklusionerne fra den samlede vurdering, derefter følger Viborg Kommunes samlede vurdering samt en miljøteknisk beskrivelse af det ansøgte projekt.

Sagens bilag

Følgende oplysninger er indgået i behandling af sagen:

- Ansøgning skema nr. 6331 af 26-12-2007 version 8, genberegnet senest . september 2010 med bilag.
- Miljøtilsyn udført den 4. juni 2009.
- Supplerende oplysninger modtaget den 30. april 2009, og den 7. og 18 august 2009 samt 29. januar og 4. februar 2010. Seneste oplysninger modtager den 21. september 2010.
- Udtalelse fra Mariagerfjord kommune, dateret den 11. maj 2010 .

Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til reglerne i Husdyrloven med tilhørende bekendtgørelse² samt Skov- og Naturstyrelsens vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

¹ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1572 af 20/12/2006

² Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 294 af 31/3/2009

Derudover er der foretaget en vurdering af ansøgningen jf. reglerne i habitatbekendtgørelsen³. Jf. denne skal kommunen før der træffes afgørelse til et husdyrbrug, foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Da der er tale om anlæg til husdyrproduktion for mere end 270 dyreenheder, hvis mindst 90 pct. af dyreenhederne stammer fra søer med tilhørende smågrise indtil 30 kg, eller 750 stipladser til søer, skal ansøgningsmateriale i henhold til Husdyrbrugloven § 55 offentliggøres således, at offentligheden får lejlighed til at se materialet og udtale sig herom. Bedriften er omfattet af § 12.

Sagsmaterialet har i lokalaviserne i Viborg været offentliggjort i uge 3 i 2008. Ansøgningsmateriale har været i partshøring fra den 6. marts 2009 til den 27. marts 2009 og der er i den forbindelse ikke indkommet bemærkninger. Et udkast til miljøgodkendelsen har været i nabohøring fra den 5. august 2010 til 17. september 2010.

Sagen har desuden været i høring i nabokommunen Mariager Fjord kommune.

Endvidere skal virksomheden og kommunen i forbindelse med godkendelse foretage en vurdering af virksomhedens teknologi i forhold til det, som beskrives som "Bedst Tilgængelige Teknologi" (jf. BAT-notat/BREF-dokument for svine- og fjerkræbrug).

Husdyrlovens beskyttelsesniveau, afskæringskriterier

Godkendelsen er vurderet i henhold til husdyrlovens og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveauer, afskæringskriterier samt i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen⁴, Skov- og Naturstyrelsens vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug samt Habitatbekendtgørelsen⁵.

Husdyrloven beskriver 4 beskyttelsesniveauer eller afskæringskriterier, nemlig:

1. Ammoniak
 - Det generelle ammoniakkrav
 - Det individuelle ammoniakkrav - Maksimal merbe-

³ Bekendtgørelse nr. 408 af 01/05/2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

⁴ Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19/12/2006

⁵ Bekendtgørelse nr. 408 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter af 1. maj 2007.

lastning af særlige naturområder (§ 7)

Det generelle ammoniakkrav er opfyldt, ved staldtypen og etablering af gyllekøling i de stalde, hvor der sker ændringer.. Det individuelle ammoniakkrav er overholdt, nærmeste § 7 ligger længere væk end 1.000 meter fra ejendommen.

2. Lugt

- Nabo
- Samlet bebyggelse
- Byzone

Lugtkravene er overholdt. Afstand til nærmeste nabo er godt 300 meter, mens der er ca. 2 km til nærmeste samlede bebyggelse og over 4 km. Til nærmeste bymæssige bebyggelse.

3. Fosfor

- Natura 2000 områder overbelastet med fosfor
- Lavbund
- Lerjord

Langt den største del af udspretningsarealerne ligger i P-klasse 0 dvs. at der ikke er restriktioner udover harmonikraved .Ca. 6 ha er i P-klasse 2. Jf. fosforberegningerne i ansøgningsystemet er fosforkraved overholdt.

4. Nitrat

- Overfladevand
- Grundvand

Arealerne ligger i nitratklasse 0 og 2. For at opretholde udbringning af 1,31 DE/ha er der i det ansøgte projekt regnet med en forøgelse af efterafgrøderne på 1,1% , således vil der ikke ske en merbelastning af udvaskningen af nitrat i rodzonen.

Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – også selvom disse regler eventuelt måtte være skærpede i forhold til denne godkendelse.

Hvis den meddelte miljøgodkendelse ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i 3 på hinanden følgende år betragtes det som kontinuitetsbrud. Så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år, med mindre andet fremgår af miljøgodkendelsen. Det er ikke hensigten at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes som kontinuitetsbrud.

Godkendelsen skal, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2018.

Meddelelse om godkendelse

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger meddeler Viborg Kommune hermed godkendelse til ovennævnte bedrift på nedenstående vilkår. Det er endvidere Viborg Kommunes samlede vurdering, at miljøgodkendelsen, med de pågældende vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, **ikke** vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Godkendelsen gælder kun for det ansøgte. Der må **ikke** ske udvidelse eller ændring i dyreholdet, herunder stalde, gødningsopbevaringsanlæg, udspretningsareal og lignende, før ændringen er anmeldt og godkendt af tilsynsmyndigheden.

Godkendelsen omfatter udelukkende ejendommens erhvervsdel og forholdet til husdyrbrugslovgivningen. Godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (f.eks. Byggeloven, Planloven, m.v. samt afledning af spildevand og overfladevand efter Miljøloven) skal søges separat og der skal bl.a. indhentes byggemødelelse inden evt. byggeri må igangsættes.

Klagevejledning og offentliggørelse

Afgørelsen, der alene vedrører forholdene i henhold til Husdyrloven, kan inden 4 uger efter afgørelsens annoncering påklages til Miljøklagenævnet.

Klageberettiget er ansøger, klageberettigede myndigheder og organisationer og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagen jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 84-87. Godkendelsen er offentliggjort den 13. oktober 2010 ved annonce i lokalaviserne i Viborg.

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug kapitel 7.

Eventuel klage stiles til Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, men indsendes skriftligt til Viborg Kommune, Søvej 2, 8800 Viborg eller pr. mail til virksomhedsmiljoe@viborg.dk som videresender klagen med sagens akter.

Klagen skal være modtaget af Viborg Kommune senest ved kontortids ophør onsdag den 10. november 2010.

En eventuel klage har ikke opsættende virkning, medmindre Miljøklagenævnet bestemmer andet, hvorfor godkendelsen på eget ansvar kan udnyttes, før klagefristen er udløbet i henhold til Husdyrlovens § 81, stk. 1. Undtaget fra dette er dog hvis miljøgodkendelsen indeholder vilkår efter § 27, stk. 1, nr. 3, og stk. 2 (vilkår vedrørende landskabelige værdier samt vilkår om etablering af gyllebeholder udenfor bygningsfeltet), hvilket er i henhold til Husdyrlovens § 81, stk. 3.

Såfremt afgørelsen påklages, vil dette blive meddelt ansøger.

Denne afgørelse kan endvidere indbringes for domstolene, jf. Husdyrlovens § 90. En eventuel sag skal være anlagt inden 6 måneder efter annonceringen.

Med venlig hilsen

Claus Pedersen
Miljøsagsbehandler

Udkast til afgørelse er fremsendt til kommentering inden meddelelse af godkendelsen til følgende (partshøring):

- Regitze Steinfeldt, Horsøvej 11, 9500 Hobro, E-post: rst@agrinord.dk
- Ejendommene Bavsøvej 31, Dalvej 14, Halesøvej 9 og 11, Skivevej 121, 123, 148, 150 og 152, alle 9632 Møltrup.
- Mariagerfjord Kommune, Østergade 22, 9510 Arden, Rasmus Fuglsang Frederiksen, www.mariagerfjord.dk.
- Embedslægeinstitutionen Midtjylland, Lyseng Allé 1,8270 Højbjerg. (midt@sst.dk)
- Miljøministeriet, Miljøcenter Ringkøbing, Holstebrovej 31, 6950 Ringkøbing. (post@rin.mim.dk)
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, 7000 Fredericia. (mail@dkfisk.dk)
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Wormstrupvej 2, 7540 Haderup. (nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk)
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1. sal, 1611 København V. (ae@aeraadet.dk)
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postboks 2188, 1017 København K. (fbr@fbr.dk)
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. (dn@dn.dk)
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle (post@sportsfiskerforbundet.dk)
- Friluftsrådet Limfjord Syd. (ajj-7600@webspeed.dk)
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N (husdyr@ecocouncil.dk)
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140. København V, (natur@dof.dk, viborg@dof.dk)

Generelle vilkår

Drift og indretning

1. Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Skivevej 146, 9632 Møldrup herunder samtlige arealer inkl. udspretningsarealer, der er tilknyttet husdyrproduktionen vedrørende CHR nr. 81319 og CVR nr. 10514991.
2. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen træder i kraft. Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år efter godkendelsens meddelelse.
3. Bedriften skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne godkendelse, samt med de ændringer der eventuelt måtte fremgå af godkendelsens vilkår.

Årsproduktion

4. Bedriften tillades drevet med en årsproduktion på maksimalt :
 - 1400 årssøer
 - 500 polte/slagtesvin 65-102 kg (150 stipladser)svarende til i alt 338,41 DE
5. Dyreholdet på ejendommen skal placeres i stalde og med vægtintervaller og stipladser som angivet i bilag 2
6. Det maksimalt tilladte antal dyr i ovennævnte dyre kategorier på stald af gangen er 1550 (stipladser) fordelt som ovenstående.
7. Almindelige sæsonudsving samt tilpasninger pga. sanering og lignende accepteres, det samme gør dyreholdets størrelse som følge af tilpasninger pga. ændrede vægtintervaller (maksimal afvigelse +/- 10 %) så længe både det maksimale antal DE og geneafstanden for lugt ikke forøges.
8. Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden således:

Miljøteknisk vurdering

- Drift og indretning

Det forudsættes at bedriften indrettes og drives i overensstemmelse med det i sagen forelagte. Oversigt over indretning fremgår af bilag 1 og arealoversigt over udbringningsarealer fremgår af bilag 4.

Det vurderes at ejendommen Skivevej 146, 9632 Møldrup ligger udenfor de områder, der har særlig interesse, hvad landskabelige værdier angår.

Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Med "udnyttet" menes, at det ansøgte byggeri er taget i brug, og der er indsat et dyrehold svarende til den ansøgte produktion.

Til- og nybygningerne falder visuelt sammen med de øvrige driftsbygninger og det vurderes at det vil fremstå som en driftsmæssig enhed. Det vurderes endvidere at det ikke at forringe de landskabelige, naturmæssige eller kulturhistoriske værdier, der ligger til grund for områdets status.

På baggrund af ansøgningens beskrivelse af det ansøgte byggeri, vurderes at nybygningen/tilbygningen er forholdsvist diskrete. Det vurderes, at der ikke er grund til at stille vilkår om beplantning og materialevalg.

Nybygningen/tilbygningen overholder i øvrigt gældende afstaldkrav.

- Årsproduktion

De angivne DE er opgivet i henhold til den ved godkendelsestidspunktet gældende Husdyrgødningsbekendtgørelses definitioner.

Jævnfør vilkår 2 bortfalder den del af godkendelsen, som ikke er udnyttet inden for 2 år. Derfor er der indsat et vilkår om egenkontrol, der skal sikre, at husdyrholdet er indsat inden udløbet af den fastsatte periode. Det er således ikke tilstrækkeligt, at en opbygning er påbegyndt.

- Når besætningen er nået op på 338,41 dyreenheder,
- Besætningens/produktionens størrelse den 1. oktober 2012

9. I forbindelse med afholdelse af de regelmæssige tilsyn, skal afregning fra slagteriet og opgørelser fra CHR, E-kontrol, svineflytninger eller lign. for hele den animalske produktion, dækkende de sidste 3 års produktion, ligge til rådighed for tilsynsmyndigheden

⁶ Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19/12/2006

Vilkår for anlæg

Staldinventar- og drift

10. Der skal være overbrusningsanlæg, hvor staldluften tilføres forstøvet vand i samtlige stalde.
11. Ventilationsanlæg skal udføres således, at der ikke opstår væsentlige lugt- eller støjgener. Staldventilatorer skal renholdes og justeres jævnlige efter producentens anvisninger.
12. Bedriften skal, på foranledning af tilsynsmyndigheden, redegøre for, hvad der er indført af renere teknologi siden sidst samt i hvilket omfang der er sket substitution af råvarer og hjælpestoffer til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.

Ammoniakreducerende miljøteknologi

13. Det nye staldanlæg skal etableres med delvist spaltegulv, således at hele dyreholdet på nær slagtesvinene skal være placeret på delvist spaltegulv.
14. Staldanlæggets gyllekanaler i stald 1.1.2., 1.1.3. og 1.1.4. skal forsynes med gyllekølingsanlæg, i alt 1400 m² gyllekanal. For at opnå en reduktion i ammoniakemissionen på 17,5 pct., skal der i gennemsnit over året køles med 17,5 W/m². Varmepumpen skal derfor kunne levere en køleeffekt på mindst 24,5 kW.
15. Såfremt størrelsen af arealet af gyllekanaler ændres væsentligt kan køleeffekten af varmepumpen ændres, jf. beregningsmetoderne i Miljøstyrelsens BAT blad 1. Udgave 19.05.09. Der skal dog forinden indhentes tilladelse hos Viborg kommune.
16. Det etablerede gyllekølingsanlæg i gyllekanalerne skal være i drift i i minimum 8760 timer. Etableres en pumpe med større køleeffekt ($P_{\text{køleeffekt}}$) kan driftstiden reduceres tilsvarende jf. formel:
$$24,5 \text{ kw} \cdot 8.760 \text{ timer} / P_{\text{køleeffekt}} = \text{reduceret driftstid.}$$
17. Der skal være tæller til registrering af timeforbrug og kw forbrug på varmepumpen til dokumentation af driftstiden.
18. Den månedlige driftstid og kw forbrug skal indføres i driftsjournalen.
19. Køleanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper køleanlægget. Anlægget

Miljøteknisk vurdering

- Staldinventar- og drift

Det anbefales at overbruse i 2-4 minutter én gang i timen i slagtesvinestalde med lavtryksanlæg ved staldtemperaturer under 22°C, mens der ved staldtemperatur over 22°C anbefales overbrusning i 4-6 minutter hver halve time. Der er stillet vilkår til overbrusning, idet overbrusning, udover det dyreetiske aspekt, er vurderet at have en gavnlige miljøeffekt – f.eks. ifht. minimering af støv- og lugtgener.

Ved påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler skal der drages omsorg for, at der ikke er mulighed for "tilbagesug". Der må derfor aldrig tages vand direkte fra en brønd / boring, et vandløb eller en sø. Det kan tillades, at der tages vand fra hydrant (markvanding), hvis påfyldningsslangen er forsynet med kontraventil.

- Ammoniakreducerende miljøteknologi

Kravet om 15 % reduktion (2007) af NH₃ tab fra stald og lager opfyldes ved, at der er etableret delvist spaltegulv i alle staldafsnit samt etablering af gyllekøling i stald 1.1.2., 1.1.3. og 1.1.4. Ved gyllekøling minimeres husdyrgødningens fordamning af NH₃. Der er derfor sat en række detailvilkår til kapaciteten jf. Miljøstyrelsens BAT blad 1. udgave 19.05.09, driften og kontrollen af køleanlægget.

Staldarealet for de tre stalde er anført til 2407 m² i ansøgningen. Der foreligger ikke færdige tegninger over størrelsen af gyllekanalerne i stalderne. Da der er delvist spaltegulv i alle tre stalde er den samlede størrelse af gyllekanalerne opgjort til 1/3 x 2407,5 m² - 200 m²(gangareal) = 1400 m². Så fremt der sker væsentlige ændringer i størrelsen af gyllekanaler, når de endelige staldtegnninger foreligger kan køleeffekten ændres jf. vilkår 15.

Staldanlæg og gylletanke ligger udenfor bufferzoner dvs. udenfor 1000 m fra et § 7 udpeget naturområde. Nærmeste § 7 område er et hede/overdrev beliggende ca. 1,2 km nord for ejendommen. Den højeste merdeposition fra anlægget til naturområdet er beregnet til 0,00 kg N/ha.

I en afstand af ca. 300 meter ligger der en mindre § 3 sø. I en afstand af ca. 600 meter ligger der yderligere 2 § 3 søer.

Viborg Kommune har vurderet, at udvidelsen ikke vil medføre en væsentlig merbelastning af beskyttede naturtyper i nærområdet.

20. må ikke kunne genstarte automatisk efter driftsstop.
21. Enhver type af driftsstop noteres i driftsjournalen sammen med årsagen hertil.
22. Anlægget skal vedligeholdes ved at følge fabrikantens vejledning herom.
23. Det skal indføres i driftsjournalen hvornår der er foretaget vedligehold af gyllekølingsanlægget og hvad der evt. er foretaget for at rette fejl og mangler.

Fodring

Ingen vilkår.

Lugt

24. Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således, at lugtgener begrænses mest muligt.
25. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at driften giver anledning til flere lugtgener for omboende end forventet, skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som godkendes af kommunen, og derefter gennemføre denne. Samtlige udgifter i forbindelse med ovennævnte afholdes af husdyrbruget.

Fodring

I bedriftens tidligere miljøgodkendelse har der været et krav om foderkorrektur for fosfor (4,5 g P/Fe). Af dyrevelfærdsmæssige årsager har det været et ønske, ikke at skulle foretage foderkorrektur. Derfor er der ikke vilkår herom i denne miljøgodkendelse. Reduktionen af fosfor vil fremover ske ved andre tiltag.

Lugt

Det er tilladelsesmyndighedens vurdering at en væsentlig medvirkende faktor til begrænsning af emission, er opretholdelse af en god staldhygiejne i form af rene og tørre stalde, derfor er det stillet vilkår om renholdelse af bedriften og dens omgivelser.

Det vurderes, at godkendelsen ikke vil medføre øgede lugtgener for naboejendomme, da nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt, samlede bebyggelse og byzone ligger udenfor den beregnede geneafstand. Det vurderes derfor, at ejendommens lokaliseringsforhold er tilfredsstillende for et landbrug af denne størrelse.

Dog fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal bedriften lade foretage undersøgelse af forskellige lugtkilder og/eller behandling af staldlugtemissionen, således at lugten uden for ejendommen formindskes.

Gødnings-opbevaring

26. Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed på ejendommen.
27. Beholdere til husdyrgødning skal mindst en gang om året tømmes helt, og der skal ske indvendig og udvendig inspektion (om muligt) med henblik på reparation og vedligeholdelse. Inspektionen og evt. tiltag skal noteres i logbogen.
28. Afløbsbrønde, tagnedløbsbrønde og lignende, skal sikres, så der ikke ved eventuelle uheld kan afledes gylle til drænsystemet

Gyllehåndtering

29. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
30. Påfyldning af gyllevogne o.l. skal foregå på en plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning, eller med gyllevogne som har påmonteret pumpe og returløb, således at spild af flydende husdyrgødning undgås.

Transport

31. Ved transport af husdyrgødning på offentlige veje skal transportvognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal gødningen straks opsamles.

Spildevand m.v.

32. Spildevand fra rengøring af stalde, o.l. skal ledes til gylle-

- Gødnings- opbevaring

Håndtering af gødning foregår som gylle. Det er vurderet, at der er sikret tilstrækkelig opbevaringskapacitet for gylle, såfremt der på selve ejendommen er minimum 9 måneders opbevaringskapacitet. Opbevaringskapaciteten efter udvidelsen rækker til godt 12 mdr.

Det vurderes, at bedriften med de stillede vilkår lever op til BAT. Når der ved indvendig og udvendig inspektion står "om muligt", er det ikke intentionen at hele beholderen skal frilægges for inspektion, men blot at den engang om året efterses for evt. revner mm.

Alle afløbsbrønde skal sikres mod tilledning af vand, saft og gylle fra møddinger, gyllebeholdere ensilagepladser/siloer, samt befæstede arealer, hvor der kan være spild af foder og husdyrgødning. Afhængig af terrænforhold er det nødvendigt at have fokus på alle risici.

- Gyllehåndtering

For at forhindre spild og forurening af jord og grundvand stilles der krav om, at al håndtering foregår under opsyn samt at håndteringen foregår på en sådan måde, at evt. gener begrænses f.eks. at der først sker omrøring af gyllebeholderen, kort tid før beholderen skal tømmes f.eks. ved udspreddning.

Det vurderes, at med overholdelse af vilkår, vil der være sikkerhed en fornuftig håndtering af gyllen.

I øvrigt henvises til nye skærpede regler for gyllehåndtering i Husdyrgødningsbekendtgørelsens regler.

- Transport

Bedriften ligger hensigtsmæssigt ift. til- og frakørselsforhold og transporter til og fra marker sker udenfor bymæssige bebyggelser samt med kun få beboelser langs vejen. Derudover er de to store gyllebeholdere placeret i åbent land i nærheden af store dele af udspreddingsarealerne. For at mindske gener fra transport henstilles det, at transport skal foregå indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonet arbejde kan dog forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset.

I forhold til BAT skal alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne i øvrigt påvirkes mindst muligt.

- Spildevand

Det er kommunens vurdering, at der er en miljømæssig risiko

system.

33. Al vask af maskiner og redskaber, skal foregå på en støbt, fast plads hvor bortledning af spildevandet sker til en opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbringning.

Uheld og driftsforstyrrelser

34. Bedriften skal indrettes og drives, så spild og andet ukontrolleret udslip af forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.
35. Der skal udarbejdes en beredskabsplan eller driftsforskrift, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal indsendes senest 2 måneder efter meddelelse af denne godkendelse til tilsynsmyndigheden.
36. Beredskabsplanen revideres/kontrolleres sammen med de ansatte mindst 1 gang om året. Den skal være let tilgængelig og synlig for ansatte og øvrige der færdes på ejendommen og findes i et sprog der kan forstås af de ansatte.
37. Beredskabsplanens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder / miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, ol.

Støj

38. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til flere støjgener for omboende end forventet, skal virksomheden lade udarbejde en handlingsplan, som skal godkendes af kommunen, og derefter gennemføres.
39. Ventilationsanlæg skal rengøres regelmæssigt og vedligeholdes i overensstemmelse med leverandørens specifikationer.

Skadedyr

40. Der skal overalt på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium.

forbundet med vask af maskiner og ikke mindst sprøjteudstyr. Der er derfor stillet vilkår om, at vask skal ske på en vaskeplads med afløb til en opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning. Herved vil vaskevandet blive ført til gyllebeholderen og udspreddt med gyllen, hvilket vil være en miljømæssigt bedre løsning. Der er ligeledes stillet vilkår om, at vaskepladsen skal anvendes ved påfyldning af sprøjtemidler.

Sanitært spildevand og tag- og overfladevand uden rester af husdyrgødning, der ansøges udledt til dræn eller vandløb er ikke indeholdt i denne godkendelse.

- Uheld og driftsforstyrrelser

En væsentlig risikofaktor er uheld i forbindelse med overpumpning af gylle. Det skal derfor sikres, at der ved utilsigtet start ikke pumpes gylle udenfor tanken. Ligesom overpumpningen skal ske under opsyn. Dette gør sig ligeledes gældende ved tankning af diesel. Beredskabsplanen skal indeholde procedurer for reaktionerne ved sådanne forhold.

Udover at være BAT, så er det Viborg Kommunes opfattelse, at en beredskabsplan vil være til stor hjælp for landmanden og relevante myndigheder, såfremt der skulle ske et uheld, både med hensyn til små hændelser som oliespild og store som f.eks. brand, hærværk o.l.

Beredskabsplanen skal revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året, og den skal være kendt af gårdens ansatte mm. og andre, der har deres daglige gang på bedriften. For at alle skal kunne få adgang til planen, skal den være let tilgængelig og synlig og såfremt der er udenlandsk arbejdskraft, findes i et sprog der kan forstås af de ansatte.

- Støj

Der etableres ikke nye støjende anlæg i forbindelse med udvidelsen. Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive, et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjberegninger idet de nærmeste naboer ligger så langt fra bedriften, at det ikke vurderes at kunne opstå gener.

Skulle der på et senere tidspunkt konstateres støjgener, vil bedriften blive afkrævet at dokumentere, at de vejledende støjkrafter i miljøstyrelsens vejledningen for eksternt støj fra virksomheder (5/1984), i det åbne land kan overholdes.

- Skadedyr

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som straks skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt, hvorfor der stilles

41. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.)

Støv

42. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal, vurderet af tilsynsmyndigheden.
43. Fodersiloer skal indrettes således, at støvgener i forbindelse med indblæsning af foder undgås, f.eks. med cykloner eller anden støvbegrænsende foranstaltning.

Lys

44. Driften må ikke medføre væsentlige lysgener udenfor ejendommens eget areal, vurderet af tilsynsmyndigheden.
45. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til lysgener, skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan og derefter gennemføre denne. Handlingsplanen skal godkendes af tilsynsmyndigheden.

Oplag af olie og kemikalier

46. Olier og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere med tætsluttende låg. Beholderne skal være beregnet til formålet og skal være tydelig mærket med angivelse af indhold. Oplag af olie og kemikalier må ikke medføre forurening eller risiko for forurening af omgivelserne, herunder af jord, vandområder, grundvand, luft eller kloak.
47. Oplagspladsen skal være afskærmet mod nedbør og indrettes eventuelt med fald, fordybning eller opkant så en mængde, mindst svarende til indholdet af den største beholder, tilbageholdes ved spild eller lækage.
48. Tankning skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund således at spild kan opsamles og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand/grundvand.

Affald

49. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
50. Der skal føres register over affaldsproduktionen på landbruget. Registreringen skal for hver fraktion indeholde en beskrivelse af art, mængde og sammensætning. Registreringen skal gemmes i mindst 5 år og fremvises på tilsyn.
51. Bedriftens olie- og kemikalieaffald skal til enhver tid opbevares i tæt emballage, afskærmet mod nedbør og uden mulighed for afløb til kloak, jord, overfladevand eller grund-

vilkår herom. Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium opdateres 1 gang årligt.

- Støv

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

- Lys

Pga. afstanden til nærmeste nabo forventes der ingen væsentlige problemer med lysforhold.

Dog fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt tilsynsmyndigheden finder det nødvendigt, skal bedriften lade foretage undersøgelse af forskellige lyskilder, således at lyset uden for ejendommen formindskes.

- Oplag af olie og kemikalier

For at undgå forurening pga. af spild eller uheld skal overjordisk oplag af olier og kemikalier, opbevares på tæt bund og uden mulighed for afløb.

Da der endvidere er stor risiko for spild på jorden, hvor traktorer og andre motoriserede landbrugsmaskiner påfyldes brændstof mm, er der stillet krav om, at stederne skal være udformet således, at der ikke kan ske afløb til og forurening af jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Ift. bedriftens olietanke henvises i øvrigt til reglerne i olietankbekendtgørelsen (Bek. nr. 259 af 23. marts 2010).

Affald

Det er BAT at registrere affaldsproduktionen og derved skaffe sig et overblik over evt. indsatsområder, hvor man kan minimere affaldsproduktionen. Derfor skal man på ejendommen føre registrering over affaldsproduktionen (i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra en af Viborg kommune godkendt vognmand) samt at bortskaffelsen skal ske i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ.

Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen,

vand. Opbevaringen skal ske således, at der er opsamlingskapacitet til en mængde, svarende til rumindholdet af den størst benyttede beholder.

bortset fra haveaffald i mindre mængder. I øvrigt skal bedriften til en hver tid overholde affaldsregulativerne i Viborg Kommune. Animalsk affald, herunder døde dyr, skal opbevares efter gældende regler i "Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr"⁷. Der må i tidsrummet indtil afhentningen ikke opstå uhygiejniske forhold herunder adgang for omstrejfende dyr.

⁷ Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr nr. 439 af 11. maj 2007

Vilkår for udspretningsarealer

Udbringning

52. Der må kun udbringes husdyrgødning på de ansøgte udbringningsarealer 285,98 ejet/forpagtet areal jf. bilag 4.
53. Udbringning af husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med god landmandspraksis, således at lugtgener og ammoniakfordampning begrænses. Såfremt god landmandspraksis ikke efterleves, kan tilsynsmyndigheden meddele påbud med henblik på at sikre, at god landmandspraksis overholdes.
54. Der skal altid være mindst 1,10 %-point ekstra med efterafgrøder udover Plantedirektoratets krav mht. til pligtige efterafgrøder på egne og forpagtede udspretningsarealer.
55. Disse efterafgrøder skal følge de samme regler som gælder for de lovpligtige efterafgrøder hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødning.
56. Efterafgrøder må ikke erstattes af 100 % vintersæd.
57. Driften af udbringningsarealerne som ligger i eller umiddelbart opad naturområder skal ske på en sådan måde at naturområderne ikke skades og tilstanden ikke ændres.
58. Der må ikke sprøjtes eller køres husdyrgødning eller handelsgødning ud i en afstand af 2 m omkring naturlige og højt målsatte vandløb og søer og vandhuller omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.
59. Der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til vandløb eller søer
60. Dokumentation i form af kvitteringer, sædskifte- og gødningsplaner, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises på forlangende.

Miljøteknisk vurdering

- Udbringning

Der udbringes husdyrgødning svarende til 374,81 DE (der tilføje 36,4 DE fra andre anlæg på bedriften) på ejede og forpagtede arealer, 285,98 ha. DE. Udbringningen er på 1,31 DE/Ha, , så er harmoniarealkravet overholdt. Det samlede antal DE bidrager i alt med 37.247 KgN og 8.942 KgP.

105,55 ha er beliggende i nitratklasse 2, og de resterende 180,42 er placeret i nitratklasse 0.

6,10 ha er placeret i fosforklasse 2, og de resterende 279,88 ha er placeret i fosforklasse 0.

Nogle af udbringningsarealerne ligger tæt på EU-habitatområde nr. 30 "Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simsted og Nørre Ådal, samt Skravad Bæk". Viborg Kommune vurderer, at ammoniakfordampning fra udbringning af husdyrgødning ikke vil medføre en væsentlig merbelastning af naturtyper, der er udpegningsgrundlag for habitat-område nr. 30. Alle arealer har tidligere modtaget husdyrgødning, derudover nedfældes flydende husdyrgødning på arealer der ligger indenfor 1000 m fra § 7 areal jf. krav husdyrgødningsbekendtgørelsen. Viborg Kommune vurderer derfor, at ammoniakfordampningen fra udbringning af husdyrgødning ikke vil medføre en væsentlig merbelastning af beskyttede naturtyper.

Nogle af de ejede eller forpagtede arealer er beliggende i nitratfølsomme indvindsområder. Godkendelsen omfatter ikke udbringning af husdyrgødning på arealer, der er registrerede som beskyttede naturtyper.

Flere udbringningsarealer ligger i oplandet til et Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor, men kravet om P-overskud er overholdt, og det er derfor ikke relevant at kræve en yderligere reduktion.

Standardsædskiftet er referencesædskiftet og derfor skal der ikke være krav til sædskiftet.

Der er sat krav til dokumentation af sædskifte, gødningsplan, forpagtnings- og overførelsesaftaler da det standardsædskifte og husdyretryk, som ansøger oplyser, ligger til grund for beregningen af kvælstof udvaskningen og fosforbalancen fra husdyrbruget. Det er dermed grundlaget for at der er overholdelse af de fastlagte beskyttelsesniveauer.

I forhold til udspretning er BAT at tage højde for udspretningsarealets karakteristika, f.eks. jordens struktur og type, evt.

Vilkår for miljøredegørelser

- miljøredegørelser

61. Der skal på bedriften foretages et energifjersyn af et energiselskab eller -konsulent, hvor de energiforbrugende processer i bedriften gennemgås. Der skal udarbejdes en rapport som indeholder resultater og evt. konkrete energi-spareforslag. Rapporten skal senest den 1. april 2012 indsendes som kopi til tilsynsmyndigheden.

skråninger, klimatiske forhold, regn og vanding, anvendelse samt landbrugsmæssig praksis, inklusiv evt. sædskifte. Det vurderes at bedriften lever op til BAT.

Miljøteknisk vurdering

- miljøredegørelser

Dette vilkår er efter aftale med ansøger indføjet med henblik på at skabe større åbenhed og forståelse for virksomhedens miljøforhold.

Miljø- og ressourcestyring bygger på en helhedsvurdering ud fra et princip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen. Det drejer sig om at minimere anvendelsen af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., således at tabene til omgivelserne bliver så små som muligt under hensyntagen til produktionens lønsomhed.

Ved jævnlig aflæsning af energimålere kan man hurtigt danne sig et overblik over energiforbruget og samtidig sikre sig mod uforudsete udgifter. Alene ved at forholde sig kritisk til forbruget kan man erfaringsmæssigt opnå besparelser på op mod 5-10 % af årsforbruget.

Viborg Kommunes samlede vurdering

På baggrund af ansøgningsmaterialet samt kommunens registreringer af områdets grundvands-, vandløbs- og naturforhold har kommunen vurderet, at miljøgodkendelsen, med de pågældende vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, *ikke* vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Det er derfor Viborg Kommunes opfattelse at:

- udvidelsen kan ske under hensyntagen til de landskabelige værdier.
- driften kan ske uden væsentlig gener for naboer (lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.)
- bedriften drives under anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT),
- der er sikret en beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning.

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger overholder udvidelsen endvidere afskæringskriterierne, derfor meddeler Viborg Kommune miljøgodkendelse til bedriften på en række vilkår.

Undersøgte alternativer

0-alternativet beskriver forholdene, hvis udvidelsen ikke sker. 0-alternativet vil betyde en fastholdelse af den nuværende produktion. Ud fra et miljømæssigt perspektiv vil dette være uhensigtsmæssigt, idet der herved ikke vil blive stille vilkår til bedriften som følge af en miljøgodkendelse. Bedriften skal når den miljøgodkendes overholde det generelle ammoniakkrav, der i dette tilfælde er en reduktion af ammoniakfordampningen med 15 % i forhold til referencestaldsystemet.

Med 0-alternativet vil der ikke blive udarbejdet en miljøgodkendelse for bedriften. Der vil således heller ikke ske regulering via den nye miljøgodkendelsesordning.

Kommentarer til udvidelsen

I for offentlighedsfasen er der ikke indkommet bemærkninger til det ansøgte projekt.

I forbindelse med nabo/partshøringerne er der ikke indkommet bemærkninger.

Udtalelse fra andre myndigheder

Mariagerfjord Kommune har den 11. maj 2010 fremsendt udtalelse vedr. arealer i Mariagerfjord Kommune. I udtalelsen anfører Mariagerfjord Kommune, at overskudet af fosfor fra ejede og forpagtede arealer er for stort, set i forhold til beskyttelsen af Hjarbæk Fjord.

I forhold til ammoniakdeposition fra anlægget udtaler Mariagerfjord Kommune, at det vurderes, at totalbelastninger på hhv. 0,1 og 0,2 kg N/ha/år af Hvilsum Hede betragtes som væsentlige. Således kan det ikke udelukkes, at anlægget vil påvirke tilstanden af Hvilsum Hede.

Endelig anfører Mariagerfjord Kommune, at der skal stilles vilkår om gødningsfri og sprøjtefri zone på 10 meter omkring vandhul nr. 4 på mark nr. 9.

På den baggrund har Mariagerfjord Kommune anmodet om, at der meddeles afslag til projektet.

Det er Viborg kommunes vurdering, at i tilfælde, hvor en husdyrproduktion har arealer i flere kommuner, og der er fælles slutrecipient, er det kommunen, som træffer afgørelse i sagen, der forholder sig til projektets virkning på slutrecipienten.

Endvidere konstateres det, at ammoniakdeposition fra anlægget ikke er en del af en § 21 høring, da denne kun omhandler fastsættelse af vilkår for arealer. I øvrigt vurderer Viborg Kommune, at såvel merbelastning som totalbelastning er under et niveau, der kan medføre en påvirkning af de nævnte hedearealer jævnfør Miljøstyrelsens vejledninger.

Endelig er aftaleareal nr. 9 taget ud af ansøgningen, hvorfor krav om 10 meter bufferzone ikke længere er relevant.

Viborg Kommune har derfor ikke fundet anledning til at efterkomme Mariagerfjord Kommunes anmodning om afslag. Høringssvaret har dog indgået i sagsbehandlingen i forhold til vurderingen af Hjarbæk Fjord samt i vurderingen af påvirkningen af Hvilsom Hede. I den forbindelse er der efterfølgende sket en projektilpasning således, at der etableres gyllekøling i tre staldafsnit. Dette bevirker, at der sker en reduktion af ammoniakdepositionen på ca. 400 kg N/år.

Mariagerfjord Kommunes samlede udtalelse fremgår af bilag 10.

Påvirkning af omgivelserne

I det følgende behandles det ansøgte i forhold til

- Landskabet
- Naboer (placering, lugt-, støj-, flue- og lysgener m.v.)
- BAT staldanlæg mv.
- Energi og ressourcer
- Uheld og driftsforstyrrelser
- Jord
- Grundvand
- Overfladevand
- Natur

Der gives godkendelse til 338,41 DE i svin, der kan udsprede på egne, forpagtede arealer på i alt 285,98 DE. Det ansøgte dyretryk er beregnet til 1,31 DE/ha på eget areal, hvilket gør at harmonikravet er overholdt.

Varetagelse af hensyn til landskab

Den nye godkendelsesordning gennemfører VVM-direktivet og IPPC-direktivet for så vidt angår husdyrbrug og samler kravene til ansøgning og myndighedsbehandling med de relevante dele fra bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed og planlovens bestemmelser om landzoneregulering.

Ejendommen er beliggende i det åbne land ca. 4 km øst for byen Møldrup, som er den nærmeste byzone i området.

Der er tale om et åbent landskab, præget af landbrugsejendomme med spredt landbrugsbebyggelse og mange af markerne er adskilt af læhegn og der er enkelte skovområder. Ejendommen er på to af siderne omgivet af tættere beplantningsområder. Nærmeste § 3 natur er en mindre sø ca. 300 meter fra ejendommen.

Bygningsmæssigt er der tale om tilbygning til den eksisterende svinestald samt etablering af ny gyllebeholder. Udvidelsen omfatter ca. 1600 m² stald, samt en 5000 m³ gyllebeholder.

Placeringen er blandt andet bestemt af produktionen på ejendommen, hvor en tilbygning er mest hensigtsmæssig.

Tilbygningen og gyllebeholderen overholder gældende afstandskrav. Det nye byggeri er ikke beliggende i bygge og beskyttelseslinier, jf. kommuneplanen for Viborg Kommune. Kommunen vurderer, at det samlede bygningsanlæg – efter udbygningen – vil fremstå som en driftsmæssig enhed, der kræves således ikke tilladelse efter § 22 i husdyrloven (dvs. tilladelse til byggeri uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer.)

Samlet vurderes det, at de landskabelige interesser ikke tilsidesættes.

Naboer – placering, – lugt-, støj-, flue- og lysgener m.v.

Generelt i forhold til naboer kan det oplyses at kommunen aldrig har modtaget klager over lugt, støv og støj fra ejendommen.

Der er ansøgt om tilladelse til etablering af et dyrehold svarende til 341 DE i svin. De angivne DE er opgivet i henhold til den ved godkendelsestidspunktet gældende Husdyrgødningsbekendtgørelse.

Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Med "udnyttet" menes, at det ansøgte byggeri er taget i brug, og der er indsat et dyrehold svarende til den ansøgte produktion. Derfor er der indsat et vilkår om egenkontrol, der skal sikre, at husdyrholdet er indsat inden udløbet af den fastsatte periode. Det er således ikke tilstrækkeligt, at en opbygning er påbegyndt.

- kumulativ effekt

Oplysningerne om kumulation skal bruges i lugtberegningen. Er der andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone, samlet bebyggelse eller nabo, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Det er blevet oplyst, at der ikke er andre ejendomme med over 75 DE indenfor 100 meter af naboejendommen eller indenfor 300 meter ift. samlet bebyggelse og byzone

- lugt

Det vurderes, at der med rimelighed kan reguleres i svinebesætningen, idet en normal svinebesætning kræver en vis fleksibilitet med hensyn til opdræt. Det er dog forudsat, at det samlede antal DE eller geneafstanden for lugt ikke forøges (dette kræver godkendelse).

Nærmeste nabobeboelse, ligger over 300 meter fra staldanlægget. Den ukorrigerede geneafstand er beregnet til 141 meter. Nærmeste samlede bebyggelse og byzone ligger mere end 2 og 4 km fra bedriften, her er den ukorrigerede geneafstand beregnet til hhv. ca. 264 og 446 meter.

For alle områder er genekriteriet overholdt, da både den ukorrigerede og korrigerede geneafstand er kortere end afstanden til områderne

- Støj

På grund af afstanden til nærmeste nabo vurderes landbrugets faste anlæg m.v. ikke at give anledning til en støjpåvirkning af omgivelserne, som vil medføre gener for de omkringboende.

Derfor er det ikke fundet nødvendigt at kræve en støjmåling udført. Dog fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt tilsynsmyndigheden finder det nødvendigt, kan der kræves udført støjmålinger efter nærmere definerede anvisninger.

Der er endvidere sat vilkår vedr. ventilationsanlægget med henblik på at minimere risikoen for unødigt støj.

- Fluer mm.

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som straks skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt, hvorfor der stilles vilkår herom.

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium opdateres 1 gang årligt.

- Støv

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmands-praksis at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

- Lys

På bedriften er der kun meget lidt natbelysning, hvorfor det ikke forventes at give væsentlige problemer. Dette skal også ses i forhold til den forholdsvis lange afstand til nærmeste ejendom.

Dog fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal bedriften lade foretage undersøgelse af forskellige lyskilder, således at lyset uden for ejendommen formindskes.

- Affald

Det er BAT at registrere affaldsproduktionen og derved skaffe sig et overblik over evt. indsatsområder, hvor man kan minimere affaldsproduktionen. Derfor skal man på ejendommen føre registrering over affaldsproduktionen.

Der er udarbejdet et affaldsregulativ for erhvervsaffald gældende for virksomheder i Viborg Kommune. Dette regulativ er gældende for ejendommen, hvilket betyder, at man skal anvende en godkendt (eller - den kommunale) modtageplads eller anvende godkendte transportører.

Ønsker man at aflevere enkelte fraktioner til anden bortskaffelsesordning, skal der gives dispensation fra Viborg Kommune.

Oplag af affald må ikke medføre forurening eller risiko for forurening af omgivelserne, herunder af jord, vandområder, grundvand, luft eller kloak samt uhygiejniske forhold.

- Transport

Bedriften ligger hensigtsmæssigt ift. til- og frakørselsforhold og transporter til og fra marker sker udenfor landsbyer/byer samt med kun få beboelser langs vejen.

For at mindske gener fra transport henstilles det, at transport skal foregå indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonet arbejde kan dog forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset.

I forhold til BAT skal alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne i øvrigt påvirkes mindst muligt.

Det ansøgte vil betyde en forøgelse af forbruget af foder m.v. og en øget transport til og fra ejendommen. Forøgelsen af antallet af transporter er efter Kommunens opfattelse ikke af et omfang, som vil indebære væsentlige forøgede gener for omkringboende.

BAT anlæg mv.

I forbindelse med behandlingen af ansøgningen om miljøgodkendelse er der foretaget en vurdering af anvendte virkemidler til begrænsning af skadelig miljøpåvirkning. Desuden er foretaget en vurdering af begrundelser for fravalg af virkemidler. Vurderingen har til hensigt at belyse, om der på ejendommen / bedriften er anvendt bedst tilgængelig teknik, dvs. en teknik som under indtryk af økonomisk proportionalitet i videst mulig omfang begrænser skadelige miljøpåvirkninger. De vigtigste anvendte virkemidler er:

Virkemiddel	Effekt
Staldsystem Delvist spaltegulv	Mindsket ammoniakemission Se bat-redegørelse i bilag 2 om staldopbygning.
Overbrusningsanlæg	Forbedret gødeadfærd hos grisene, således at overfladen med potentiel ammoniakfordampning bliver mindre
Gyllekøling	Gyllekøling er tilvalgt, for at minimere ammoniakdepositionen. I forhold til vameudnyttelse, så vil det blive brugt i den nye bygning. Der udover vil man på sigt overveje at afvikle eksisterende halmfyr.

Andre BAT-teknologier er fravalgt med følgende begrundelser:

Virkemiddel	Begrundelse for fravalg
gylleforsuring:	<p>Gylleforsuringsanlæg kan etableres i eksisterende stalde, men producenten anbefaler det ikke generelt. Ved uhensigtsmæssig rørføring kan der dannes luftlommer, hvorved forsuringen ikke virker optimal. Ydermere kan der være risiko for dannelse af giftig svovlbrinte. Gylleforsuring er fravalgt på grund af risiko for lugtgener. Erfaringer med forsuringsanlæg fra andre ejendomme har vist at der er en risiko for forværring af lugtgener på ejendomme hvor der sker en opblanding af forsuret gylle med ikke-forsuret gylle. I det ejendommen ikke er placeret i umiddelbar nærhed af sårbar natur og de 15 % ammoniakreduktion kan opfyldes på anden vis fravælges risikoen for forværrede lugtgener i forhold til nærliggende naboer.</p> <p>Samtidig er energiforbruget ved drift af et forsuringsanlæg opgjort til min. 20.000 kWh hvilket vurderes ikke at være proportionalt i forhold til miljøgevinsten.</p>
Biologisk luftvasker/ kemisk luftvasker	<p>Luftvasker er fravalgt da der ikke er proportionalitet mellem investeringen og driften af anlægget. Da de 15 % ammoniakreduktion kan opfyldes på anden vis fravælges luftvasker</p>
Mere effektiv fodring	<p>Det er valgt ikke at lægge sig fast på et bestemt niveau for udskillelsen af fosfor og kvælstof i husdyrgødningen. Til gengæld fokuseres der på optimal ernæring og derigennem dyrevelfærd ved at udarbejde foderplanen i samarbejde med en svinekonsulent, som kan bidrage med den nyeste viden inden for svinefodring. Foderplanlægningen optimeres ved at foretage effektivitetskontroller (E-kontroller) med henblik på at optimere fodringen og fodersammen-</p>

	sætningen.
Benzoesyre i foderet	Anvendes primært til slagtesvin
Ændring af ventilationsafkast	Ansøger vurderer, at samling af ventilationsafkast ikke står mål med den potentielle forbedring af lugtgener
fast overdækning på gyllebeholderne	Der er ikke etableret fast overdækning på gylletanke. Ole Mortensen tilser, at der etableres et godt naturligt flydelag, om nødvendigt suppleret med snittet halm. Der er derfor begrænset effekt ved etablering af fast overdækning. Gyllen er således konstant overdækket med et tæt og stabilt naturligt flydelag evt. suppleret med snittet halm, hvilket også er BAT. Flydelaget kontrolleres jævnligt, hvilket sikrer at der altid er minimal emission af ammoniak. Derfor er en fast overdækning fravalgt.

Viborg Kommune vurderer, at der med ovennævnte til- og fravalg er taget de nødvendige forholdsregler under indtryk af økonomisk proportionalitet.

Energi og ressourcer

Ved jævnlig aflæsning af energimålere kan man hurtigt danne sig et overblik over energiforbruget og samtidig sikre sig mod uforudsete udgifter. Alene ved at forholde sig kritisk til forbruget kan man erfaringsmæssig opnå besparelser på op mod 5-10 % af årsforbruget.

Derfor er der stillet vilkår om at der skal foretages et energieftersyn af et energiselskab eller – konsulent . Det er i øvrigt oplyst at bedriften er tilknyttet Energistyring "Erhverv" med automatisk fjernaflæsning af el.

For at forbedre den generelle miljømæssige drift ift. ressourcer er BAT følgende:

- At man gennemgår bedriften med henblik på besparelse på el-forbrug og andre energikilder, evt. sammen med sit energiselskab
- At man fører regnskab over forbrug af vand, energi, foder samt kunstgødning, samt minimerer forbruget pr. produceret enhed
- At vandingssystemet vedligeholdes således, at vandspild undgås
- At der anvendes energibesparende belysning
- At opdage og reparere evt. lækager hurtigst muligt
- At man til stadighed renholder og vedligeholder anlæg og maskiner således, at de altid fungerer optimalt
- At man udskifter miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige
- At gøre arbejdsgange og processer mindre belastende for miljøet
- At der anvendes de bedste foderblandinger til effektivisering af fodringen og minimering af udskillelsen af næringsstoffer

Det er kommunens opfattelse, at landmanden igennem den beskrevne drift, god landmandspraksis og via uddannelse og dygtiggørelse indenfor landbrugsdriften mm. overholder kravet om BAT.

Uheld og driftsforstyrrelser

En væsentlig risikofaktor er uheld i forbindelse med overpumpning af gylle. Det skal derfor sikres, at der ved utilsigtet start ikke pumpes gylle udenfor tanken. Ligesom overpumpningen skal ske under opsyn.

Udover at være BAT, så er det Viborg Kommunes opfattelse, udarbejdelse af en beredskabsplan vil være til stor hjælp for landmanden, såfremt der skulle ske et uheld, både med hensyn til små hændelser som f.eks. oliespild og store som f.eks. brand, hærværk o.l.

Det giver landmanden en mulighed for at gennemgå sin bedrift og foretage en risikovurdering af, hvorvidt der skal ændres på indretning og drift, således at risikoen for forurening i forbindelse med uheld minimeres.

Planen skal gennemgås med de ansatte mindst 1 gang hvert år, for at holde planen ajour. Planen skal gennemgås med nyansatte når de tiltræder.

Jord

For at undgå forurening pga. af spild eller uheld skal overjordisk oplag af olier, opbevares på tæt bund og uden mulighed for afløb. Da der endvidere er stor risiko for spild på jorden, hvor traktorer og andre motoriserede landbrugsmaskiner påfyldes brændstof mm, er der stillet krav om, at stederne skal være udformet således, at der ikke kan ske afløb til og forurening af jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Der henvises i øvrigt til olietankbekendtgørelsen (Bek. nr. 259 af 23. Marts 2010), idet der gøres opmærksom på, at ejeren af overjordiske ståltanke under 6000 l skal sikre, at typegodkendte tanke med korrosionsbeskyttelse skal sløjfes senest 40 år efter fabrikationsåret. Øvrige ståltanke skal sløjfes senest 30 år efter fabrikationsåret, mens tanke hvis fabrikationsår ikke er kendt, skal sløjfes senest d. 31. august 2008.

Det er kommunens vurdering, at der er en miljømæssig risiko forbundet med vask af maskiner og ikke mindst sprøjteudstyr. Der er derfor stillet vilkår om, at vask skal ske på en vaskeplads med afløb til en opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning. Herved vil vaskevandet blive ført til gyllebeholderen og udspredd med gyllen, hvilket vil være en miljømæssigt bedre løsning.

Grundvand

Håndtering af gødning foregår som gylle. For at sikre at gyllen udbringes så tæt på det tidspunkt, hvor afgrøden har maksimalt næringsstofoptag og størst vækst, er der stillet krav om tilstrækkelig opbevaringskapacitet.

Det er vurderet, at der er sikret tilstrækkelig opbevaringskapacitet for gylle, såfremt der på selve ejendommen er minimum 9 måneders opbevaringskapacitet. Opbevaringskapaciteten efter udvidelsen rækker til mindst 12 måneder.

34,77 ha af udspreddningsarealerne ligger i nitratfølsomme indvindingsområder, der er lavet udvaskningsberegninger for udspreddningsarealerne. Beregningerne viser, at den udvaskning ligger på 78- 82 mg/l ud af rodzonen for de udbringningsarealer, hvor hele eller dele af arealet er udpeget som nitratfølsomme indvindingsområder.

Nitratkoncentrationen vil i forbindelse med udvidelsen ikke blive forøget. Det vurderes ud fra de indsendte beregninger, at beskyttelsesniveauet for nitrat i forhold til grundvandet er overholdt samt at udvidelsen ikke vil medføre en væsentlig øget miljøpåvirkning af det nitratfølsomme område.

De øvrige arealer ligger i områder med almindelige drikkevandsinteresser, her vurderes de generelle landbrugsregler at være tilstrækkelige til at sikre grundvandet i disse områder.

Kort over drikkevandsområder og nitratfølsomme områder er vedlagt. (bilag 5)

BAT og godt landmandskab i forhold til udbringning er bl.a. følgende tiltag:

- at man afstemmer den producerede husdyrgødning med udspreddningsarealet og afgrødens gødningsbehov og i forhold til anvendt kunstgødning

- at udbringning af gødning mm. skal foretages så tæt på det tidspunkt, hvor afgrøden har maksimalt næringsstofoptag og størst vækst
- at man anvender BAT med hensyn til de maskiner man anvender til udspredning og om nødvendig nedpløjning af husdyrgødningen
- at man ved afgrødehøjde under 10 cm tilstræber at udbringe gødningen under ideelle vejrforhold dvs. kølig, fugtigt og vindstille eller ved direkte nedfældning.

Det vurderes at driften med de stillede vilkår lever op til BAT.

Overfladevand

- Vandløb og søer

Såvel ny som gammel gyllebeholder er placeret over 200 m fra vandløb og søer. Viborg Kommune vurderer, at med den forholdsvis store afstand og med en beredskabsplan vil medvirke til sikring af overløb af gylle mm.

Bedriftens arealer afvander via Simested å, Skals å og Skravad bæk ud i Limfjorden.

Jf. Landsplandirektivet må vandløbene ikke anvendes til formål der hindrer fastholdelse eller opnåelse af de fastsatte målsætninger. For alle målsatte vandløb er der i Landsplandirektivet fastsat krav til vand- og vandløbskvaliteten.

Enkelte af udbringningsarealerne er skrånende, men der er god afstand (mere end 100 m) til vandløb. Erosion af udbragt husdyrgødning til vandløbene og søer under kraftige regnskyl vurderes på den baggrund ikke at udgøre en risiko, såfremt der opretholdes en dyrkningsfri bræmme på 2 m jf. Vandløbslovens § 69. Der er, for at sikre mod udvaskning af gødning og sprøjtemidler til vandløb og søer, stillet vilkår om, at der ikke må ske gødskning eller sprøjtning i en bræmme på 2 m langs naturlige eller i Landsplandirektivet højt målsatte vandløb og søer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Der er ingen målsatte søer i umiddelbar nærhed af ejendommen eller udbringningsarealerne, ligesom ingen af arealerne eller ejendommen ligger i oplandet til målsatte søer.

Der er kommunens vurdering, at landbrugsdrift, herunder udspredning af gylle i sædvanligt omfang og efter gældende regler på de vandløbs- og sønære arealer, ikke vil påvirke flora og fauna i de aktuelle vandløb og søer. Sekundære effekter som eksempelvis øget udvaskning af næringssalte vurderes ikke at have betydning for vandløbsmiljøet. Den ansøgte, fremtidige drift på ejendommen, og på bedriftens udbringningsarealer, vurderes ikke at være i modstrid med Landsplandirektivets vandløbsmålsætninger og naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttede naturtyper.

- Marint opland

Ejendommen og udspretningsarealerne ligger i oplandene til Limfjorden herunder Hjarbæk Fjord.

Målsætningerne for fjorden er ikke opfyldt og en risikoanalyse af Limfjorden fra Miljøministeriet⁸ viser, at fjorden er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2015. Hovedårsagen er en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra oplandet, som blandt andet stimulerer væksten af planteplankton, søsalat og algebevoksninger på bundplanterne og dermed har en negativ effekt på miljøtilstanden i fjorden. Næringsstofbelastningen vanskeliggør derfor opfyldelsen af målsætningerne for fjorden. Hovedparten af næringsstofferne fra oplandet kommer i dag fra diffuse kilder, herunder landbruget, mens bidraget fra byer og industri er blevet væsentligt reduceret via spildevandsrensning.

Nitrat

Beskyttelsesniveauet for nitrat er defineret som en skærpelse af det generelle harmonikrav ud fra nitratklasserne 1-3 som er de kvælstof-følsomme områder i forhold til hav & fjord. Afhængig af udbringningsarealernes placering, vil der på bedriftsniveau blive beregnet et samlet krav til hele bedriften. Reduktionspotentialet, som ligger bag nitratklassen, er et udtryk for, hvor stor en del af kvælstoffet der bliver tilbageholdt i jorden og derved ikke kommer ud i de danske farvande.

⁸ Som en del af arbejdet med at færdiggøre Vand- og naturplaner for Danmark har Miljøministeriet lavet en risikovurdering af fjorde, søer mm. i Danmark. Analysen kan ses på www.vandognatur.dk/Emner/Vandplaner/Vandomraaderne/I_4_Nlssum_Fjord.htm

Indholdet af næringsstoffer i husdyrgødningen har stor betydning for tabet af ammoniak, nitrat og fosfor til omgivelserne. Indholdet af kvælstof og fosfor i den producerede husdyrgødning beregnes på grundlag af normtal for næringsstof i husdyrgødning, udarbejdet af Danmarks JordbrugsForskning.

Referencesædskiftet er det sædskifte, som i forbindelse med beskyttelsesniveauet for nitrat og fosfor anvendes som udgangspunkt. Systemet fastlægger et referencesædskifte for alle bedriftens arealer, bortset fra arealer, der angives at have vedvarende græs per 1. januar 2007. For hver mark skal desuden aktivt vælges et sædskifte. Vælges samme sædskifte som referencesædskiftet i alle marker stilles ingen krav til sædskiftet i miljøgodkendelsen. Der er i ansøgt drift valgt samme sædskifte som referencesædskiftet .

De arealer der ligger udenfor nitratklasse 1-3, vurderes arealerne at være robuste, idet mellem 75-100 % af kvælstoffet tilbageholdes. For de arealer, der er placeret i nitratklasse 2 kræves der, at det generelle dyretryk på 1,4/ha skærpes.

I ansøgningen gives der tilladelse til at mudsprede 36,40 DE fra andre anlæg på bedriften (Dalvej 7), Den samlede mængde husdyrgødning der må udbringes på bedriften: 37247,26 KgN, 8942,09 KgP.

Ifølge den indsendte ansøgning viser beregning at det maksimale dyretryk, DE_{max} , er 1,22 DE/ha og det reelle dyretryk, DE_{reel} for ansøgt drift, er 1,31 DE/ha.

Da DE_{reel} er større end eller lig DE_{max} er beskyttelsesniveauet vedrørende nitrat-overfladevand umiddelbart ikke overholdt. Dog er der i ansøgningen gjort rede for, at der anvendes 1,1% efterafgrøder ud over de lovpligtige jf. Plantedirektoratet. Dette betyder, at udvaskningsberegningen af N beregnet via Farm-N en viser en maksimalt tilladelig udvaskning på 75,90 kg N/ha (uden virkemidler) og en reel udvaskning på 75,50 kg N/ha (med virkemidler). Således er den maksimale udvaskning større end den reelle, hvilket gør, at kravet er overholdt. Til sammenligning er N-udvaskningen i nudrift beregnet via Farm-N til 76,7 kg N/ha.

Da arealerne er robuste, udvaskningen er mindre end det maksimalt tilladelige og den samlede kvælstofudledning fra husdyrbruget til Limfjorden således udgør en meget lille del af den samlede udledning til Limfjorden, finder Viborg Kommune, at der ikke i den konkrete sag er særlige forhold, som kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til udledningen af kvælstof til Limfjorden herunder Hjarbæk fjord.

Fosfor

Med hensyn til fosfor, så ligger en stor del af udspretningsarealerne i fosforklasse 0. Der er derfor ingen restriktioner til fosfor udover de generelle harmoniregler.

6,10 ha ligger i P-klasse 2, hvor der er tale om drænene lavbundsarealer. Beregningen i ansøgningsmaterialet , viser, at kravet om, at fosforoverskuddet ikke må øges i forbindelse med udvidelsen, er overholdt

I ansøgt drift udspreddes der 31,3 kg P/ha og der fra føres 21,1 kg P/ha hvilket giver et gennemsnitlig fosforoverskud på alle arealer på 10,2 kg P/ha. Afskæringskravet (det maksimale fosforoverskud) er beregnet til 12,8 kg P/ha/år. Afskæringskravet er dermed overholdt og der udbringes 748 kg/år mindre fosfor end afskæringskravet. Fosforoverskuddet beregnes ud fra det aktuelle standardsædskifte og den deraf beregnede normoptagelse af fosfor og tilførslen af fosfor fra husdyrgødning og anden organisk gødning.

Det vurderes, ud fra beregningerne, at dyreholdet ikke vil medføre en væsentlig øget miljøpåvirkning af Limfjorden herunder Hjarbæk Fjord. I forhold til fosforoverskud til Hjarbæk Fjord har Viborg Kommune noteret sig, at Miljøstyrelsen i nyhedsbrev nr. 7 har udtalt, at kommunerne "ikke skal skærpe kravene udover de fastlagte beskyttelsesniveauer vedr. næringsstoffer på grund af vand- og Natura 2000-planerne

- Internationale naturbeskyttelsesområder

Dele af Limfjorden er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde, Ramsarområde og EF-habitatområde og af den grund er kommunen internationalt forpligtet til at beskytte og bevare plante- og dyrearter, levesteder for plante- og dyrearter, samt naturtyper af international værdi.

Simested å og Skravad bæk er udpeget som en del af habitatområde nr. 30. Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal, samt Skravad Bæk

Derfor er Viborg Kommune internationalt forpligtet til at beskytte og bevare plante- og dyrearter, levesteder for plante- og dyrearter, samt naturtyper af international værdi. Udpegningsgrundlag opdateres som udgangspunkt hvert 6. år og kan ses på www.blst.dk.

Ramsarområder er vådområder med rigt fugleliv og så mange vandfugle, at de har international betydning. Områderne er indeholdt i EF-fuglebeskyttelsesområde.

EF-fuglebeskyttelsesområde er områder, der har til formål at beskytte og forbedre levevilkårene for de vilde fuglearter i EU. EF-habitatområder er områder, der er udpeget på baggrund af naturtyper og arter, som er af betydning for EU.

Tilladelser til aktiviteter i eller udenfor internationale naturbeskyttelsesområder må ikke kunne forringe områdets naturtyper og levestederne for arterne eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for. I Ramsarområder skal beskyttelsen af områderne tillige fremmes

Der er ingen arealer, der er beliggende i områder, der er udpeget til internationalt naturbeskyttelsesområder. Arealerne ligger i oplandet til Limfjorden og Hjarbæk Fjord som er habitatområde samt EF-fuglebeskyttelsesområde. En del af arealerne ligger op til Simested å og Skravad bæk, som er udpeget til habitatområde. Arealerne har tidligere været anvendt til udspretningsarealer med samme husdyrtryk.

Det er vurderet, at arealerne i overvejende grad er beliggende i robuste områder med en stor bindingskapacitet for fosfor og ingen af udspretningsarealerne skrånede ned til vandløb eller sø. I forhold til kvælstof, så har godt halvdelen af arealer en stor reduktionskapacitet. I forhold til de arealer, der ligger i nitratfølsomme områder skal det bemærkes, at der, ifølge beregningsværktøjet Farm-N, er beregnet en **reduceret** kvælstofudvaskning på i alt ca. 200 kg N/år fra alle udspretningsarealerne, såfremt reduktionspotentialet er 75 %. Det må endvidere formodes, at en del af det udvaskede kvælstof vil være omsat inden afstrømning til Simested å, Skravad bæk og Limfjorden og Hjarbæk Fjord. Endelig skal det bemærkes, at Simested å umiddelbart lever op til sin målsætning, jf. rapport for habitatområde 30.

Jf. habitatbekendtgørelsen⁹ er det med baggrund i ovenstående vurderet, at udvidelsen ikke vil forringe områdets naturtyper og levestederne for arterne eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter som de internationale naturbeskyttelsesområder er udpeget på baggrund af. Kommunen har dermed vurderet, at projektet ikke vil påvirke Natura 2000-områderne væsentligt, og der er derfor ikke foretaget en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Vurderingen er lavet på baggrund af den viden og de beregningsmetoder kommunen har på området.

- Kumulativ effekt

I forhold til den kumulative effekt vurderes det, at bedriften ikke i sig selv kan påvirke hav eller fjordområderne, men i kumulation med de øvrige landbrug i oplandet kan der være en påvirkning.

Udbringningsarealet i denne godkendelse udgør ca. 2,4 ‰ af det samlede opland til Hjarbæk Fjord og 0,4 ‰ af det samlede opland til Limfjorden og den maksimale udvaskning af kvælstof, udgør derfor en meget lille del af den samlede udledning til Limfjorden.

Da ejendommen overholder de generelle landbrugsregler og afskæringskriterierne, er det vurderet, at udvidelsen ikke vil medvirke til en væsentlig forringelse af forholdene i havområderne.

Udvidelse af husdyrproduktionen på ejendommen medfører ikke væsentlige påvirkninger af det relevante vandløb. Bedriften overholder de skærpede og generelle landbrugsregler.

Det vurderes derfor, at udvidelsen er i overensstemmelse med Landsplandirektivets målsætninger og habitatdirektivet, hvad angår de ferske overfladevande og de marine områder.

⁹ Bekendtgørelse nr. 408 om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter af 1. maj 2007

Det vurderes samlet for overfladevand, at ansøgte projekt ikke vil forringe tilstanden i Simested å, Skals å, Skravad bæk, Limfjorden og Hjarbæk Fjord.

Natur

- Arealstatus

Ejendommen er beliggende i landzone og i område som i Kommuneplanen er udpeget som primære jordbrugsområder.

- Beskyttede sten- og jorddiger

Ved sten- og jorddiger og lign. forstås menneskeskabte, linieformede forhøjninger af sten, jord, græstørv, tang eller lignende materialer, som fungerer eller har fungeret som hegn og har eller har haft til formål at markere administrative, ejendoms- eller anvendelsesmæssige skel i landskabet. Digerne er vigtige elementer i kulturlandskabet, som både viser tidligere tiders arealudnyttelse, ejendoms- og administrationsforhold, fungerer som levesteder og spredningskorridorer for dyr og planter og bidrager til et afvekslende landskab, ofte med egnstypiske digestrukturer.

Der er beskyttede diger efter Museumslovens § 29a på ejendommens arealer. Digerne må ikke ændres eller fjernes uden kommunens tilladelse.

- Fredede fortidsminder

Idet der er gravhøje på eller ved udspretningsarealerne, gøres opmærksom på, at der i henhold til § 29f i Museumsloven ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes (herunder også juletræer og lignende) på gravhøje og inden for en afstand af 2 m fra dem. Jf. § 18 i Lov om naturbeskyttelse må der endvidere ikke etableres ny beplantning eller foretages lignende ændring i tilstanden af arealet inden for 100 meters afstand fra gravhøje, medmindre Kommunen meddeler dispensation hertil.

- Beskyttede naturtyper

På de vedlagte kort (bilag 4 og 6) er angivet, hvilke naturtyper der er ved ejendommen og ved ejendommens arealer er registreret efter § 3 i Lov om naturbeskyttelse og hvilke af disse der jf. kommunen er udpeget efter § 7 i lov om husdyrbrug.

Nærmeste § 3 naturareal der er udpeget jf. § 7 i husdyrloven ligger mere end 1000 meter fra staldanlæggene. Der er tale om Hvilsom Hede, der ligger i en afstand af ca. 1200 meter fra anlægget.

Tålegrænserne kan ses af nedenstående liste.

Naturtype Tålegrænse Differentiering

Overdrev 10-25 sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25

Klit 10-25 klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25

Hede 10-25 tør hede 10-20, våd hede 15-25

Fersk eng 15-25

Strandeng 30-40

Mose (og kær) 5-25 højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25

Løvskov 10-20

Nåleskov 10-20

De nævnte naturtyper findes naturligt under næringsfattige forhold, og er dermed følsomme overfor en forøgelse i kvælstofdepositionen. Baggrundsbelastningen for området er vurderet til ca. 14 kg N/ha/år¹⁰.

Mariagerfjord kommune har den 11. maj 2010 fremsendt udtalelse vedr. naturarealer i Mariagerfjord kommune. Der henvises til denne godkendelses side 16, øverst højre spalte.

Ammoniaktabet fra stalde og gylletanke bidrager til luftbåren N-belastning af områdets natur. Den højeste merdeposition i nærmeste § 7 er beregnet til 0,00 kg N/ha, hvor den samlede deposition er beregnet til ca. 0,2 kg N/ha.

Hedearealet har således en tålegrænse på mellem 10 og 20 kg N/ha/år.

¹⁰<http://www.dmu.dk/Luft/Luftforurenings-modeller/Deposition/Danmark/>

Området er Devano kortlagt i 2005, hvor der blev bl.a. registreret tyttebær, tormentil, sand-star, lyng-snerre, hedelyng, bølget bunke, majblomst, alm. kongepen, alm. hvene med videre. I forbindelse med kortlægningen blev både naturtilstanden og artsindekset betegnet som god.

I 2005 var størrelsen på dyreholdet på Skivevej 146 ca. 4/5 af det nuværende dyrehold. Det vil sige, at ammoniak depositionen fra bedriften på daværende tidspunkt var ca. 0,12.

Det vurderes derfor, at hedearealet ikke har været mærkbart påvirket af en deposition på 0,12 kg N/ha/år, da naturtilstanden blev karakteriseret som god i 2005..

Det vurderes endvidere, at en merdeposition på 0,00/0,08 kg (2010/ 2005 tal) N/ha/år ikke vil påvirke § 7 området Hvilsom Hede.

De nærmeste § 3 naturarealer inden for 1000 m ift. Ejendommen er (se bilag 6):

- nordøst for ejendommen, i en afstand af knap 300 m fra staldanlæggene, ligger der en mindre sø.
- Nord/nordvest for ejendommen ligger der enkelte små søer i en afstand på 600-700 meter, med Bavsø, som den største.
-

Viborg Amt har i 1988 besigtiget ovennævnte søer. Af besigtigelserne fremgår følgende: Der er tale om små søer tæt på landbrugs-ejendomme.

De nævnte naturtyper findes naturligt under næringsfattige forhold, og er dermed følsomme overfor en forøgelse i kvælstofdepositionen. Baggrundsbelastningen for området er vurderet til ca. 14 kg N/ha/år¹¹.

Det vurderes, at en minimal merdeposition ikke vil få indflydelse på § 3 naturområderne i nærområdet

Naturområder (søer, vandløb, heder, moser og lignende, strandenge og strandsumpe, ferske enge og overdrev) der er beskyttede i henhold til § 3 i Lov om naturbeskyttelse må generelt ikke tilføres gødningsstoffer.

Der er ikke registreret § 3 naturtyper indenfor udbringningsarealet.

Markdrift i form af omlægning, gødsning, behandling med plantebeskyttelsesmidler og andre jordbrugsaktiviteter antages derfor ikke at give anledning til øget påvirkning af områdets beskyttede naturtyper.

- Ammoniakvilkår

Hovedreglen, med miljøgodkendelsesordningen er, at der i kraft af den generelle reduktion af ammoniaktabet og etablering af bufferzoner om udpegede naturområder (§ 7 arealer), er taget det nødvendige hensyn til naturområder. Udbringning af flydende husdyrgødning på marker beliggende i en afstand på under 1000 meter fra et § 7 areal er omfattet af krav om nedfældning efter husdyrgødningsbekendtgørelsens¹² §§ 24 og 38. På det vedlagte kort (bilag 4) er angivet, hvilke naturtyper der er nær bedriften og udbringningsarealerne er registreret efter § 7 og hvilke udbringningsarealer, der ligger indenfor bufferzonen og derfor omfattes af krav om nedfældning.

Udvidelsen medfører en meremission fra anlæggene på ca. 665 kg N/år således at den samlede emission bliver i alt på ca. 4492 kg N/år. Bedriften ligger udenfor bufferzone I og II i forhold til § 7 arealer, hvorfor der ikke stilles yderligere reduktionskrav. Da der er tale om en udvidelse af et husdyrbrug over 75 DE stilles der et generelt krav om 15 % reduktion (2007) af ammoniakemissionen i forhold til det tidssvarende staldsystem. Med den valgte løsning overholdes kravet om 15 % reduktion af ammoniaktab fra stald og lager. Der reduceres med 579 kg N/år udover det der er nødvendigt for at opfylde kravet.

Ammoniaktab, fra stalde, lagere og i forbindelse med udbringning af husdyrgødning, er en af de væsentlige trusler mod næringsfattige naturtyper. Derfor vurderes der på disse næringsfattige naturområders tålegrænse i forhold til tilført kvælstof pr. år. Vurderingen sker næsten udelukkende på naturområder som, skov, overdrev, hede, eng og mose. Begrundelsen herfor skal findes i, at danske sø-

¹¹<http://www.dmu.dk/Luft/Luftforurenings-modeller/Deposition/Danmark/>

¹² Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19/12/2006.

er generelt ikke er følsomme for deposition af kvælstof fra luftbåren kvælstof. Der findes dog et begrænset antal meget følsomme søer, Lobeliesøer, der hører til den mest følsomme danske naturtype.

Ammoniaktabet fra stalde og gylletanke bidrager til luftbåren N-belastning af områdets natur. Den højeste merdeposition i nærmeste § 7 er beregnet til 0,00 kg N/ha. Udvidelsen vil derfor ikke medføre en målbar forøgelse i kvælstofdeposition for de omtalte § 7 naturtyper og deres plantesamfund.

De øvrige nærmest beliggende naturarealer vurderes ikke at blive påvirket med en væsentligt merbelastning af luftbåren kvælstof. Denne vurdering er med baggrund i, at udvidelsen ikke giver anledning til en øget kvælstofdeposition i 1.300 meters afstand og dermed vurderes merdepositionen selv i kortere afstand også for værende meget lav.

- Kumulativ effekt

Når hele eller dele af et stald- eller opbevaringsanlæg på det ansøgte husdyrbrug ligger indenfor bufferzone II må merbelastningen af naturområdet beskyttet efter § 7 ikke overskride fastlagte beskyttelsesniveauer. Beskyttelsesniveauerne er lavet ud fra hvor mange andre husdyrbrug større end 75 DE, der er i området. Den maksimale merbelastning er på 0,3 kg N/ha ved mere end 2 husdyrbrug, på 0,5 kg N/ha ved 2 husdyrbrug og på 0,7 kg N/ha ved 1 husdyrbrug.

Da bedriften ligger mere en 1000 meter væk fra nærmeste § 7 område er der ikke undersøgt for andre ejendommen med mere end 75 DE.

- Internationale naturbeskyttelsesområder - natur

Ammoniakfordampningen fra bedriftens stalde vil således ikke medføre nogen målbar stigning i deposition på naturtyper i de nævnte internationale naturbeskyttelsesområder. Ammoniakdeposition aftager eksponentielt med afstand fra punktkilden. Ammoniaktabet fra bedriften vil derfor ikke bidrage til målbar merbelastning af andre habitatområder eller internationale naturbeskyttelsesområder.

Ammoniakfordampning som følge af det ansøgte projekt vurderes jf. habitatbekendtgørelsen derfor ikke at forringe tilstanden af naturtyper og arter, der er udpegningsgrundlag for internationale naturbeskyttelsesområder. Kommunen har dermed vurderet, at projektet ikke vil påvirke Natura 2000-områderne væsentligt, og der er derfor ikke foretaget en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Vurderingen er lavet på baggrund af den viden og de beregningsmetoder kommunen har på området.

- Artsfredninge, rødlistearter og Bilag IV-arter

I habitatdirektivets Bilag IV er opført en række arter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, at yngle- og rasteområde ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

Der er ikke kendskab til fund af rødlistearter og Bilag IV-arter direkte på bedriftens udspretningsarealer, men det kan ikke udelukkes, at en række dyr, som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på egnen omkring landbruget og dets udspretningsarealer.

Flagermus. Flagermusene overnatter oftest i huse og hule træer i nærheden af skov. Fourageringsområderne er artsafhængige, og kan bl.a. være søer og åer, hvor flagermusene æder insekter som de fanger over vandoverfladen. Mange arter fouragerer på insekter, de fanger i lysåben løvskov, over marker og skove, i skovkanter, lysninger eller levende hegn. Projektområdet kan tænkes at indgå i nogle arters fourageringsområder, men det vurderes, at der ikke vil være negative påvirkninger.

Odder. Odderen er nu udbredt helt ned til den dansk-tyske grænse i større vandløb og søer. Odderen findes i området omkring Skals å-systemet, som skravad bæk er en del af, men Bestanden betegnes dog som robust. Trusslerne for odderen beskrives som trafik, rusefiskeri og lignende forhold, hvilket ikke er relevant i forhold til det ansøgte projekt.

Markfirben. Markfirbenet er udbredt over det meste af landet men noget pletvist. Markfirbenet træffes på steder med bar og løs, gerne sandet jord. Det kan være heder, klitter overdrev, råstofgrave, stengærder og på vej- eller jernbaneskrånninger. Det vurderes, at projektet ikke vil påvirke levestedet væsentligt i negativ retning, men der må ikke udsprede gødning på området.

Stor Vandsalamander. Den store vandsalamander er udbredt over det meste af Danmark, dog er den fåtallig i Jylland vest for israndslinien, og projektområdet ligger på kanten af dens udbredelse sområde (jf. Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets Bilag IV,

Faglig rapport fra DMU nr.635, 2007). Den yngler i solåbne vandhuller med rent vand, men kan uden for yngletiden opholde sig i dybere vandhuller og vandhuller med forurenede vand. På land kan den findes nær vandhuller under væltede træer o.l. På den baggrund vurderes det, at den store vandsalamander kan forekomme i projektområdets vandhuller. Trusler mod arten vil være opfyldning eller tilgroning af vandhullet gennem øget belastning med næringsstoffer og ødelæggelse af levestederne i omgivelserne. Udsætning af fisk vil også være skadelig, idet fiskene æder salamanderens æg og yngel. Det vurderes, at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne væsentligt. Det skal bemærkes, at anlæggelse af bræmmer samt oprensning af tilgroede vandhuller (oprensning kræver tilladelse fra kommunen) vil forbedre livsbetingelserne for arten.

Løgfrø. Løgfrø er spredt til sjældent forekommende i Danmark og er i tilbagegang. I det vestlige Sønderjylland er der en kernebestand på Hjerpsted bakkeø, og den er også fundet på Abild bakkeø. Løgfrøen foretrækker lysåbne vandhuller i omgivelser med let jord, hvor den kan grave sig ned om dagen. Det vurderes derfor, at der er en mulighed for forekomst i projektområdet, f.eks. ved udpegede §3 søer. Trusler mod arten vil være opfyldning eller tilgroning af vandhullet gennem øget belastning med næringsstoffer og ødelæggelse af levestederne i omgivelserne. Det vurderes, at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne væsentligt. Det skal bemærkes, at anlæggelse af bræmmer samt oprensning af tilgroede vandhuller (oprensning kræver tilladelse fra kommunen) vil forbedre livsbetingelserne for arten.

Spidssnudet frø. Spidssnudet frø er almindeligt udbredt over det meste af landet. Den findes i større eller mindre vandhuller i engområder, moser, dyrkede marker og skovbevoksede områder. På denne baggrund vurderes det som sandsynligt, at arten forekommer i projektområdets vandhuller. Trusler mod arten vil være opfyldning eller tilgroning af vandhullet gennem øget belastning med næringsstoffer og ødelæggelse af levestederne i omgivelserne. Det vurderes, at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne væsentligt. Det skal bemærkes, at anlæggelse af bræmmer samt oprensning af tilgroede vandhuller vil forbedre livsbetingelserne for arten.

Grøn mosaikguldsmed. I Danmark yngler grøn mosaikguldsmed i to meget forskellige typer af natur: Søer og moser i Nordsjælland, der ikke er for næringsrige, og hvor solen kan skinne ned på vandfladen samt kanaler og grøfter i marsken i Sydvestjylland, som ligger helt åbent og har et rigt planteliv. Hunnen lægger eller borer normalt sine æg ind i planten krebsklo (*Stratiotes aloides*), og arten findes derfor kun på steder med denne plante.

Birkemus. Birkemus er i Danmark fanget eller observeret i ældre skove, kratskove, enge samt på dyrkede marker. I Skandinavien findes arten ofte i birke- og pilekrat. Det er vanskeligt at sige noget entydigt om artens habitatkrav. Formentlig stiller arten forskellige krav til opholdssted, dels i forbindelse med vintersøvn (permanent, tørt opholdssted f.eks. veldrænet ældre skov), og dels i forbindelse med sommerens fouragerings- og yngleområde. Et bud på habitat vil derfor være, at birkemus kan findes hvor gamle skov- eller moseområder støder op til dyrkede marker eller skovenge. På trods af denne brede habitatdefinition findes birkemusen kun i to vidt adskilte hovedområder i Danmark: i det vestlige Limfjordsområde, især nord for fjorden, og i det sydlige Jylland syd for en linie Horsens-Varde og nord for Haderslev-Ribe. Der er generelt kun få fangster og observationer fra de nævnte områder, og disse registreringer er spredt over hele 1900-tallet. I begge områder blev der især observeret og indberettet mange fund i 1940'erne. I nyere tid er der igen indberetninger fra nogen af områderne.

Et skøn over den danske bestands størrelse er vanskelig, da den nuværende, begrænsede viden om artens habitatkrav ikke gør det muligt inden for områderne at skønne over den reelle udbredelse, og da der ikke findes viden om specifikke populationsestimater og udviklingstendenser

Birkemusen forefindes næppe i området, og da det ikke har været muligt at finde registreringer af arten eller sker ændringer i arealanvendelsen vurderes det, at projektet ikke får nogen indflydelse for arten, såfremt der skulle forefindes en bestand i området.

Snæbel. Snæblen er en laksefisk, der kun lever i Vadehavsområdet. Den lever og vokser op i vadehavet, men i efteråret søger den op i større vandløb for at gyde. Efter at æggene er klækket i februar/marts måned lever ynglen et par måneder i de stille områder af vandløbene, før de i april/maj søger ud i vadehavet. De største trusler for snæbelen er A) Spærringer: da snæbelen ikke er i stand til at springe højt eller svømme igennem fisketrapper. B) Vandløbsreguleringer: snæblen gyder på vandløbsstrækninger, der slynger sig naturligt. C) Forurening: i af næringsstoffer eller miljøfremmede stoffer forurenede vand kan æggene ikke udvikle sig og kvæles. D) Dræning: dræning af enge bevirker, at ynglen ikke har nok steder til at opholde sig, da de efter klækning kræver store fladvandede arealer. De bliver skyllet ud i det salte hav for tidligt og dør. Det vurderes, at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne væsentligt. Det skal bemærkes, at anlæggelse af bræmmer vil forbedre livsbetingelserne for arten og at ingen af ansøgers udbringningsarealer har et hældende terræn over 6 grader direkte mod vandløbet.

Andre udvalgte arter tilknyttet vandhuller. Potentielt vil der kunne forekomme arter som grøn frø, lille vandsalamander og skrubtudse, der ikke er opført på Habitatdirektivets Bilag IV, men som er fredede herhjemme. For disse arter gælder de samme betragtninger, som nævnt under padderne ovenfor.

Således er det damflagermus og odderen, der er nævnt i udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 30.

Det er vurderet at det ikke er nødvendige at stille yderligere vilkår for at sikre ovennævnte arter.

Det vurderes, at udvidelsen ikke vil påvirke Bilag IV-arterne negativt ved alvorlige uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødningsen ej heller ved uheld. Viborg Kommune vurderer at udvidelsen af bedriften ikke giver anledning til fastsættelse af specielle retningslinjer for naturbeskyttelse. Udvidelsen vurderes samlet ikke at være i strid med Landsplandirektivets retningslinjer for naturbeskyttelse.

Viborg Kommune har derfor samlet vurderet,

- at udvidelsen ikke væsentligt vil forringe tilstanden i simested å, skals å skravad bæk og de små §3 søer i nærheden af ejendommen., og
- at det på baggrund af den eksisterende viden om arternes udbredelse må antages, at udvidelsen ikke væsentligt vil forringe tilstand og levevilkår for truede plante- og dyrearter.¹³

Mangler i vurderingsgrundlaget

Miljøgodkendelsen og vurderingerne bygger på:

- Oplysninger, der er modtaget fra ansøger og dennes konsulent
- Kommunens egne oplysninger om områdets natur- og miljøforhold
- Områdets sårbarhed over for påvirkninger fra bedriften
- Landsplandirektivets målsætninger og retningslinier, (Viborg Kommuneplan 2009-2020)

Kommunen har vurderet bedriftens kumulative effekt på natur og miljø på det for tiden bedst mulige. Kommunens egne mål og forudsætninger om sårbarhed, tålegrænser mv. er under løbende revision.

Den kumulative påvirkning af områdets natur og miljø er ikke beregnet specifikt for udvidelsen af produktionen på ejendommen uden for bufferområderne. Dette skyldes at det nødvendige beregningsværktøj endnu ikke er udviklet, samt at muligheden for at sammenkøre data vedrørende husdyrproduktion fra andre ejendomme i et betragtet område ikke er til stede på en operationel måde.

For Viborg Kommunes samlede vurdering af udvidelsen på Skivevej 146 gælder, at der ikke er væsentlige mangler i de foreliggende oplysninger, og at alle afgørende miljø- og naturpåvirkninger indgår i vurderingen af dyreholdet.

¹³ Jf. Skov- og Naturstyrelsens rødliste og habitatdirektivets lister med sårbare og beskyttelseskrævende arter.

Ansøgers miljøtekniske beskrivelse

Følgende afsnit er baseret op oplysninger fra ansøger og angiver således, sammen med relevante kortbilag forudsætningerne for afgørelsen.

Oplysninger om ansøger og ejerforhold

Navn: Ole Mortensen
Adresse: Skivevej 146, 9632 Møldrup
Telefon: 86691294
Mobil: 40866933
e-mail: rst@agrinord.dk

Beskrivelse af datoerne

Byggeriet vil blive påbegyndt når miljøgodkendelsen er meddelt. Når byggeriet er færdig vil soholdet blive udvidet på en periode på op til 2 år.

Oplysninger om ejendommens placering

Der er tale om en eksisterende svinebedrift, som er beliggende i det åbne land i et område med spredt bebyggelse. Området er præget af dyrkede marker med spredte småbiotoper.

Der er tale om en tilbygning til eksisterende farestald på ca. 1600 m², samt etablering af ny gyllebeholder på 5000 m³, placeret umiddelbart nord for eksisterende gyllebeholder. Derved vil til- og nybygningen være sløret af den eksisterende beplantning. Se bilag 1.

Bedriften er placeret i landzone

Staldanlægget er beliggende omkring 4,3 km øst for Møldrup, der er nærmeste byzone. Den nærmeste nabobeboelse er 300 meter fra det eksisterende staldanlæg.

Generelle afstandskrav	
	Faktisk afstand Fra nærmeste staldcentrum
Afstandsforhold fra ejendommen til nærmeste naboer (krav):	
Nærmeste nabo ift. udvidelse (krav 50 m) ^{*)} (korteste afstand fra stald med udvidelse)	300
Nærmeste nabo, uden landbrugspligt	300
Byzone	4.km
Samlet bebyggelse i landzone	2. km
Afstandsforhold fra nyetablerede staldbygning/gyllebeholder/ensilageplads (krav)^{**)}	
Ikke almene vandindvindingsanlæg (25 m)	Over 25 m.
Almene vandindvindingsanlæg (50 m)	Over 50 m.
Vandløb (herunder dræn) og søer (15 m)	Over 15 m.
Offentlig vej / privat fællesvej (15 m)	Over 15 m.
Levnedsmiddelvirksomhed (25 m)	Over 25 m.
Beboelse samme ejendom (15 m) ^{***)}	Over 15 m.
Naboskel (30 m)	Over 30 m.

^{*)} Husdyrlovens § 6.

^{**)} Husdyrlovens § 8.

^{***)} Ensilageopbevaring undtaget. Husdyrlovens § 8, stk. 2.

Udvidelsen overholder de generelle afstandskrav.

Landskabelige hensyn

Staldanlægget er beliggende udenfor bygge- og beskyttelseslinier. Desuden er der ingen særlige interesser i området så som værdifulde kulturmiljøer og fredninger.

Der er enkelte § 3 søer i en afstand på 300-700 meter fra ejendommen.

Afskærmende beplantning: der er flere steder omkring ejendommen naturlig beplantning, der skærmer for driftsbygningerne.

Lysforhold

I staldene er lyset tændt i arbejdstiden efter behov. Derudover er lyset tændt ved udfodring udenfor arbejdstiden og i en kort periode efter udfodringen. Lyset tændes og slukkes automatisk.

Husdyrgødning

Opbevaringskapacitet for gylle

	Anlægsnummer, jf. ansøgningen	Opført	Sidst kontrolleret	Størrelse m ³	Lagerandel %
Gylletank ny				5000	
Gylletank eks.				3000	
Kapacitet i alt				8000	100

Årlig produktion af husdyrgødning til gyllebeholder efter udvidelsen

Der produceres årligt ca. 7602 m³ gylle fra svin (340 DE) inkl. drikkevandsspild og vaskevand, der ledes til gyllebeholder.

Opbevaringskapaciteten kan beregnes til 12 mdr.

Den nye gylletank etableres umiddelbart nord for den eksisterende gylletank.

BAT-redegørelse-opbevaring

Alle beholdere er etableret med naturligt flydelag og der føres Logbog over flydelaget.

Da der er tale om:

- en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt
- beholderens bund og vægge er tætte
- der ingen spjæld er, men alt overpumpes via neddykket rør
- gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning
- beholderen er overdækket med naturligt flydelag

og beholderen kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen, vurderes det, at der er BAT med hensyn til gødningsopbevaring jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF).

Der er ikke etableret fast overdækning på gylletankene. Ole Mortensen tilser, at der etableres et godt naturligt flydelag, om nødvendigt suppleret med snittet halm. Der er derfor begrænset effekt ved etablering af fast overdækning. Gyllen er således konstant overdækket med et tæt og stabilt naturligt flydelag evt. suppleret med snittet halm, hvilket også er BAT. Flydelaget kontrolleres jævnlige, hvilket sikrer at der altid er minimal emission af ammoniak. Derfor er en fast overdækning fravalgt.

BAT-redegørelse udbringning

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Gyllen køres typisk ud med 20-25 m³ gyllevogn og nedfældes hvis muligt og ellers med slæbeslanger. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

I vinterafgrøder benyttes der ikke nedfælder. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning.

Det vurderes, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder

Foder

Opbevaring af foder og ensilage

Korn opbevares i siloer. Mineraler, sojaskrå mm. opbevares i foderlade.

Transporter til og fra ejendommen	Antal/mængde pr. år		Kapacitet pr. transport	Antal transportere pr. år	
	Før udvidelse	Efter Udvidelse		Før udvidelse	Efter Udvidelse
Levende dyr	stk.	stk.	2 gange pr. uge	104	104
Døde dyr	stk.	stk.	pr. gang	52	52
Foderstoffer	1500 tons	1900 tons	30 tons	50	65
Gylle inkl. spildevand	6200 tons	7820 tons	20 tons/33 tons	235	285

BAT-redegørelse

Mangler oplysninger

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor svinefodring.

Harmoniregler

Landbrugsjord til rådighed	
	Ansøgt
Ejet + forpagtet*	285,98 ha

*ejet af: Ole Mortensen, Skivevej 146.

**modtager: Parallelvej 1, Snæbum 9500 Hobro
Hejringvej 4, Snæbum 9500 Hobro

Harmoniarealet

Med en belastning på 1.31 DE pr. ha og en besætning på 1.31 DE er harmoniarealkravet beregnet til 360 ha i alt, fordelt med et krav på 1.31 ha i ejet/forpagtet areal og 1.31 ha i aftaleareal.

Der modtages ikke slam eller andet affald til udspreddning på udbringningsarealet.

Bedriftens indretning og drift

Staldanlæg

Se bilag 1. Der mangler målfast tegning med placering af alle bygninger, gylletanke, olietanke, div. opbevaringssteder

Staldopbygning og BAT-redegørelse se bilag 2.

Ventilation

Alle staldafsnit ventileres mekanisk og via undertryk. Varierende løsninger er valgt til luftindtaget, -diffus gennem loftsfladen i fare- og klimastalde, vægventiler i resterende staldafsnit.

Beskrivelse af rengøring og desinfektion

Rengøringsvand fra stald ledes til gyllebeholder. Dermed ledes der omkring 500 m³ vand til gyllebeholder.

Management

Bedriften bliver drevet efter de principper der er opstillet i begrebet "godt landmandskab". Hensynet til de mere bløde værdier bliver derved en integreret del af planlægningsprocessen. De bløde værdier er i denne sammenhæng defineret som etisk betingede hensyn, herunder hensyn til medarbejdere, naboerne til bedriften, forbrugerne samt til husdyrvelværd, naturen, landskabet og miljøet. Ved anvendelse af denne helhedsorienterede managementform forventes kravene fra det omgivende samfund at blive efterlevet, sideløbende med de økonomiske krav.

Egenkontrol

Der er følgende egenkontrol på anlægget:

Rengøring:

- Udmugning i stalde for at minimere ammoniakfordampningen.
- Vask og fejning af gange for at sikre et højt hygiejne niveau og minimer støvgener.
- Periodevis rengøring af svinestier for at minimer støvgener.

Vand:

- Tilsyn af drikkekar, -kopper eller -ventiler m.m. for lækager.

Ventilering:

- Alarmanlæg kontrolleres/afprøves
- Rengøring af ventilations anlæg
- Kontrol af temperatur- og fugtighedsmålere
- Generel vedligeholdelse og kontrol af ventileringssystem efter fabrikantens anvisning.

Miljømæssige foranstaltninger:

- Logbog over flydelag

Gene-/forureningsforanstaltninger:

- Generel vedligeholdelse og kontrol af tekniske systemer efter fabrikantens anvisning.

Registrering af:

- Elforbrug
- Foderforbrug (E-kontrol)
- Sprøjtejournal
- Medicinforbrug og type af medikamenter
- Opbevaring af indlægssedler på foder

Ophør

I forbindelse med ophør vil der blive truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at overlevere anlægget i forsvarlig miljømæssig tilstand.

Den resterende husdyrgødning i kummer og tanke vil blive fjernet. Den sidste del vil blive fjernet med slamsluger.

Staldene vil blive rengjort og spildevandet kørt ud på dyrkede arealer i henhold til lovgivningen.

Udtjent inventar og andet metal vil blive leveret til produkthandleren.

Udtjent elektronisk udstyr vil blive leveret til genbrug.

Andet affald vil blive afhændet efter miljølovens forskrifter.

Bygningsmassen vil helt eller delvis blive fjernet. Det sker i henhold til lovgivningen. I hvor stor en grad, at bygningerne fjernes, afhænger af deres tilstand og mulighed for anden udnyttelse. Gylletankene vil blive fjernet, når de ikke længere er brugbare for denne eller anden drift.

Redegørelse for mulige uheld

Husdyrgødning:

- Spild af gylle ved pumpning til og fra gyllebeholder
- Lækage af gylletank
- Utætte gyllekanaler
- Overfladeafstrømning af udbragt gylle til vandløb

Olie:

- Spild af dieselolie ved tankning
- Lækage af olietank
- Overløb af diesel ved påfyldning

Kemikalier:

- Spild ved påfyldning af sprøjte
- Personskade ved forkert håndtering

Andre uheld:

- Strømsvigt
- Brand

Minimering af risiko for uheld

Husdyrgødning:

Gyllen opbevares i gyllebeholdere, der er godkendt i henhold til 10 års beholderkontrol. Der er befæstede arealer på områder, hvor husdyrgødningen håndteres. Gyllen udbringes ikke på frossen jord på skrående arealer ned mod vandløb.

Olie:

Dieselolie opbevares i godkendt tank, der placeret på betongulv uden afløb. Tanken efterses periodevis. Tankning fra olietank sker på fast bund.

Kemikalier:

Påfyldning af sprøjte sker på anden ejendom, idet der er maskinsamarbejde med anden landmand. Sprøjtning foretages af personer med sprøjtecertifikat. Midlerne håndteres efter forskrifterne og der bruges relevant beskyttelsesudstyr (f.eks. maske, handsker, dragt).

Andet:

Skadedyr såsom rotter bekæmpes effektivt. Dels for at sikre høj foderhygiejne, dels med henblik på at undgå utilsigtet gnav i elektriske installationer. Ejendommen og stalden renholdes så brandrisikoen minimeres. Der er brandhæmmende vægge i stalden. Der opbevares ikke mere halm end højest nødvendigt i stalden.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Husdyrgødning:

Gylleudslip på jorden inddæmmes ved gravning af kanaler eller udlægning af halmballer / jordvolde. Gyllen fjernes og udbringes på voksende afgrøde.

Ved gylleudslip til vandløb mm. tilkaldes beredskabscenteret. Der etableres dæmninger i vandløbet så vandstrømningen hindres og vandet suges fra vandløbet og udspredes i en voksende afgrøde. Evt. dambrug på vandløbsstrækningen underrettes om uheldet.

Kemikalier:

Der forefindes øjenskyllvæske ejendommen.

Andet:

Der forefindes brandslukningsudstyr på ejendommen.

Ressourceforbrug

(Faktisk/beregnet)	Nudrift	Efter udvidelse	Opbevaring
Dieselolie til traktorer mv.	11.000 l	11.000 l	Dieseltank i maskinhus
Halm – til halmfyr	150 tons	175 tons	Maskinhus
Elforbrug til lys / opvarmning / maskiner	290.000 KWh	355.000 KWh	-

Forbrug af dieselolie og el er beregnet ud fra normtal.

Vand

Nudrift

	Antal	Drikkevand		Drikkevandsspild		Vaskevand		
		Norm (m3)	Forbrug (m3)	Norm (m3)	Forbrug (m3)	Norm (m3)	Forbrug (m3)	
Årssøer	1150	4,89	5623,5	0	0	0,34	391	
Smågrise	0	0,117	0	0,015	0	0,02	0	
Slagtesvin	0	0,459	0	0,075	0	0,025	0	
Total			5623,5		0		391	
							Total	6015 m3

Efter udvidelse

	Antal	Drikkevand		Drikkevandsspild		Vaskevand		
		Norm (m3)	Forbrug (m3)	Norm (m3)	Forbrug (m3)	Norm (m3)	Forbrug (m3)	
Årssøer	1400	4,89	6846	0	0	0,34	476	
Smågrise	0	0,117	0	0,015	0	0,02	0	
Slagtesvin	500	0,459	229,5	0,075	37,5	0,025	12,5	
Total			7075,5		37,5		488,5	
							Total	7602 m3

Vandforbruget er beregnet ud fra normværdier. Normalt for det private vandforbrug er 170 m³.

BAT-redegørelse vandbesparende foranstaltninger

På ejendommen minimeres vandforbruget ved:

- Eftersyn af vandkopper
- Få eller ingen drikkeventiler uden opsamling af spildvand

Transport

Transporter til og fra ejendommen	Antal/mængde pr. år		Kapacitet pr. transport	Antal transporter pr. år	
	Før udvidelse	Efter Udvidelse		Før udvidelse	Efter udvidelse
Levende dyr	stk.	stk.	2 gange pr. uge	104	104
Døde dyr	stk.	stk.	pr. gang	52	52
Foderstoffer	1500 tons	1900 tons	30 tons	50	65
Gylle inkl. spildevand	6200 tons	7820 tons	20 tons/33 tons	235	285

Hovedparten af kornet bliver transporteret i august – september. Hovedparten af gyllen bliver udbragt i foråret (ca. 90 %) og de resterende ca. 10% bliver udbragt om efteråret.

Udover de transporter, der fremgår af ovenstående skema vil der også være transporter i forbindelse med markarbejde.

Eksterne transporter sker ad større hovedveje Skivevej. Transporterne sker primært indenfor normal arbejdsdag.

Transport af gylle fra ejendommen forekommer primært i udbringningsperioden marts til maj samt september.

Støj

Beskrivelse af støjkloder

De væsentlige støjkloder på bedriften er støj fra ventilationsanlæg, korntørringsanlæg og foderblandingsanlæg. Desuden forekommer der støj ved udfodring.

Driftsperiode for støjkloder

Ventilationsanlæggets er konstant i drift. Korntørringsanlægget anvendes i forbindelse med høst fra august til oktober. I denne periode er det jævnlige i drift. Foderblanding sker når siloen er tom og kan derfor foregå hele døgnet. Støj ved udfodring er kortvarig.

Tiltag mod støjkloder

Ventilationsanlægget er optimeret og renholdes.

Foderblandingsanlægget er støjsvagt og placeret indendørs.

Skadedyr

Generel bekæmpelse af skadedyr

Der er god orden i og omkring staldanlægget. Derudover er der et højt hygiejneniveau.

Fluegener

Fluer bekæmpes med rovfluer og kemisk bekæmpelse.

Rottebekæmpelse

Rotter bekæmpes ved udlægning af rottegift. Der er kontrakt med et autoriseret bekæmpelsesfirma.

Affald

Husholdningsaffald og al brændbart affald fra stalden afhentes med dagrenovation. Øvrigt affald som jern, glas, elektronisk udstyr mm. i sorteres i fraktioner og afleveres på kommunalt genbrugsplads.

Farligt affald samt olie og kemikalier

Olie- og kemikalieaffald fra produktionen kan opdeles i følgende fraktioner:

EAK-kode 020109 Landbrugskemikalieaffald

05.12 Sprøjtemiddelsrester og emballage opbevares i aflåst rum. Egentlige rester af sprøjtemidler bruges året efter. I de tilfælde hvor produktet i mellemtiden er blevet forbudt afhentes det af den kommunal miljøbil eller afleveres på det kommunale affaldsdepot. Den årlige affaldsmængde af emballage vil afhænge af sprøjtemidlernes form og varierer derfor fra år til år. Emballagen skylles tre gange og smides væk i dagsrenovation. Der er maskinsamarbejde med en anden landmand. De fleste af kemikalierne og resterne opbevares på hans ejendom.

05.13 Lægemedelsrester opbevares aflåst i original emballage. Brugte kanyler opbevares aflåst i kanyleboks/plastdunk. Affaldet afhentes af dyrlæge/miljøbil eller afleveres til kommunalt affaldsdepot. Årlig affaldsmængde er ubetydelig.

EAK-kode 050105 Oliespild

06.00 Spildolie opbevares i tønder i maskinhus.

Pesticider og sprøjteudstyr

Påfyldning af sprøjte sker på anden ejendom, idet der er maskinsamarbejde med anden landmand. Sprøjteudstyret rengøres indvendig med integreret rengøringsystem, hvorefter skyllevand udsprøjtes på mark.

Beslutningen om sprøjtning eller ej foretages i sammenråd med planteavlskonsulent. Der sprøjtes kun når skadetærsklerne er overskredet og altså efter behov.

Pesticider opbevares i aflåst rum.

Døde dyr

Placering af døde dyr sker ved anden ejet ejendom, Dalvej 7. Døde dyr afdækkes med kadaverkappe. Døde smågrise opbevares i container med køl inden de placeres på Dalvej 7. De anmeldes til destruktionsanstalt indenfor et døgn.

Spildevand

Spildevandsmængde

Spildevandet fra driftsbygningerne består af rengøringsvand og drikkevandsspild.

Spildevand tilledt gyllebeholder

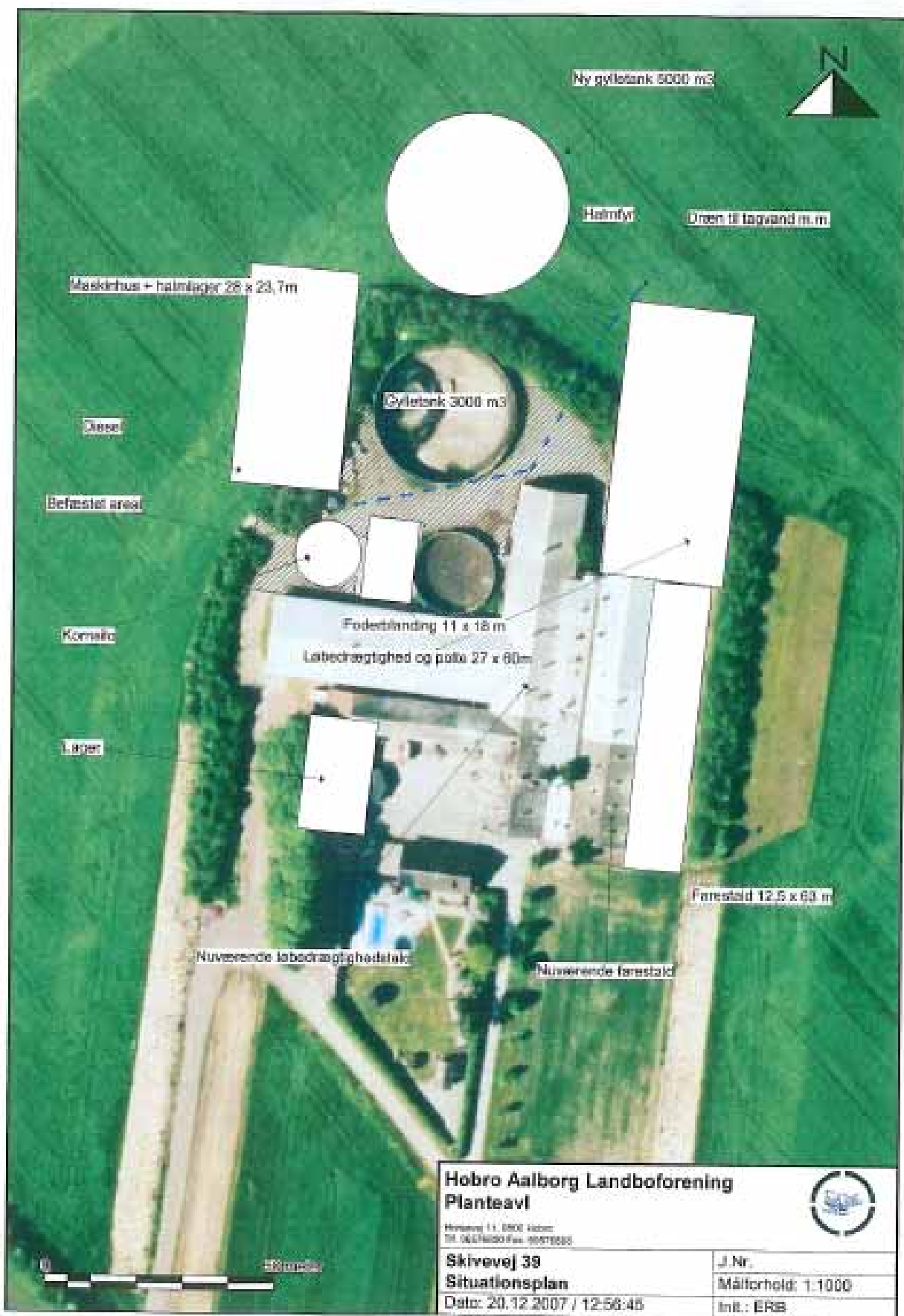
Rengøringsvand fra stald ledes til gyllebeholder. Dermed ledes der omkring 500 m³ vand til gyllebeholder.

Spildevand afledning

Sanitært spildevand ledes til septiktank.

Tagvand ledes ud i marken via dræn.

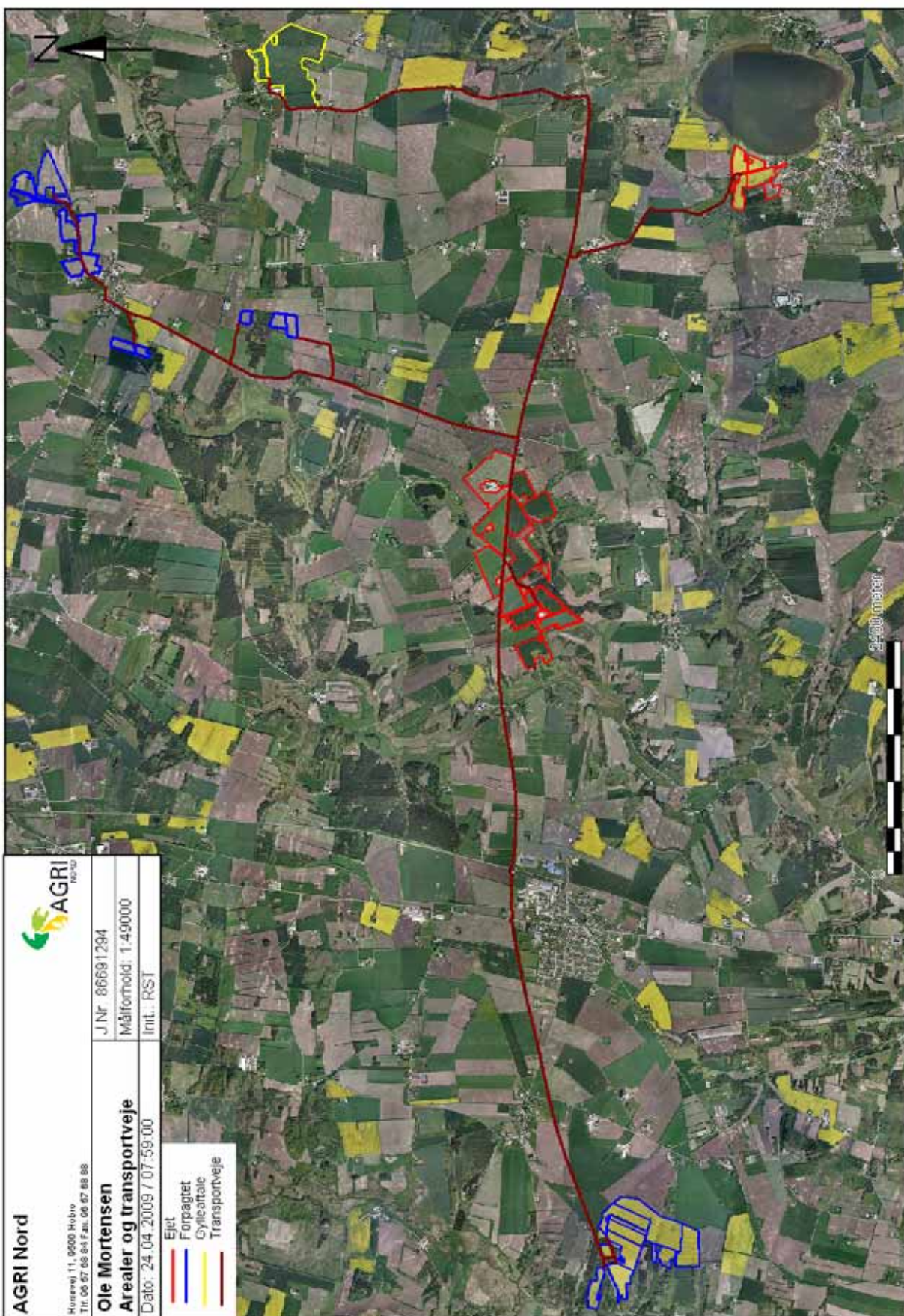
Bilag 1: Oversigtsplan over ejendom

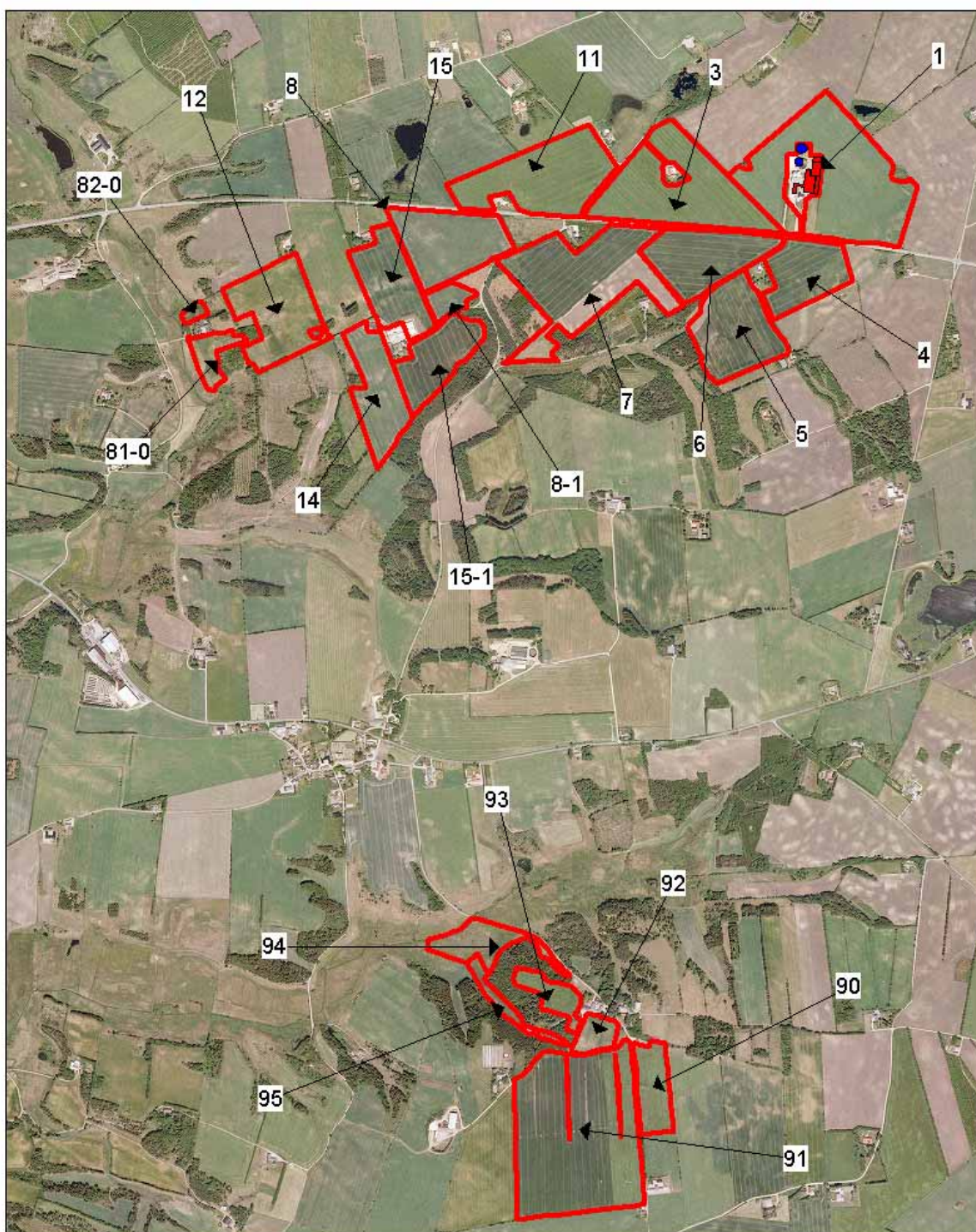
Bilag 2: Staldopbygning

Staldafsnit	Dyrehold	Staldindretning	BAT-redegørelse
Farestald (stald nr. 1.1.1) Mekanisk ventileret, undertryk	840 årssøer (58,89 DE)	Kassestier, delvis spaltegulv, 180 stipladser	Farestalden er opført med delvist spaltegulv. Dette valg er truffet ud fra et miljø-, lugt og dyrevelfærdsmæssigt synspunkt. Der henvises til BAT-byggeblad 106.02-51
Løbe- og drægtighedsstald (stald nr. 1.1.1) Mekanisk ventileret, undertryk	790 årssøer (128,33 DE)	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv, 620 stipladser	Stalden indrettes til fikserede søer på delvis spaltegulv. Der er ikke BAT-blad på gulvtypen når den anvendes på fikserede søer, men der henvises til BAT for lign. systemer med delvis fast bund. Der henvises til BAT-byggeblad 106.02-51
Farestald (stald nr. 1.1.2) Mekanisk ventileret, undertryk	560 årssøer (58,89 DE)	Kassestier, delvis spaltegulv, 120 stipladser	Farestalden er opført med delvist spaltegulv. Dette valg er truffet ud fra et miljø-, lugt og dyrevelfærdsmæssigt synspunkt. Der henvises til BAT-byggeblad 106.02-51. Der er etableret gyllekøling i stalden. Ved gyllekøling minimeres husdyrgødningens fordampning af NH ₃ . Jf. Miljøstyrelsens BAT blad 1. udgave 19.05.09.
Løbe- og drægtighedsstald (stald nr. 1.1.3) Mekanisk ventileret, undertryk	610 årssøer (128,33 DE)	Individuel opstaldning, delvis spaltegulv, 400 stipladser	Stalden indrettes til løsgående søer på delvis spaltegulv. Der er ikke BAT-blad på gulvtypen når den anvendes på fikserede søer, men der henvises til BAT for lign. systemer med delvis fast bund. Der henvises til BAT-byggeblad 106.02-51. Der er etableret gyllekøling i stalden. Ved gyllekøling minimeres husdyrgødningens fordampning af NH ₃ . Jf. Miljøstyrelsens BAT blad 1. udgave 19.05.09.
Poltestald (stald nr. 1.1.4) Mekanisk ventileret, undertryk, overbrusning	500 slagtesvin 65-102 kg (11,25 DE)	Delvis spaltegulv, 150 stipladser	Stalden er med 25-49 % fast gulv som er BAT-teknologi for gulve i slagtesvinestalde med BAT-byggeblad 106.04-52. Der er etableret gyllekøling i stalden. Ved gyllekøling minimeres husdyrgødningens fordampning af NH ₃ . Jf. Miljøstyrelsens BAT blad 1. udgave 19.05.09.

Bilag 3: Transportveje

Bilag 4: Arealer incl. Marknummer 1

Signaturforklaring

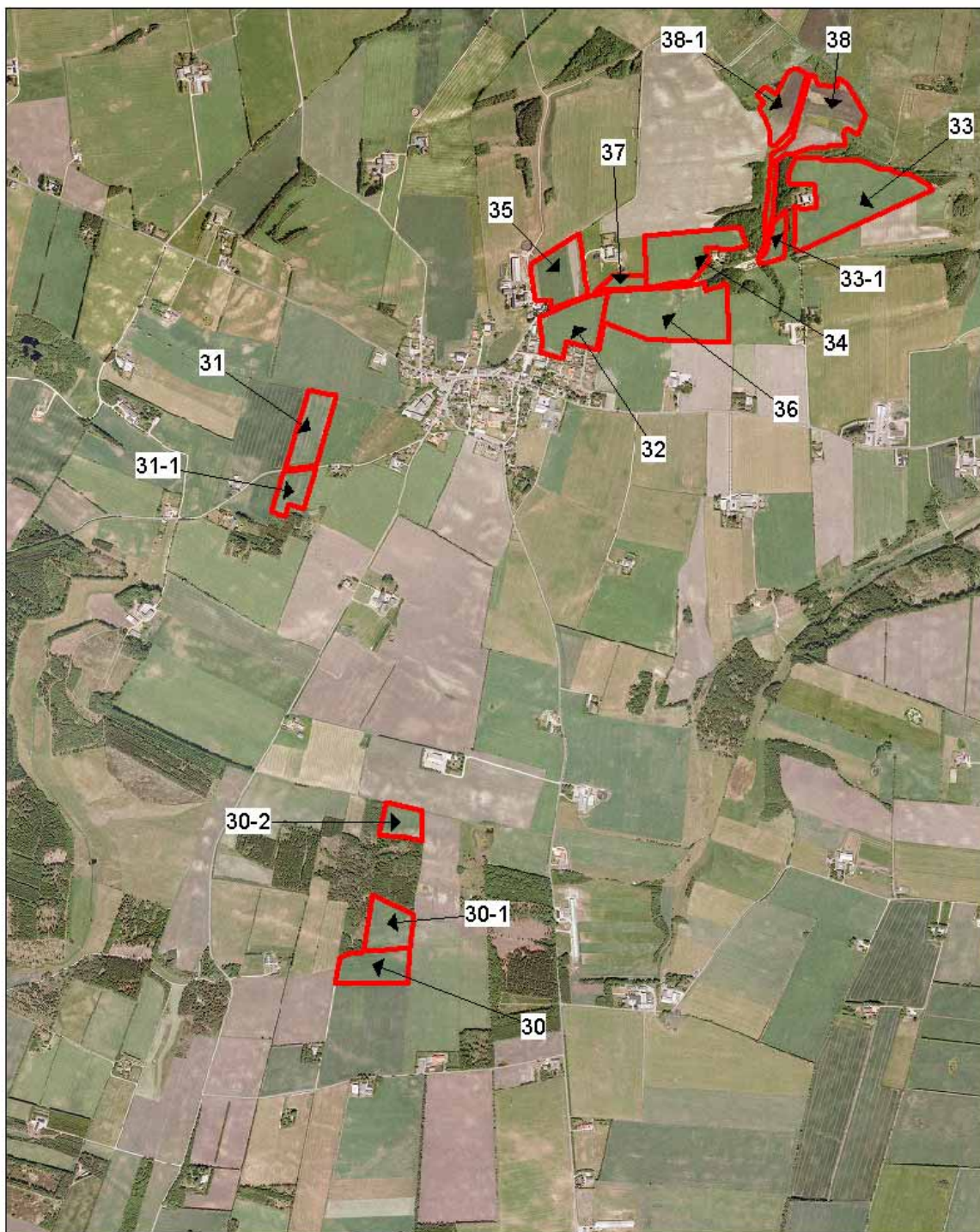
 Udbringningsarealer

 Kommunegrænse

Gasværksvej 4
9000 Aalborg
Telefon 99 30 12 00

Bilag 4 fortsat: Arealer incl. Marknummer 2

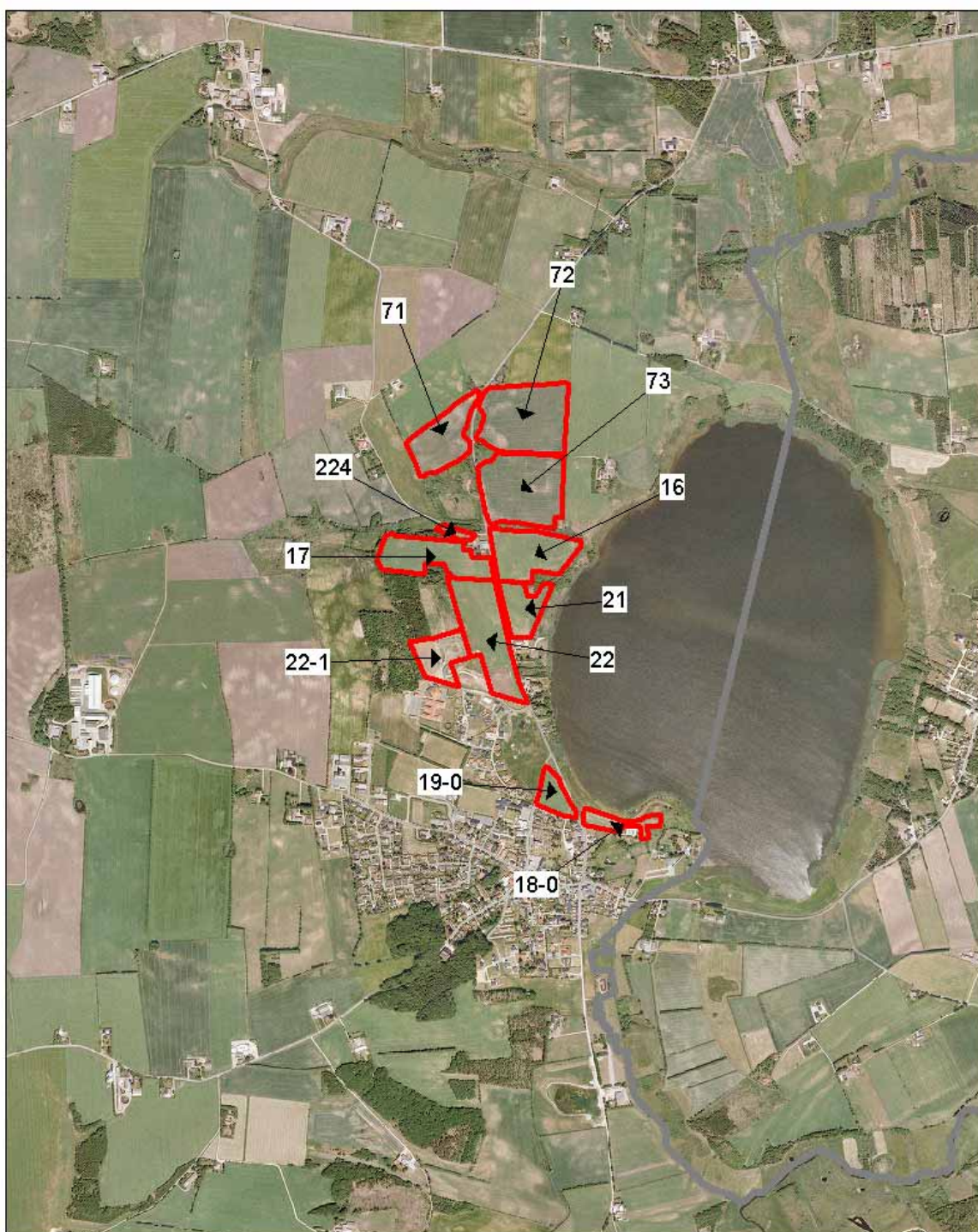
Signaturforklaring

- Udbringningsarealer
- Kommunegrænse

Gasværksvej 4
9000 Aalborg
Telefon 99 30 12 00

Bilag 4 fortsat: Arealer incl. Marknummer 3

Signaturforklaring

- Udbringningsarealer
- Kommunegrænse

Gasværksvej 4
9000 Aalborg
Telefon 99 30 12 00

Bilag 4 fortsat: Arealer incl. Marknummer 4

Signaturforklaring

 Udbringningsarealer

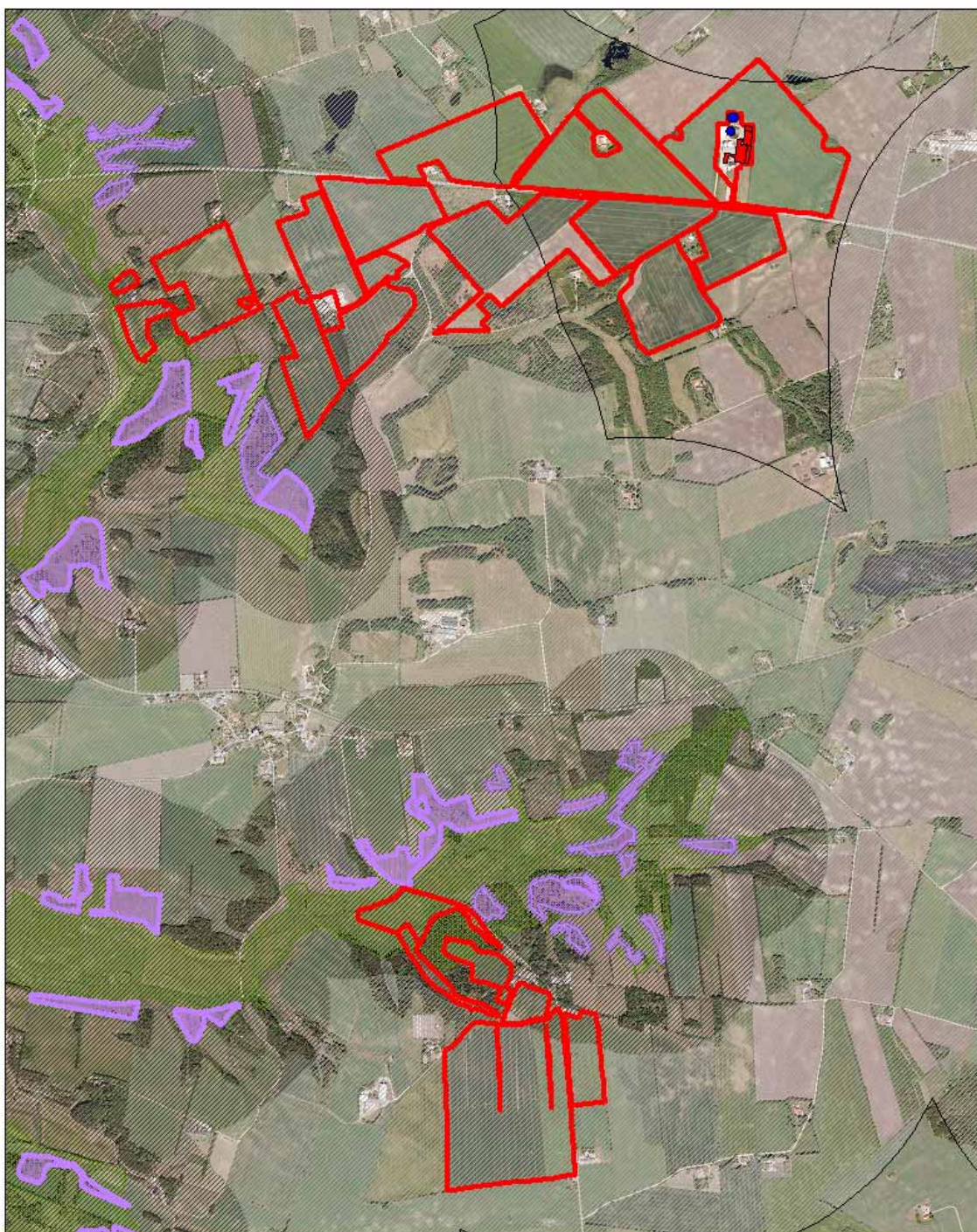
 Kommunegrænse

ORBICON
LIFE HANDELS

Gasværksvej 4
9000 Aalborg
Telefon 99 30 12 00

Bilag 5: Arealer ift § 7, natura 2000 områder 1

Signaturforklaring

 Udbringningsarealer

Natura 2000

 EF-habitatområde

 Kommunegrænse

Beskyttet natur § 7

 Hede/overdrev

 Højmose

 Lobeliesø

 Bufferzone I

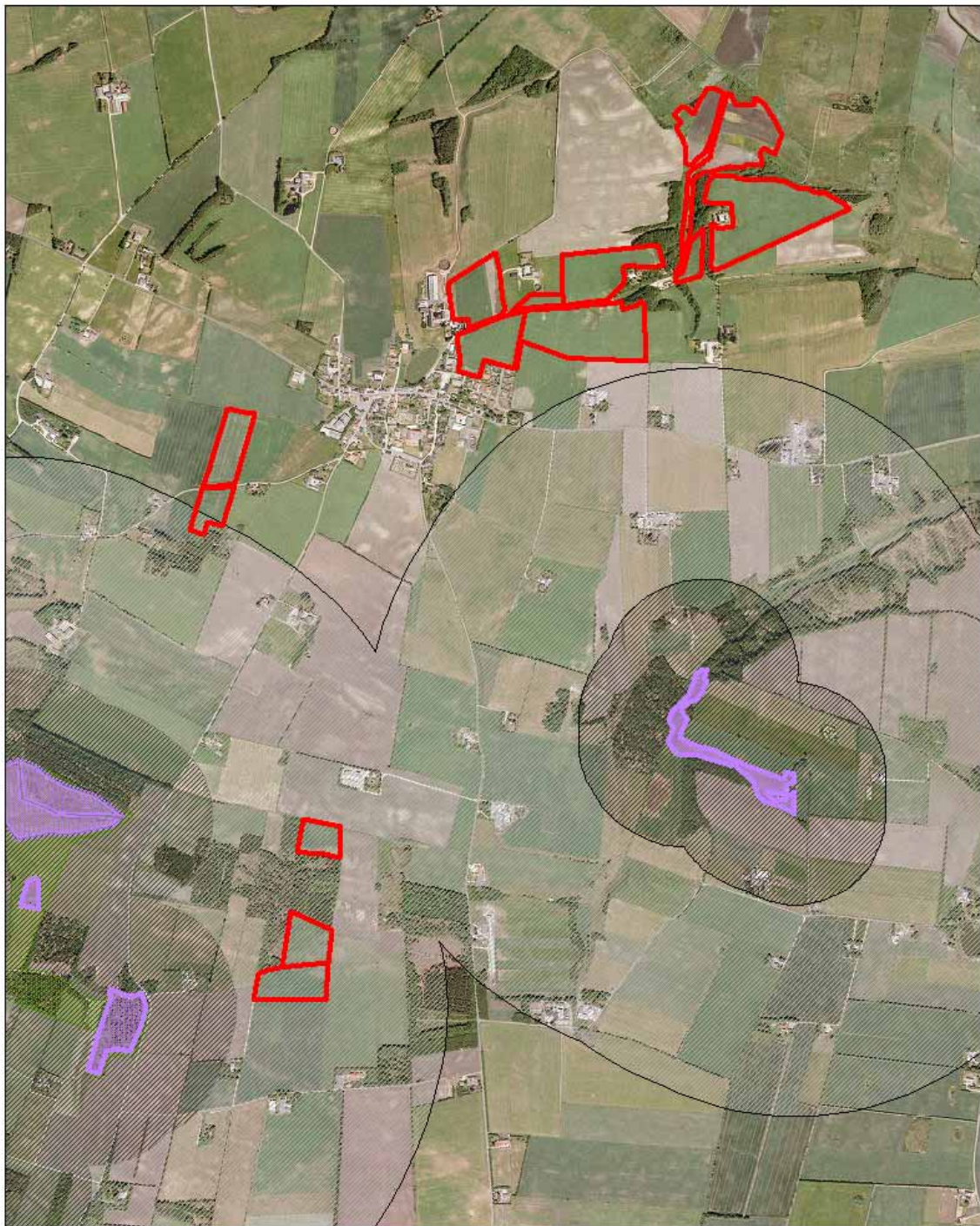
 Bufferzone II

Gasværksvej 4
9000 Aalborg

Telefon 99 30 12 00

Bilag 5 fortsat: Arealer ift § 7, natura 2000 områder 2

Signaturforklaring

 Udbringningsarealer

Natura 2000

 EF-habitatområde

 Kommunegrænse

Beskyttet natur § 7

 Hedeloverdrev

 Højmose

 Lobeliesø

 Bufferzone I

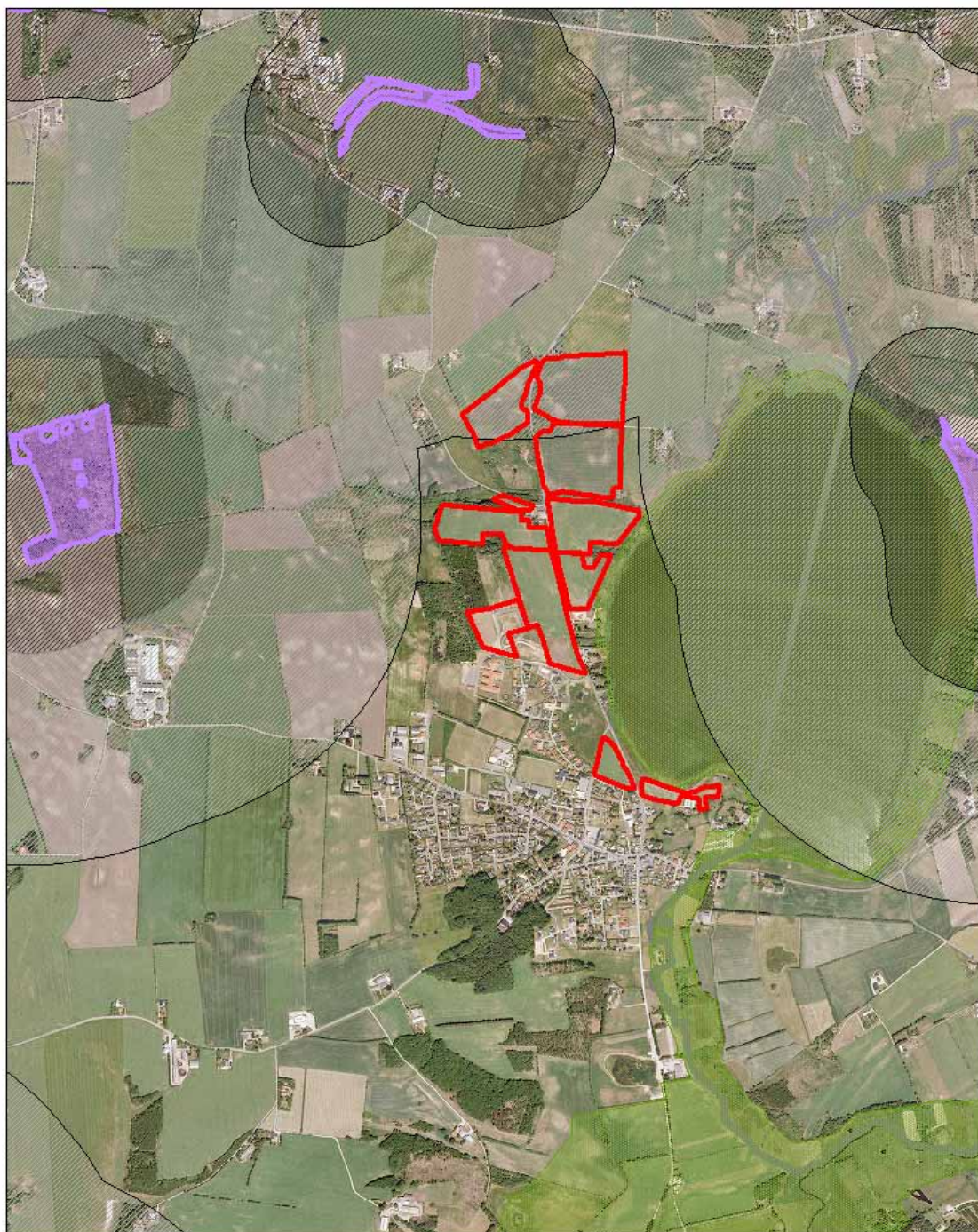
 Bufferzone II

Gasværksvej 4
9000 Aalborg

Telefon 99 30 12 00

Bilag 5 fortsat: Arealer ift § 7, natura 2000 områder 3

- Signaturforklaring**
- Udbringningsarealer
 - Natura 2000**
 - EF-habitatområde
 - Kommunegrænse

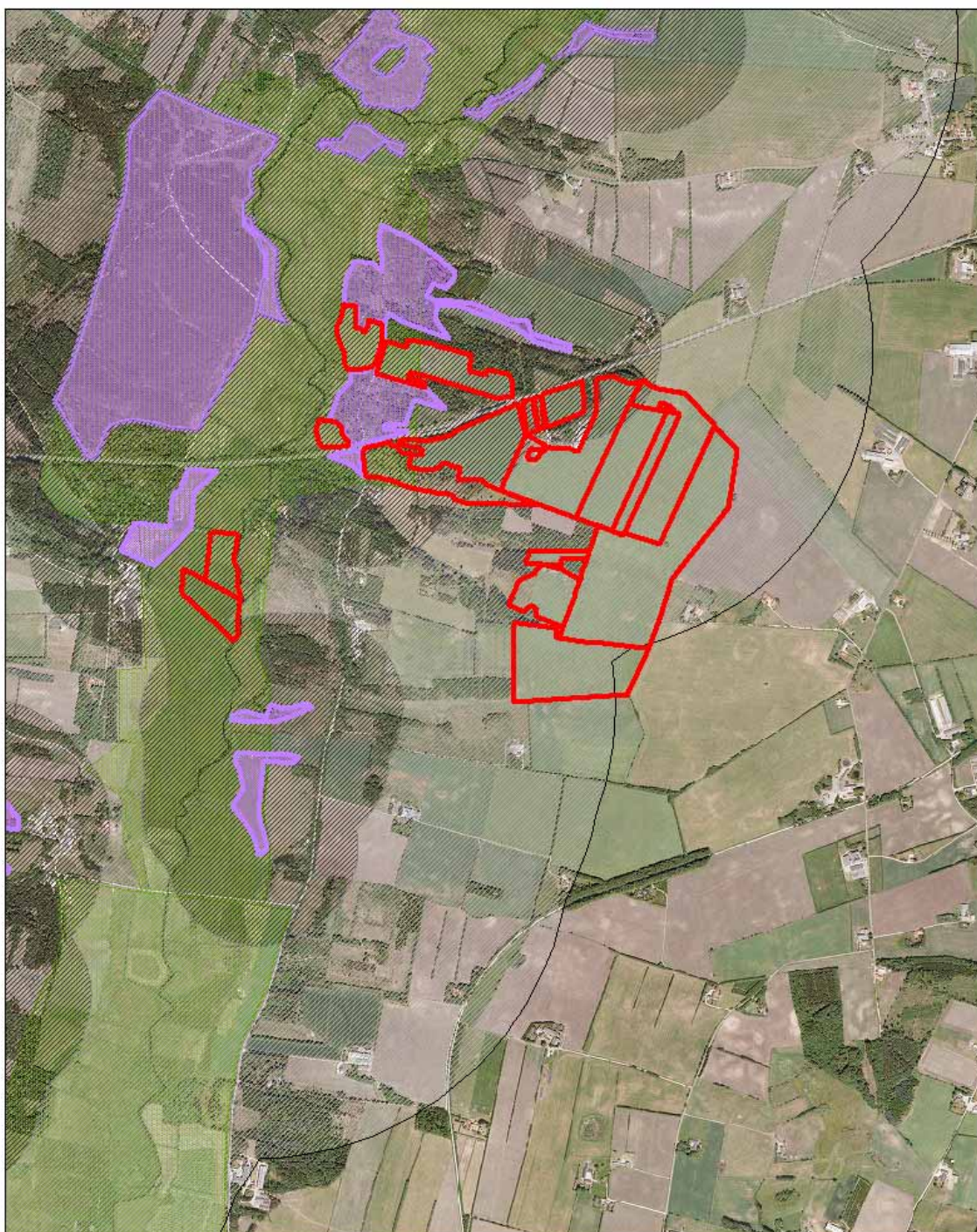
- Beskyttet natur § 7**
- Hede/overdrev
 - Højmose
 - Lobeliessø
 - Bufferzone I
 - Bufferzone II

Gasværksvej 4
9000 Aalborg

Telefon 99 30 12 00

Bilag 5 fortsat: Arealer ift § 7, natura 2000 områder 4

Signaturforklaring

 Udbringningsarealer

Natura 2000

 EF-habitatområde

 Kommunegrænse

Beskyttet natur § 7

 Hede/overdrev

 Højmose

 Lobeliesø

 Bufferzone I

 Bufferzone II

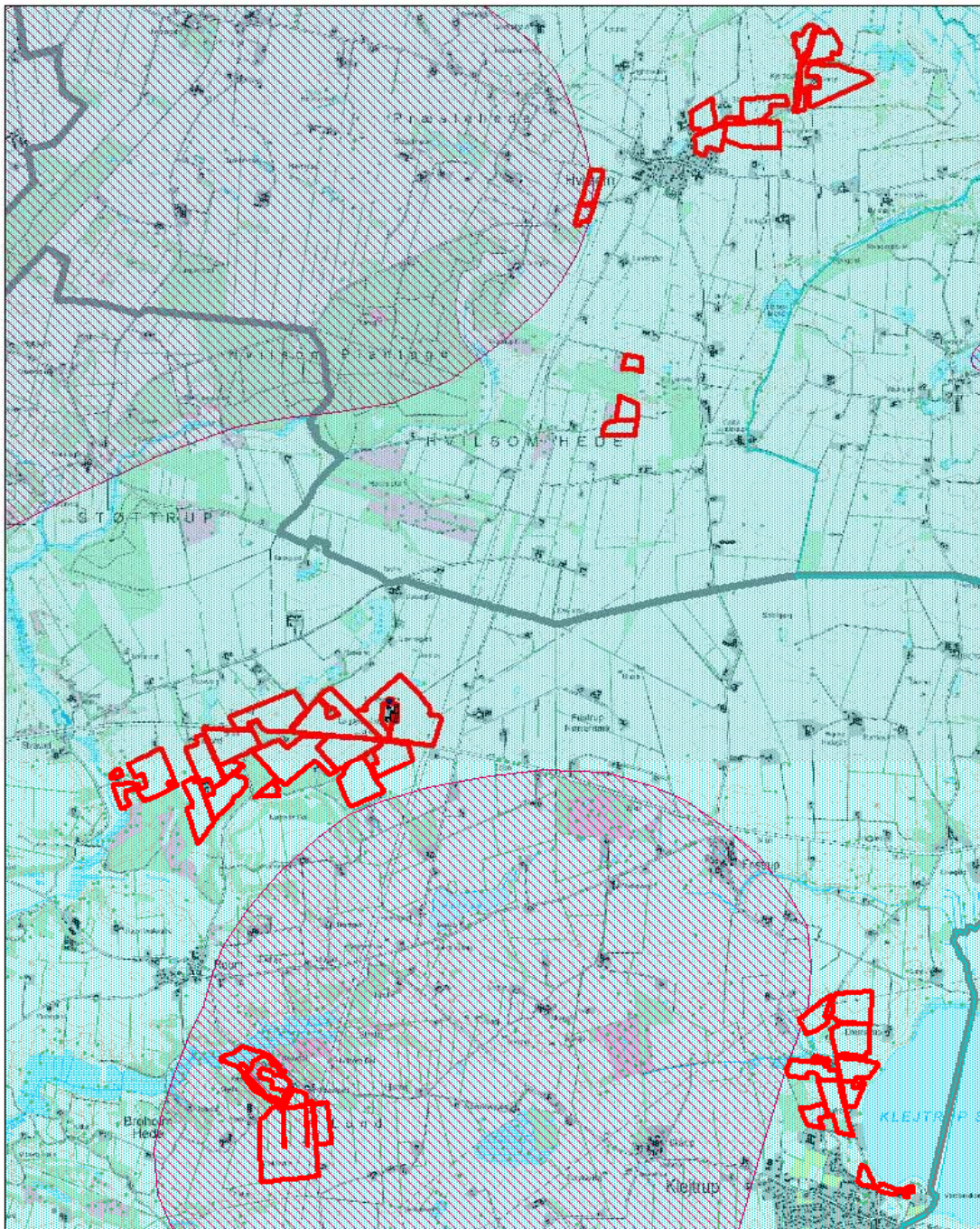

ORBICON
IT & UTMÅLING

Gasværksvej 4
9000 Aalborg

Telefon 99 30 12 00

Bilag 6: Nitratfølsomme indvindingsområder og drikkevandsområder 1

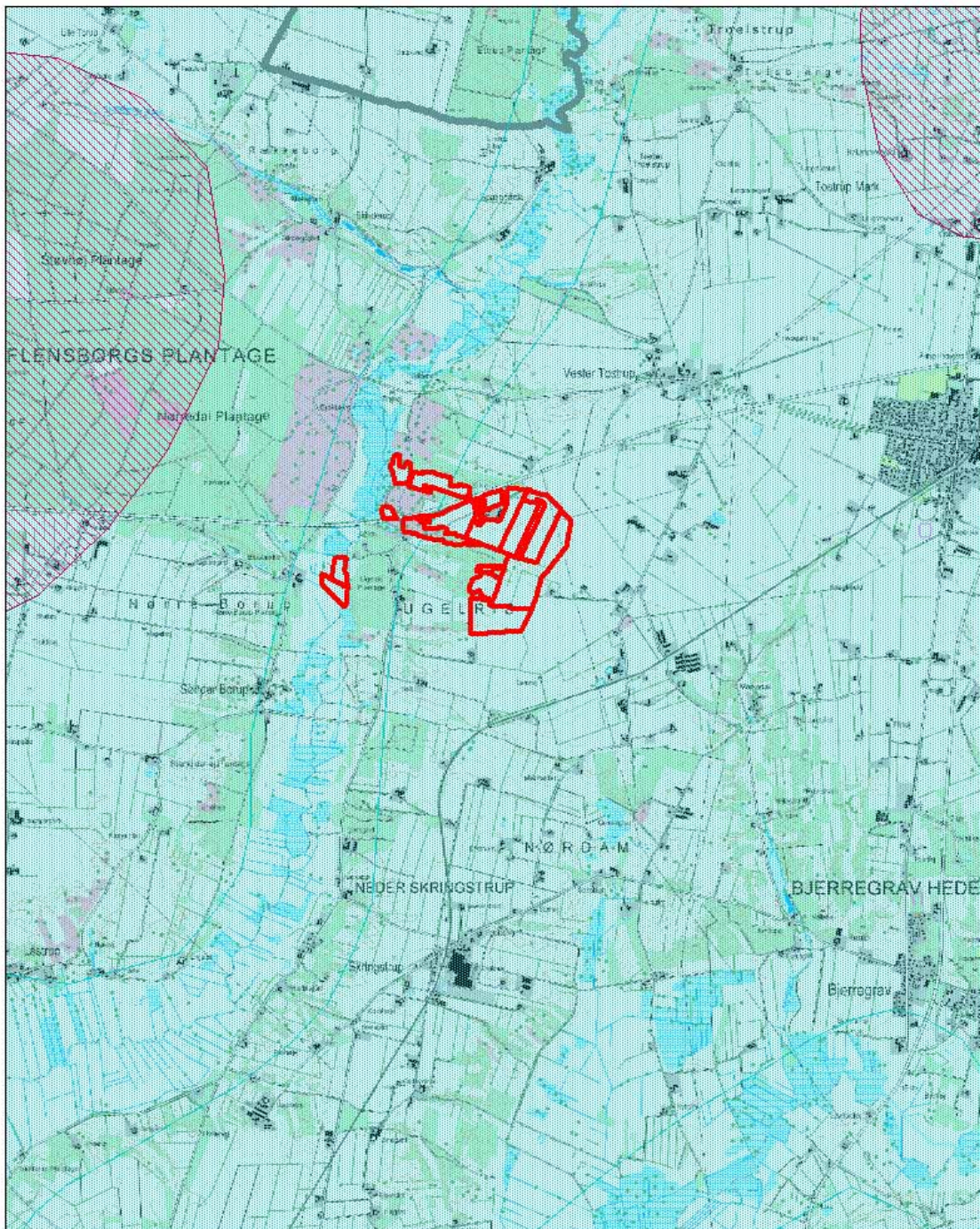
Signaturforklaring

Udbringingsarealer	Nitratfølsomme indvindingsområder
Kommunegrænse	Drikkevandsinteresser

Gasværksvej 4
9000 Aalborg
Telefon 99 30 12 00

Bilag 6 fortsat: Nitratfølsomme indvindingsområder og drikkevandsområder 2

Signaturforklaring

 Udbringningsarealer

 Nitratfølsomme indvindingsområder

 Kommunegrænse

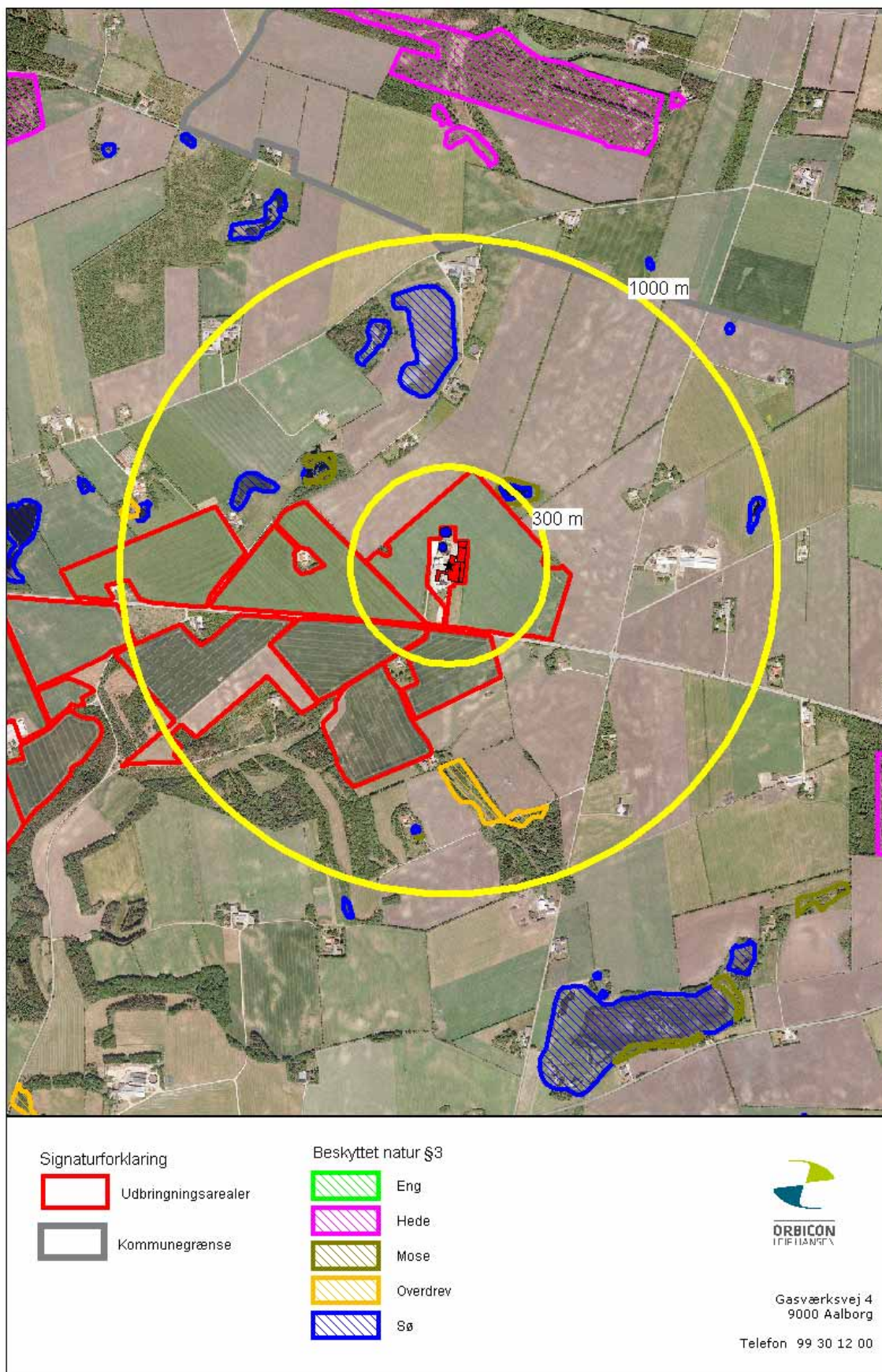
 Drikkevandsinteresser

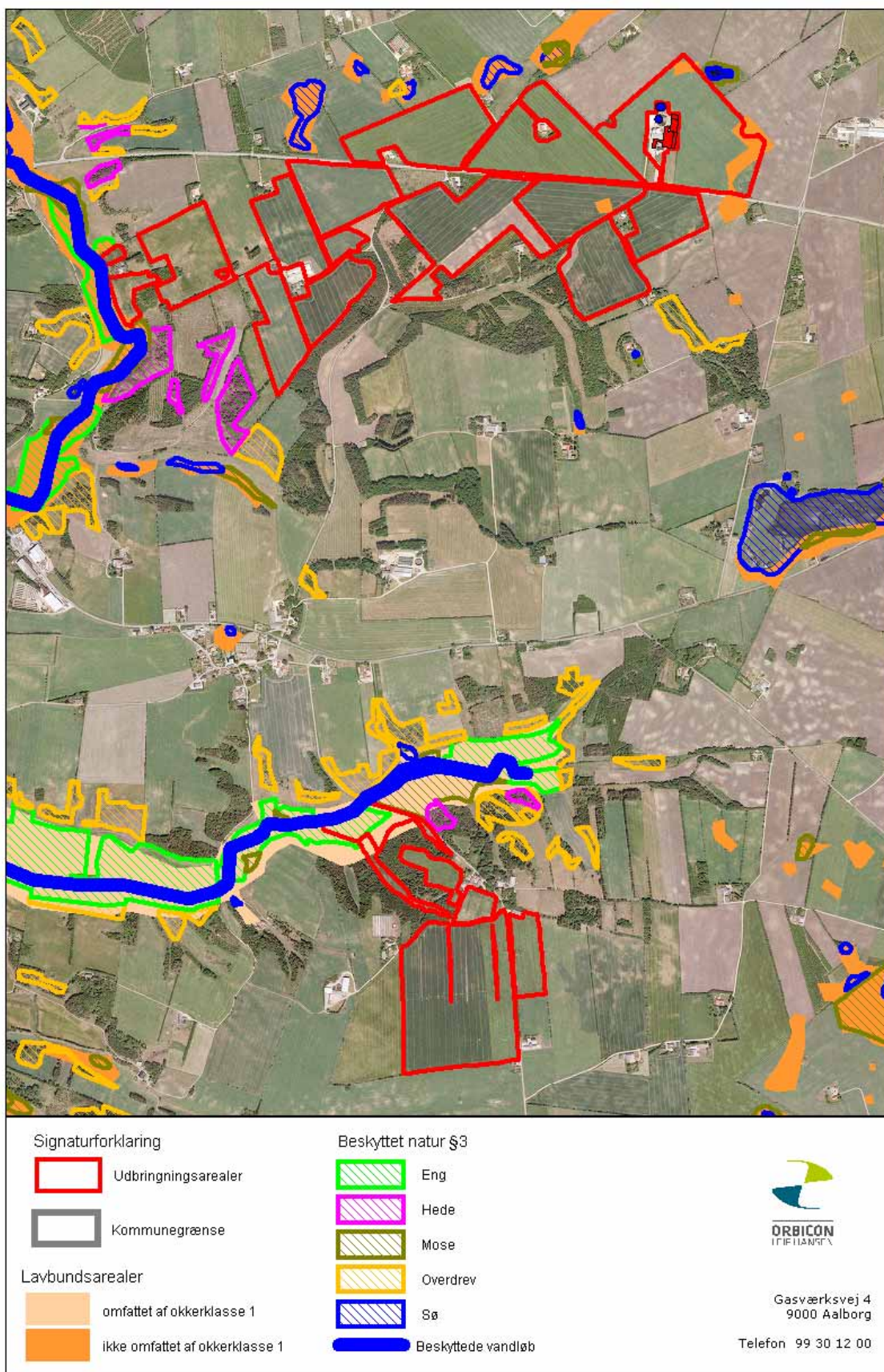
Gasværksvej 4
9000 Aalborg

Telefon 99 30 12 00

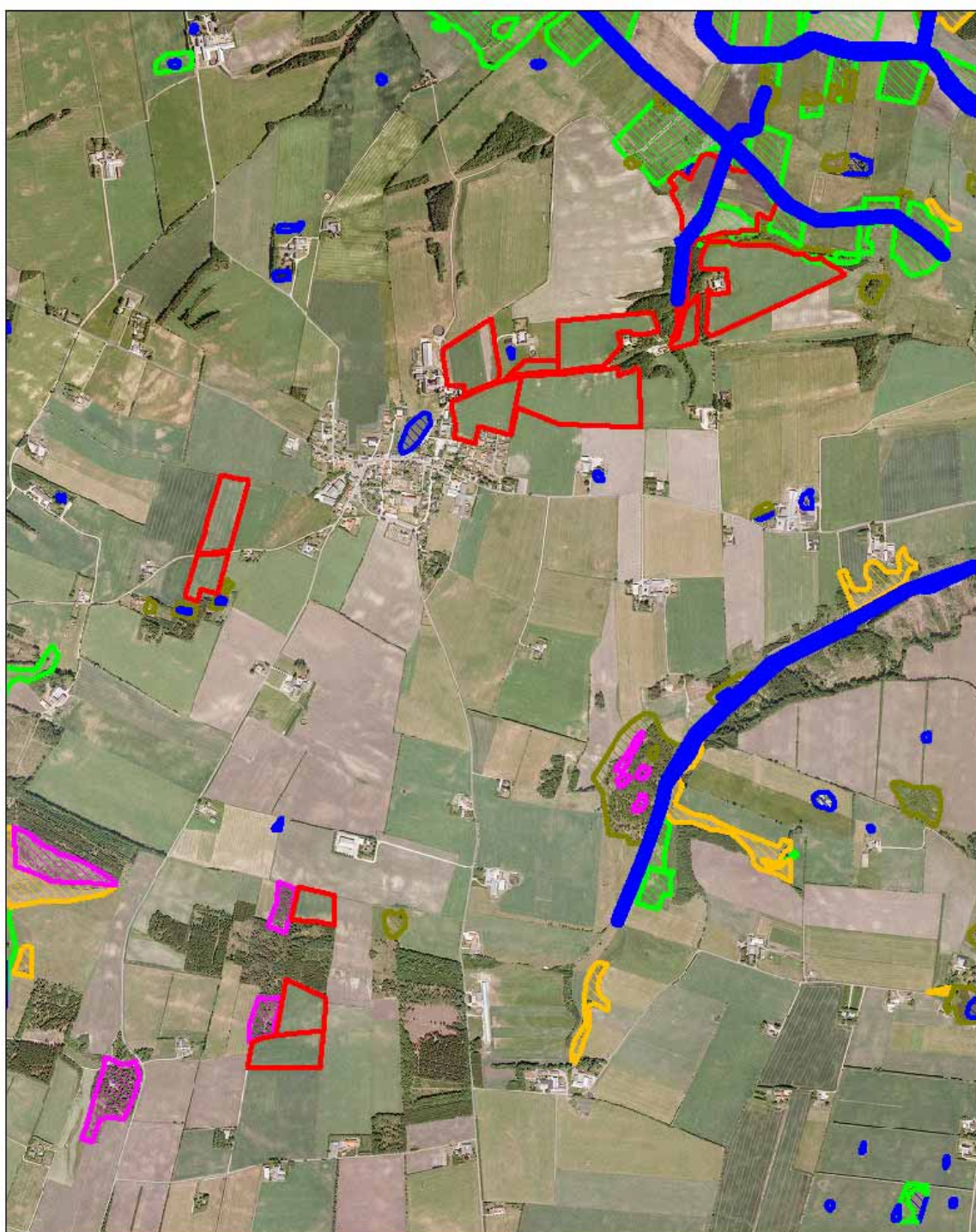
Bilag 7: § 3 natur ved ejendommen

Bilag 8: § 3 ved arealer og lavbund, vandløb og søer 1

Bilag 8 fortsat: § 3 ved arealer og lavbund, vandløb og søer 2

Signaturforklaring

- Udbringningsarealer
- Kommunegrænse

Lavbundsarealer

- omfattet af okkerklasse 1
- ikke omfattet af okkerklasse 1

Beskyttet natur §3

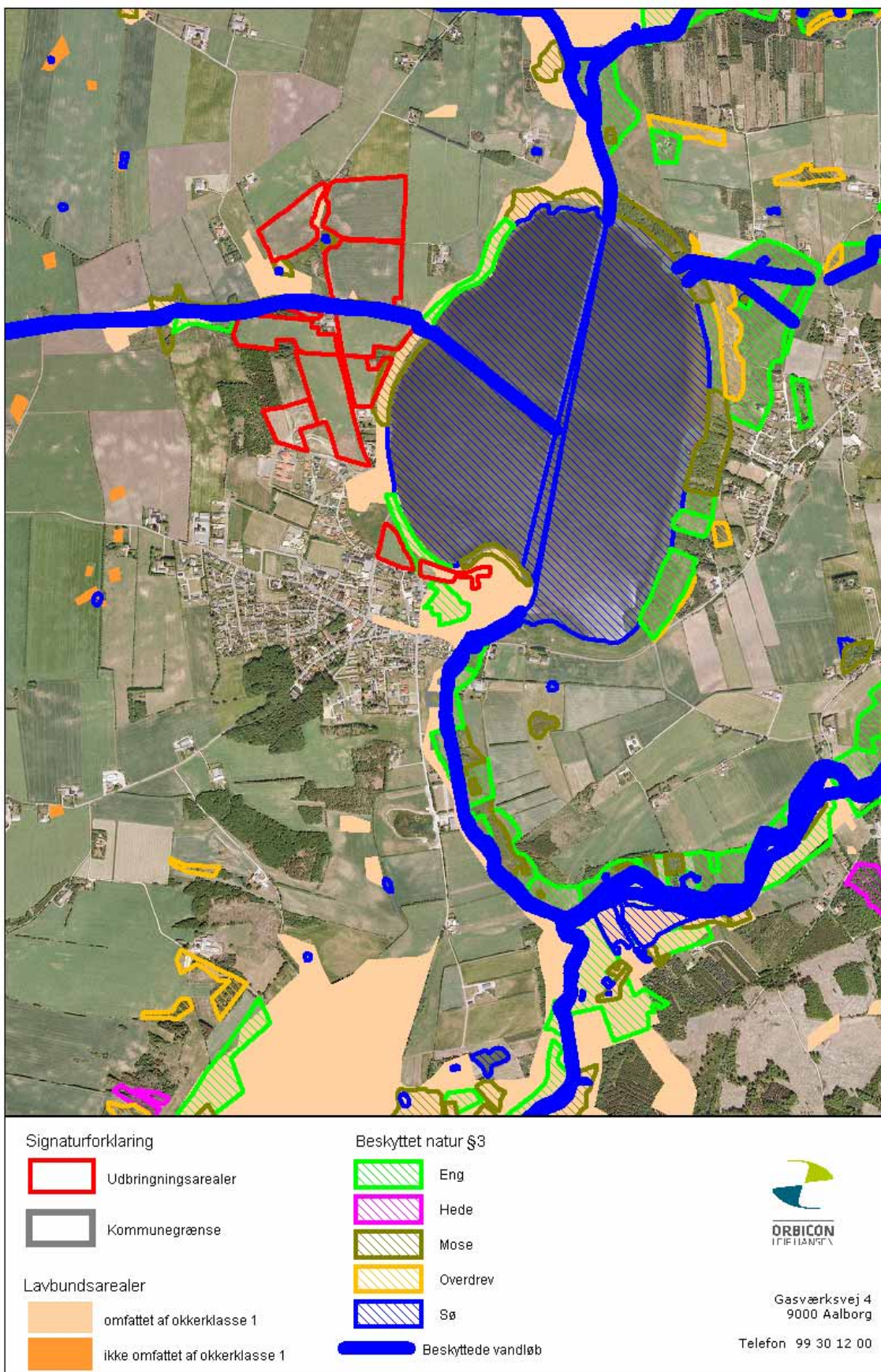
- Eng
- Hede
- Mose
- Overdrev
- Sø
- Beskyttede vandløb

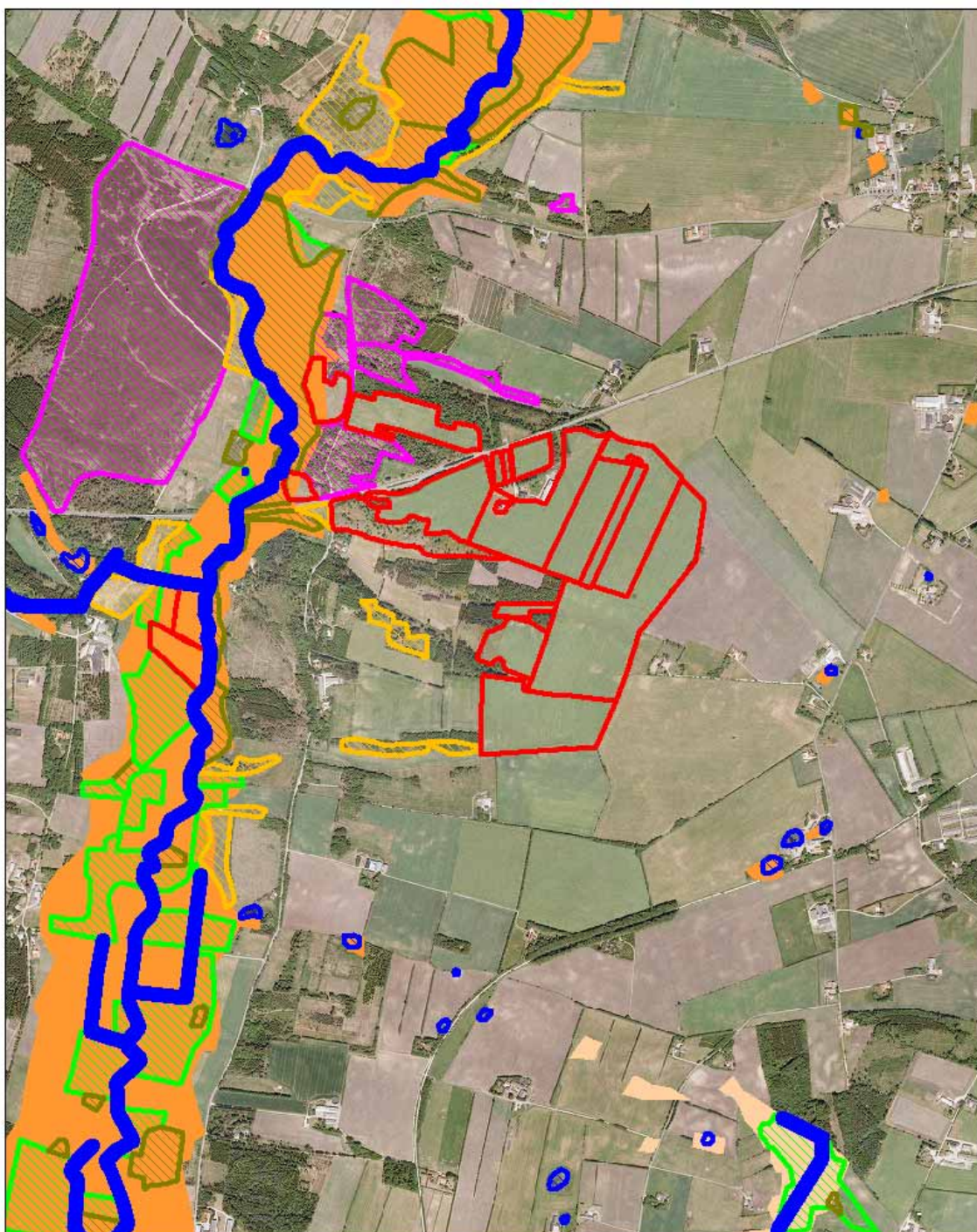
Gasværksvej 4
9000 Aalborg

Telefon 99 30 12 00

Bilag 8 fortsat: § 3 ved arealer og lavbund, vandløb og søer 3

Bilag 8 fortsat: § 3 ved arealer og lavbund, vandløb og søer 4

Signaturforklaring

- Udbringningsarealer
- Kommunegrænse

Lavbundsarealer

- omfattet af okkerklasse 1
- ikke omfattet af okkerklasse 1

Beskyttet natur §3

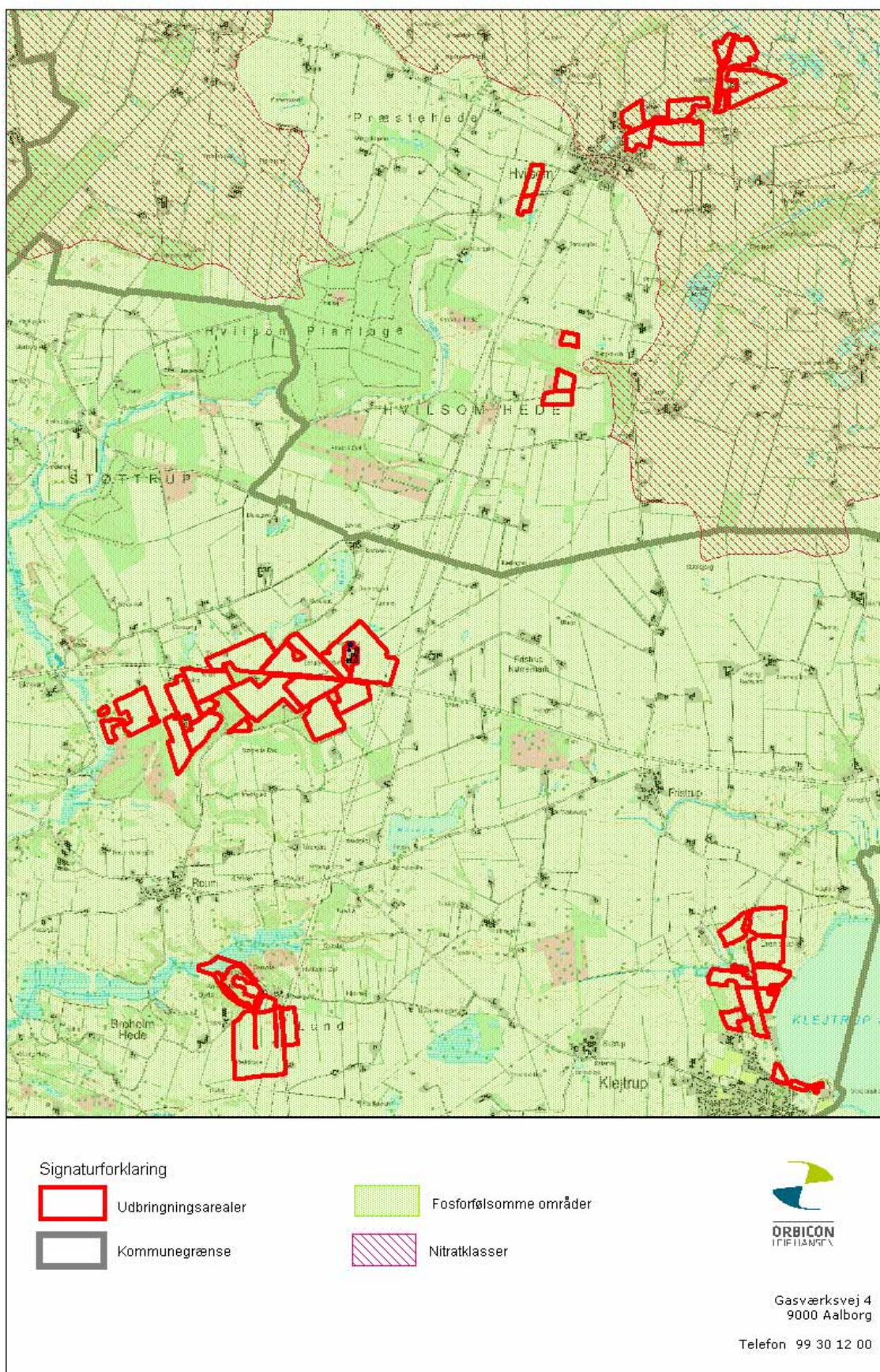
- Eng
- Hede
- Mose
- Overdrev
- Sø
- Beskyttede vandløb

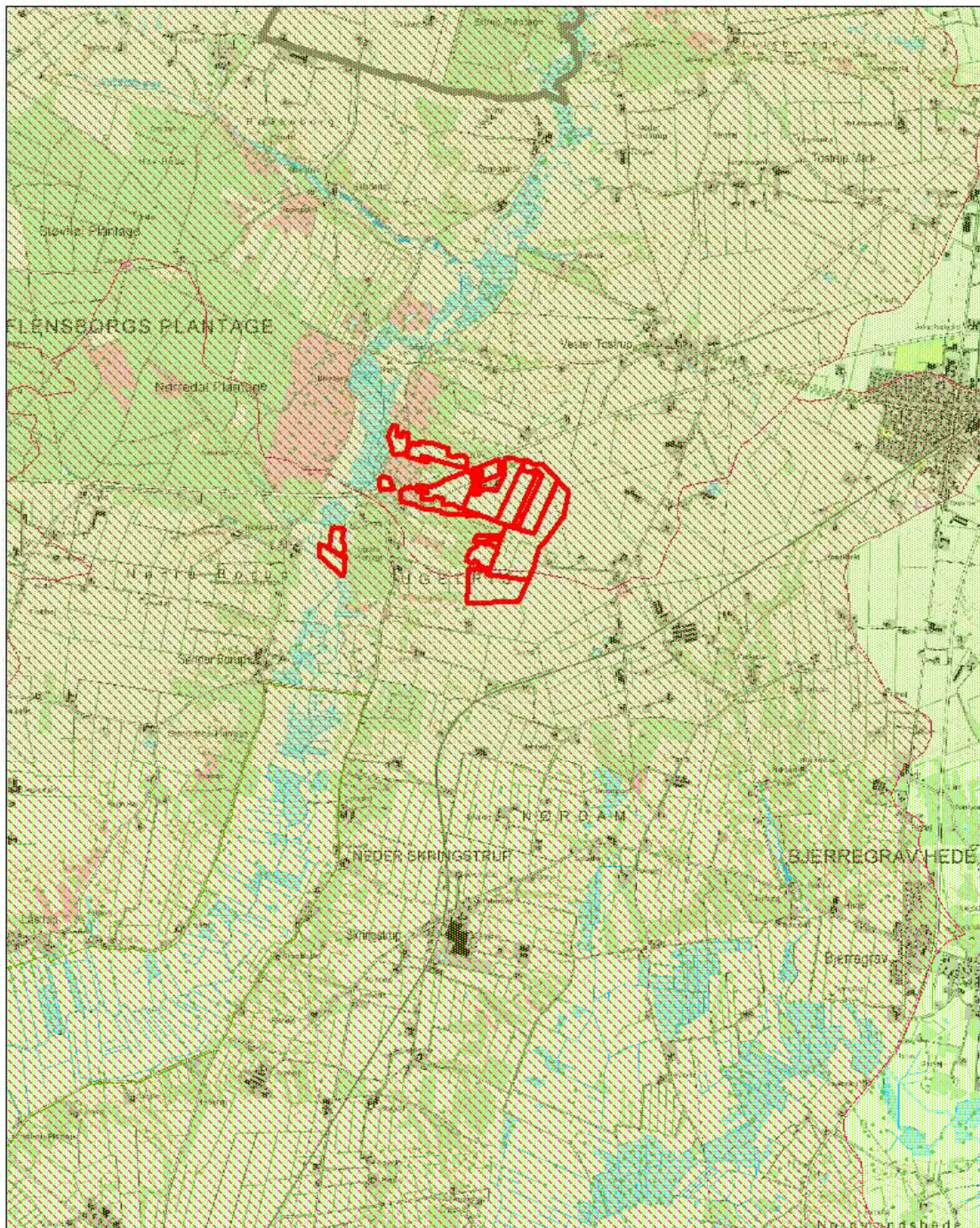
Gasværksvej 4
9000 Aalborg

Telefon 99 30 12 00

Bilag 9: Fosforfølsomme områder og nitratklasser 1

Bilag 9 fortsat: Fosforfølsomme områder og nitratklasser 2

Signaturforklaring

 Udbringningsarealer

 Kommunegrænse

 Fosforfølsomme områder

 Nitratklasser

Gasværksvej 4
9000 Aalborg
Telefon 99 30 12 00

Bilag 10: Udtalelse fra Mariagerfjord kommune.

Udtalelse fra Mariagerfjord Kommune vedr. udvidelse af svinebedrift på Skivevej 146, Viborg Kommune. Ansøgning version 7.

Viborg Kommune har anmodet Mariagerfjord Kommune om udtalelse i forbindelse med arealgodkendelse af arealer tilhørende Skivevej 146, Viborg Kommune, idet nogle af ejendommens udspretningsarealer er beliggende i Mariagerfjord Kommune.

Mariagerfjord Kommune har tidligere fremsendt høringssvar i sagen, men da sagen ikke på daværende tidspunkt blev afsluttet, vil Mariagerfjord Kommunes fremsende sin endelige vurdering. Nærværende udtalelse erstatter derfor tidligere svar på tidligere versioner af ansøgningen.

Mariagerfjord Kommune skal på det foreliggende grundlag anmode Viborg Kommune om at varsle et afslag på baggrund, af at skærpelemulighederne i godkendelsesbekendtgørelsens bilag 4 vedr. overskuddet af fosfor ikke er tilstrækkelige til at sikre hensynet til beskyttelsen af Hjarbæk Fjord, samt at den aktuelle ammoniakemission er i modstrid med bevaringsmålsætningen for Natura 2000-område nr. 30.

Baggrunden for anmodningen er, at det er Mariagerfjord Kommunes vurdering, at det ikke uden rimelig tvivl kan udelukkes, at den ansøgte produktions gennemsnitlige overskud for egne/forpagtede arealer på mere end 10 kg P/ha/år i husdyrgødningen i forhold til fraførsel med afgrøderne vil medføre en negativ påvirkning af dele af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området i Hjarbæk Fjord. Det kan heller ikke udelukkes, at de beregnede belastninger af hhv. habitatnaturtyperne 6230* Surt Overdrev og 4030 Tør Hede, er i modstrid med ønsket om gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper på områdets udpegningsgrundlag.

Såfremt ansøger ønsker at tilpasse projektet med henblik på at opnå en udtalelse uden anmodning om afslag, skal Mariagerfjord Kommune venligst gøre opmærksomhed på nedenstående forhold:

Mariagerfjord Kommune udelukker ikke, at et mindre overskud af fosfor kan godkendes, såfremt det uden rimelig tvivl kan udelukkes, at overskuddet ikke medfører en væsentlig risiko for udvaskning til fjorden. Dette kan f.eks. ske ved dokumentation for ledig fosforbindingskapacitet i jorden. Dokumentationen skal være af nyere dato og må nødvendigvis fornys løbende (via fastholdende vilkår) med henblik på at sikre, at overskuddet ikke over tid medfører øget risiko for udvaskning af fosfor.

Følgende kortbilag er vedlagt udtalelsen:

Kortbilag I: Oversigtskort over § 7 bufferzoner.

Kortbilag II: Oversigtskort over natur på ejendommen.

Kortbilag III: Oversigtskort over nærmeste natura 2000-område, hvor N-depositionen er beregnet.

Kortbilag IV: Kort over udbringningsarealer med vilkår, bræmmer ol.

Bilag I: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 30 (Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal).

Bilag II: Billede fra besigtigelsen af sø nr. 4.

Fosfor

Alle projektets arealer i Mariagerfjord Kommune ligger i oplandet til Natura 2000-område nr. 30, som omfatter fuglebeskyttelsesområderne nr. 24 (Hjarbæk Fjord og Simested Fjord) og nr. 14 (Lovns Bredning) samt habitatområde nr. 30 (Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådal samt Skravad Bæk). På bedriftsniveau er der ifølge ansøgningssystemet fortsat et gennemsnitligt fosforoverskud på mere end 10 kg P/ha/år for egne/forpagtede arealer.

Det påhviler som bekendt kommunen bl.a. at vurdere konkret, om en ansøgt aktivitet vil være i overensstemmelse med habitatdirektivforpligtigelserne jf. § 23 i husdyrgodkendelsesloven, EF-Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og bekendtgørelse nr. 408 af 01/05 2007 (habitatbekendtgørelsen). For at projektet kan gennemføres skal en konkret vurdering med sikkerhed kunne fastslå, at projektet ikke vil være i modstrid med ønsket om at genoprette eller sikre gunstig bevaringsstatus for de relevante naturtyper og arter.

Såfremt det samlede projekt, også efter en udtømming af mulighederne for fastsættelse af skærpede vilkår efter kriterierne i bilag 4 i godkendelsesbekendtgørelsen, ikke kan udelukkes at medføre en skadevirkning på udpegningsgrundlaget for et habitatområde, kan projektet ikke godkendes og kommunen skal meddele afslag jf. § 11, stk. 5 i godkendelsesbekendtgørelsen (bek. nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug), selvom projektet medfører en mindre forbedring i forhold til den nuværende situation¹⁴.

¹⁴ Som fortolket af juraprofessor Peter Pagh (bl.a. i Tidsskrift for Miljø, juni 2005, TfM 2005, 178). Fortolkningen synes desuden i overensstemmelse med bl.a. MKN-104-00061 af 21. januar 2010 (Afgørelse efter Miljøbeskyttelsesloven), hvor der stilles skærpede krav vedr. fosfor (og kvælstof?) på trods af et fald i forhold til før-situationen samt kammeradvokatens notat af 3. december 2009 vedr. habitatvurderinger.

Desuden kan kommunalbestyrelsen jf. § 11, stk. 6 i bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug meddele afslag såfremt det samlede projekt, også efter en udtømmning af mulighederne for fastsættelse af skærpede vilkår efter kriterierne i 4 i godkendelsesbekendtgørelsen, kan medføre skade på miljøer af lokal og/eller regional vigtighed.

Hjarbæk Fjord er følsom overfor fosfor, idet algeproduktionen i dele af året er styret af tilgængeligheden af fosfor. Det er i de tidligere regionplaner samt i basisanalysen vurderet, at der vil være behov for at reducere tilførslerne af fosfor. Fjorden er således registreret som Natura 2000 område overbelastet med fosfor.

I regionplaner og basisanalyser er det vurderet, at der er en risiko for en øget tilførsel af fosfor frem til 2015, idet de vedtagne tiltag kun sigter på at reducere det samlede overskudstilførsel og dermed stigning i jordens indhold af fosfor. Samme analyser vurderer, at der er en risiko for, at noget af effekten af en faldende tilførsel af kvælstof vil kunne blive ophævet af en stigende tilførsel af fosfor.

Miljøministeriet offentliggjorde d. 14. januar 2010 udkast til vandplaner. Der er ikke i 1. planperiode planlagt en selvstændig målrettet indsats med henblik på at reducere fosfortilførslerne til de enkelte marine områder, heller ikke hvor der er fastsat et mål for de årlige tilførsler. Udkastet til vandplan citerer en modelbaseret anbefaling fra 2006 af en samlet reduktion på ca. 70 tons P/år, men blandt andet på baggrund af usikkerhed om den interne belastning, er der i den 1. planperiode ikke fastsat et endeligt mål for tilførslen af fosfor til Limfjorden eller dele heraf. Der vil dog ifølge udkastet ske reduktioner også til fjorden, dels som følge af de generelle landbrugsrettede virkemidler, såsom bræmmer, dels som følge af målrettede tiltag på enkelte søer i oplandet. For Limfjorden forventes den samlede reduktion at være ca. 56 tons P/år.

Fosfors konkrete vej fra mark til vand/fjordmiljø er som bekendt mindre velbeskrevet end det er tilfældet for kvælstof, men en fortsat nettstilførsel af fosfor til landbrugsjorden øger alt andet lige risikoen for fosfortab fra arealerne, da der generelt er en sammenhæng mellem overskud i tilførsler af fosfor, jordens fosforstatus og de arealbetingede tilførsler af fosfor til vandmiljøet.

Således stiger tabsmængden af partikelbundet fosfor ved overfladiske afstrømningsprocesser og i drænvand i takt med stigende fosforindhold i overjorden. Desuden øges risikoen for udvaskning af opløst fosfor med stigende fosformætningsgrad, idet jordens evne til at tilbageholde fosfor falder¹⁵.

Mariagerfjord Kommune vurderer på denne baggrund, at sigtepunktet bør være, at der fraføres ligeså meget fosfor med afgrøderne, som der tilføres med gylle og/eller handelsgødning i oplandet til Hjarbæk Fjord. Hvorvidt et mindre overskud i nogle tilfælde kan forsvares, afhænger af en konkret vurdering i forhold til nærhed/umiddelbar adgang til vandløb samt eventuelt jordens fosforstatus. Vurderingen er i øvrigt i god overensstemmelse med konkrete afgørelser fra Miljøklagenævnet vedr. bla. Hjarbæk Fjord¹⁶ (og andre fosforfølsomme internationale beskyttelsesområder).

Ammoniak

Vilkårene i husdyrgodkendelsesloven er fremadrettede. Der skeles ikke til den hidtidige udledning i nudrift, men i stedet ses på udledningen fra hele bedriften.

Udbringningsarealer

Projektet omfatter ikke udbringning af husdyrgødning på arealer registrerede som beskyttede naturtyper eller arealer, der skrånede ned mod arealer med beskyttet natur.

Udbringningsarealerne er ikke placeret indenfor Natura 2000-områder. Arealernes afstand til nærmeste Natura 2000-område nr. 30 (Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Å) er min. 370 m.

Ifølge Kommuneplan 2009-2021 for Mariagerfjord Kommune er aftaleareal 9 og 10 og mark 38-5, 38-4 og delvist 33 beliggende indenfor naturområde. Af retningslinie 2.13.2. fremgår det, at i naturområderne skal hensynet til natur- og landskabsinteresser varetages i balance med de øvrige interesser i det åbne land. I disse områder må planlægning og administration vedrørende arealanvendelsen og tilstanden ikke forringe muligheden for at opfylde naturkvalitet for området naturtyper. Mariagerfjord Kommune vurderer konkret, at fortsat drift af landbrugsarealer i regionplanudpegede naturområder ikke direkte er i strid med kommuneplanretningslinie 2.13.2.

Mark 38-5, 38-4 og delvist 33 er desuden beliggende i økologisk forbindelse. Områder udpeget som økologiske forbindelser skal sikre levesteder for planter og dyr, samt sikre, at barrierer for spredning af planter og dyr så vidt muligt undgås jf. retningslinie 2.13.5. Fortsat drift af de nævnte arealer vurderes ikke at påvirke spredningsmuligheder for dyr og planter i de udpegede økologiske forbindelser.

Fortolkningen er dog **ikke** i overensstemmelse med svar af 13. februar 2010 til Hedensted Kommune fra Miljøstyrelsens help-desk, hvor i det lyder: "Når det ansøgte projekt medfører en reduktion af kvælstofdepositionen i Natura 2000-området i forhold til depositionen fra det dy-rehold der i forvejen er tilladt på ejendommen, finder Miljøstyrelsen dog, at der ikke kan gives afslag til godkendelse efter husdyrgodkendelsesloven med den begrundelse, at projektet (dvs. udvidelsen eller ændringen, jf. ovenstående) vil påvirke Natura 2000-området negativt."

¹⁵ Begrænsning af fosfortab fra husdyrbrug. Metoder til brug ved fremtidige miljøgodkendelser. Faglig rapport fra DMU, nr. 566.

¹⁶ [MKN-104-00061.pdf](#) af 21. januar 2010 vedr. Mariager Fjord (afgørelse efter Miljøbeskyttelsesloven) og [MKN-/130-00108.pdf](#) af 28. august 2009 vedr. Hjarbæk Fjord (afgørelse efter Husdyrbrugsloven).

Det er derfor kommunens vurdering, at benyttelse af udbringningsarealerne i nærværende godkendelse er foreneligt med den nævnte kommuneplanretningslinje.

Mariagerfjord Kommune vurderer, at der ikke er problemer med udbringningsarealer, der skrånede ned mod kvælstoffølsomme naturtyper eller skrånede ned mod vandløb.

Mariagerfjord Kommune vurderer, at under forudsætning af, at den gældende lovgivning for udbringning af husdyrgødning, og vilkårene fastlagt i denne godkendelse følges, vil der ikke kunne ske en overfladeafstrømning af næringsstoffer til beskyttet natur omkring udbringningsarealerne. Dette skyldes, at tilførsel af husdyrgødning foregår på en måde, så denne afstrømning ikke væsentligt vil finde sted. Derudover er naturarealerne ikke beliggende op til udbringningsarealer, der er skrånende. Afstanden mellem hovedparten af naturarealerne og udbringningsarealerne er endvidere med til at hindre en påvirkning grundet tilførsel af næringsrigt overfladeafstrømning. Påvirkning med luftbåren kvælstof som ammoniak og som partikulært stof vurderes at være uden betydning for naturarealerne i nærheden af udbringningsarealer. Dette skyldes enten afstanden mellem udbringningsarealerne og beskyttet natur eller at naturarealerne ikke vurderes kvælstoffølsomme.

Det er derved kommunens samlede vurdering, at udspreddning af husdyrgødning på markarealerne er forenelig med habitatdirektivforpligtelserne og beskyttelsen af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

§ 7-arealer - husdyrloven

Der ligger enkelte udbringningsarealer i bufferzone II i Mariagerfjord Kommune. Det nærmeste udbringningsareal ligger 400 m fra en naturtype, der afkaster bufferzone. Se kortbilag I

I forbindelse med udarbejdelse af husdyrgodkendelsessager er der ikke modeller til rådighed, der kan foretage egentlige fladekilderegninger af udbringningsarealers ammoniakpåvirkning af naboarealer. Ifølge de modeller, der i det tidligere VVM-regelsæt blev benyttet til beregning af fladeemissionen fra udbringningsarealer kunne belastningen være op til 0,3 kg N/ha/år i en afstand fra 0-300 meter fra udbringningsarealet, afhængig af gødskningsintensiteten på arealet mm.

Mariagerfjord Kommune finder på baggrund af påvirkningen, og husdyrlovens generelle beskyttelsesniveauer for § 7-arealer, ikke anledning til at sætte skærpede krav til ammoniakfordampning fra udbringningsarealer.

Ammoniak fra anlægget

§ 3-natur – naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelseslovens § 3 omfatter søer og vandhuller, hvis de er på mindst 100 m², moser, enge, heder, overdrev, strandenge og strand-sumpe, hvis de hver for sig eller i sammenhæng har et areal på mindst 2.500 m². Moser under 2500 m² er også beskyttede, hvis de ligger ved beskyttede vandløb eller søer. Endvidere er de fleste vandløb også omfattet af beskyttelsen.

Der er forbud mod ændringer af de beskyttede naturtypers tilstand. Kommunen har i forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug pligt til at håndhæve naturbeskyttelseslovens bestemmelser, herunder at der ikke må ske aktiviteter, som vil medføre tilstandsændringer på et beskyttet naturareal.

Den beskyttede natur er omfattet af et generelt forbud mod tilstandsændringer. Kommunen kan dog i helt særlige tilfælde dispensere fra dette forbud. Ønske om udvidelse eller ændring af husdyrproduktion er ikke at betegne som et særligt tilfælde. På vedlagte kortbilag II fremgår det, hvilke dele af ejendommen Skivevej 146, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Er det efter en konkret vurdering kommunens opfattelse, at der sker tilstandsændringer i beskyttet natur som følge af produktionen på Skivevej 146, skal kommunen stille yderligere vilkår efter husdyrbruglovens § 29, stk. 2.

Mariagerfjord Kommune har derved foretaget en konkret vurdering af påvirkningen fra produktionen på Skivevej 146 til nærtliggende følsomme naturområder.

Kommunen har i forbindelse med ansøgningens behandling foretaget en luftfototolkning af naturforekomsterne i nærheden af Skivevej 146. Formålet med luftfototolkningen var, at vurdere naturarealernes tilstand og værdi som regionalt og lokalt naturområde i kommunens netværk af natur, samt eventuelle forekomster af fredede, rød- eller gullistede plante- eller dyrearter.

Projektet vil medføre en beregnet totalemission fra stald og lager på ca. 4897 kg N/år, hvilket svarer til en meremission på ca. 1070 kg N/år. Kommunen har beregnet kvælstofdepositionen for naturarealer, der ligger i nærheden af Skivevej 146. Konkret er der foretaget en beregning i 2 naturpunkter. Naturarealernes beliggenhed kan ses af kortbilag III, og beregningerne kan ses i skemaet herunder. Der er tale om arealer ved Hvilsom Hede.

Punkt nr.	Naturtype	Totaldeposition (kg N/ha/år)	Merbelastning (kg N/ha/år)
1	§ 3 Hede (*6230)	0,2	0
2	§ 3 Hede (4030)	0,1	0

Punkt nr. 1 ved Hvilsom Hede er registreret som beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Arealet er beliggende i Habitatområde nr. 30 (Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal). Arealet er kortlagt som 6230* (Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund). Arealet er DEVANO-kortlagt og er blevet besigtiget i september 2005 (Danmarks Naturdata). Der blev ved besigtigelsen registreret tyttebær, tormentil, sand-star, lyng-snerre, hedelyng, bølget bunke, majblomst, alm. kongepen, alm. hvene med videre.

Mariagerfjord Kommune vurderer, at 0,2 kg N/ha/år er en væsentlig belastning af naturområdet. Naturtypens tålegrænse er ifølge 'Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelser og etablering af større husdyrbrug, 2003 (Ammoniakmanualen)' 10-20 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen i Mariagerfjord Kommune er på baggrund af nyeste tal fra DMU 14 kg N/ha/år (Beregningsresultater fra DEHM-modellen – www.dmu.dk). Arter som: tormentil, hedelyng og lyng-snerre indikerer, at naturarealet er følsomt over for ammoniak, og en belastning i den beregnede størrelse vil medføre en tilstandsændring af artsrige overdrev (6230*), hvor – ud fra en forsigtighedsbetragtning – arealets tålegrænse er overskredet. Tilstandsændringen vil på sigt betyde et fald i biodiversitet, ved at næringsstoffølsomme arter forsvinder. En rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser (faglig rapport nr. 727) beskriver, at de skadelige effekter på et naturareal, indtræffer længe inden tålegrænsen er overskredet.

Punkt nr. 2 ved Hvilsom Hede er registreret som beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Arealet er beliggende i Habitatområde nr. 30 (Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal). Arealet er kortlagt som habitatnaturtypen 4030 (Tørre dværgbusksamfund (heder)).

Mariagerfjord Kommune vurderer, at 0,1 kg N/ha/år er en væsentlig belastning af naturområdet. Naturtypens tålegrænse er ifølge 'Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelser og etablering af større husdyrbrug, 2003 (Ammoniakmanualen)' 10-20 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen i Mariagerfjord Kommune er på baggrund af nyeste tal fra DMU 14 kg N/ha/år (Beregningsresultater fra DEHM-modellen – www.dmu.dk). Mariagerfjord Kommune vurderer, at naturarealet er følsomt over for ammoniak, og en belastning i den beregnede størrelse vil medføre en tilstandsændring af tørre dværgbusksamfund (4030), hvor – ud fra en forsigtighedsbetragtning – arealets tålegrænse er overskredet. Tilstandsændringen vil på sigt betyde et fald i biodiversitet, ved at næringsstoffølsomme arter forsvinder. En rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser (faglig rapport nr. 727) beskriver, at de skadelige effekter på et naturareal, indtræffer længe inden tålegrænsen er overskredet.

Det er kommunens vurdering, at de beskyttelsesniveauer, der gælder for § 7 arealerne ikke er tilstrækkelige til at beskytte de aktuelle naturarealer. Ud fra arealernes struktur og vegetation, er det kommunens vurdering, at arealernes tålegrænse er overskreden, og at det ikke uden rimelig tvivl kan udelukkes, at 0,1-0,2 kg N/ha/år er en væsentlig påvirkning på naturtyper, som er en del af udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 30.

Internationale naturbeskyttelsesområder

RAMSAR-områder, fuglebeskyttelsesområder og habitatområder indgår i et sammenhængende europæisk, økologiske netværk, som betegnes Natura 2000. Bevaringsmålsætningen for Natura 2000-områderne er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, områderne er udpeget for. Udpegningsgrundlagene for de for denne afgørelse relevante udpegningsgrundlag fremgår af bilag I.

Retsgrundlag

Før der træffes afgørelse om tilladelse eller godkendelse efter husdyrlovens §§ 10, 11, 12 eller 16, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, jf. bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) § 7, stk. 1, jf. § 8, stk. 6, nr. 2. Ved EF-domstolens dom af 7. september 2004 i sag C-127/02 (Waddenzee-dommen) er der fastlagt principper for habitatvurderinger. I dommen fastslås således, at gennemførelse af en nærmere konsekvensvurdering af et projekts miljøpåvirkning af et EF-habitatområde er betinget af, at der foreligger sandsynlighed eller risiko for, at projektet vil påvirke habitatområdet væsentligt (præmis 43), at en konsekvensvurdering skal gennemføres, hvis det ikke på baggrund af objektive kriterier kan udelukkes, at projektet i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke habitatområdet væsentligt (præmis 45), og at et projekt anses for at kunne påvirke et habitatområde væsentligt, når projektet risikerer at skade områdets bevaringsmålsætning (præmis 49).

Ifølge dommens præmis 61 indebærer en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, at alle de aspekter af et projekt, som i sig selv eller i sammenhæng med andre planer eller projekter kan påvirke bevaringsmålsætningen, skal identificeres før projektets godkendelse under hensyn til bedste videnskabelige viden på området, og der kan kun meddeles godkendelse af et projekt, hvis miljømyndigheden ud fra konklusionen på konsekvensvurderingen har opnået vished for, at projektet ikke har skadelige virkninger på habitatområdets integritet. En sådan vished er opnået, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke er sådanne virkninger.

Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, er udmøntet i §§ 7 og 8 i bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen).

Internationale naturbeskyttelsesområder omkring ejendommen

Der er ca. 0,4 km fra udbringingsarealer til nærmeste Natura 2000-område nr. 30 (Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal). Tættest på Skivevej 146 ligger Natura 2000 område nr. 30 (Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal).

I udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 30 indgår en lang række naturtyper og arter, som fremgår af bilag I. Flere af disse er følsomme overfor kvælstofbelastning. En ammoniakdeposition, som overskrider naturtypens tålegrænse, vil forhindre opfyldelse af målsætningen om at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for naturtypen. For arterne på udpegningsgrundlaget gælder det, at deres bevaringsstatus kan trues af, at deres levesteder forringes ved en for høj ammoniakdeposition.

I den konkrete sag er der udregnet ammoniakdeposition i de nærmeste og mest kvælstoffølsomme naturtyper i området. Beregningerne ses af ovenstående tabel. Der er beregnet en total deposition til 6230* på 0,2 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen i Mariagerfjord Kommune er på baggrund af nyeste tal fra DMU 14 kg N/ha/år. Tålegrænsen for indtast naturtyperne er på 10-20 kg N/ha/år. Naturtypens tålegrænse er derved overskredet. Mariagerfjord kommune har vurderet tålegrænsen ud fra den laveste del af tålegrænseintervallet, idet det anføres i ammoniak manualen, at den øvre tålegrænse er grænsen, hvor naturarealets tilstand kan fastholdes i en periode ved intensiv pleje. Ingen af naturområderne er her intensivt plejet.

Prioriterede naturtyper

Bevaringsstatus for den prioriterede naturtype 6230* som indgår i udpegningsgrundlaget for det berørte internationale naturbeskyttelsesområde nr. 30 "Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal" er ifølge basisanalysen registreret som gunstig (tilstandsklasse II). I henhold til habitatdirektivet kan en fravigelse af beskyttelseshensynet for en prioriteret naturtype generelt kun ske, når der foreligger bydende nødvendige hensyn til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed. En ansøgning om udvidelse og godkendelse af produktionen på ejendommen Skivevej 146 kan efter kommunens opfattelse ikke begrunde en fravigelse af det eksisterende beskyttelseshensyn til den prioriterede naturtype "Artsrige overdrev og græsheder på sur bund (6230*)".

Mariagerfjord Kommune vurderer, at der ud fra et videnskabeligt synspunkt ikke kan udelukkes at udstedelse af miljøgodkendelse ud fra det foreliggende ansøgningsmateriale vil kunne skade habitatområdets integritet, det vil sige skade bevaringsmålsætningen for området.

Fravigelse af beskyttelseshensynet til de særligt prioriterede naturtyper, herunder 6230*, kan kun ske, når der foreligger bydende nødvendige hensyn til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller, efter udtalelse fra Europa-Kommissionen. Sådanne hensyn eller udtalelser foreligger ikke i den konkrete sag.

Betingelserne for at meddele tilladelse er derved ikke opfyldt. Mariagerfjord Kommune anmoder derfor Viborg Kommune om at meddele afslag på baggrund af ammoniakdepositionen til naturtyper som er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 30.

Særligt beskyttede arter – bilag IV-arter

Der kan ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a), eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier, jf. habitatbekendtgørelsens §§ 8 og 11, stk. 1. Vurderingen skal fremgå af de afgørelser, der bliver truffet efter husdyrbruglovens §§ 10, 11, 12 eller 16, jf. habitatbekendtgørelsens § 11, stk. 3, jf. stk. 1. En fortegnelse over de i Danmark naturligt hjemmehørende arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV fremgår af habitatbekendtgørelsens bilag 11.

På habitatdirektivets bilag IV er nævnt en lang række arter, som kræver en særlig beskyttelsesindsats. Listen omfatter både planter og dyr. Beskyttelsen vedrører også arternes yngle- og rasteområder.

Ifølge bekendtgørelse nr. 408 af 01/05 2007 om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter skal kommunen, før der træffes afgørelse i medfør af bl.a. husdyrlovens §§ 10, 11, 12 og 16, foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke en bilag IV-art væsentligt. Kun når en konkret vurdering med sikkerhed kan fastslå, at der ikke vil være væsentlige negative konsekvenser for bilag IV-arten og/eller dens yngle- og rasteområder kan projektet gennemføres.

Der er tidligere registreret spidssnudet frø omfattet af habitatdirektivets bilag IV i nærheden af ejendommen, men andre arter omfattet af bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på arealer omkring ejendommen. Kommunen har i den aktuelle sag vurderet, at det er relevant at foretage en vurdering i forhold til følgende bilag IV-arter; spidssnudet frø.

Mariagerfjord Kommune vurderer, at det ikke kan udelukkes, at vandhullerne ved aftaleareal nr. 9 (matr. nr. 2a Snæbum By, Snæbum) kan benyttes som levested for spidssnudet frø. Da vandhul 1, 2 og 3 er omgivet af beskyttede moser, og ikke har udbringingsarealer helt ned til søfladen, vurderer Mariagerfjord Kommune, at det ikke er relevant at stille skærpede vilkår om f.eks. 10 m bræmmer for at sikre den spidssnudedede frø ved vandhul 1, 2 og 3. Se kortbilag IV.

Kommunen besøgte den 11. dec. 2009 aftaleareal nr. 9, vandhul nr. 4 (matr. nr. 2a Snæbum By, Snæbum), med henblik på at foretage en vurdering af projektets virkning på bilag IV-arter. Kommunen konstaterede i den forbindelse, at søen med rimelig sikkerhed kan være levested for spidssnudet frø. Denne vurdering grunder i, at der i området er et helt netværk af vandhuller, som kan være levested for spidssnudet frø, samt at spidssnudet frø tidligere er fundet i området. Grundet årstiden var det ikke muligt med sikkerhed at konstatere, om spidssnudet frø er til stede.

Det blev ved besigtigelsen konstateret, at vandhullet på den sydlige og sydvestlige side havde meget lille afstand mellem vandkant og dyrket mark. Se billede nedenfor, Bilag II. Kommunen er bevidst om, at besigtigelsen blev foretaget i den våde del af året. Da vandhullet er et "enkeltmandsvandhul", er vandhullet ikke omfattet af vandløbslovens § 69 omkring 2 m bræmmer.

For så vidt angår odder, alle arter af flagermus, markfirben, stor vandsalamander og løgfrø har kommunen ikke nogen konkret kendskab til forekomster af arterne, som vil blive påvirket negativt af projektet.

Mariagerfjord kommune vurderer, at der skal stilles vilkår om en gødnings- og sprøjtefri bufferzone på 10 meter omkring den sydlige side af vandhul nr. 4 (matr. nr. 2a Snæbum By, Snæbum). De øvrige vandhuller på mark 9 vurderes beskyttet af de omgivende mosebræmmer. Vilkåret om en 10 m bræmme er nærmere beskrevet under vilkår 1. Kommunen har endvidere vurderet, at der på baggrund af den eksisterende viden om arternes udbredelse må antages, at projektet ikke væsentligt vil forringe tilstand og levevilkår for andre arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Vurderingen bygger på en kombination af emissionens størrelse, viden om kriterier for gunstig bevaringsstatus af dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, og kommunens viden om forekomst af arterne.

Vilkår 1: Buffer omkring yngle- og rasteområder for bilag IV arter

Ifølge kommunens registreringer er vandhul nr. 4 (matr. nr. 2a Snæbum By, Snæbum) beliggende på aftaleareal nr. 9 yngleområde for bilag IV-arten spidssnudet frø. Se vedlagte kortbilag IV.

Næringsstofbelastning af vandhuller har bl.a. en negativ indvirkning på arter som stor vandsalamander, spidssnudet frø og løgfrø. Yngleområder, der ligger på intensivt drevne marker forværres gradvist grundet ammoniakdeposition og udvaskning fra markerne. Der er derved en klar årsagssammenhæng mellem udbringning af husdyrgødsning og forringelse af yngle- eller rasteområder for de ovennævnte arter.

Der er tale om en gradvis forringelse og ikke en diffus forurening, idet den primære næringsstofbelastning kommer fra det aktuelle udbringningsareal, der omkranser søen. Der er derved tale om en direkte og skadelig virkning, der gradvis ødelægger artens livsbetingelser. Påvirkningen kan med andre ord adskilles fra andre bidrag.

Mariagerfjord Kommune vurderer med baggrund i placeringen af lignende egnede yngle- og rasteområder, at dette vandhul er nødvendigt for, at sikre en vedvarende økologisk funktionalitet, som en forudsætning for, at artens livsbetingelser i området ikke forværres.

Afværgeforanstaltninger

Udlægning af gødsknings- og sprøjtefri bræmme omkring søer vurderes at kunne afværge påvirkning fra udbringningsarealerne. Bredden af bræmmen er fastlagt efter en konkret vurdering, hvor arealets hældning, den naturlige bufferzone (f.eks. kantvegetation med mosepræg) mm er taget med i vurderingen. I det konkrete tilfælde er det kommunens vurdering, at en bufferzone på 10 meter omkring vandhuller vil kunne hindre en negativ udvikling i vandhullet som følge af næringsstofbelastning fra udbringningsarealet.

Der stilles ikke krav om en dyrkningsfri buffer, da tilgroning evt. vil skade levestedet. Bufferen er derved alene sprøjte- og gødskningsfri og skal derved udtages som udbringningsareal.

Fredninger og fortidsminder

Der er ingen overlap mellem fredninger, fredsskov eller gravhøje og udbringningsarealerne. Det er således kommunens vurdering, at nærværende godkendelse ikke er i konflikt med fredninger i nærheden af Skivevej 146. Mariagerfjord Kommune har dog konstateret, at der er forsvundet et dige på aftaleareal 9 (matr. nr. 2a, Snæbum By, Snæbum). Diget er sidst konstateret på luftfoto fra 1985. Sten- og jorddiger blev først beskyttede af naturbeskyttelsesloven i 1992, hvorfor kommunen ikke fortager sig yderligere i sagen.

Godkendelse af arealer

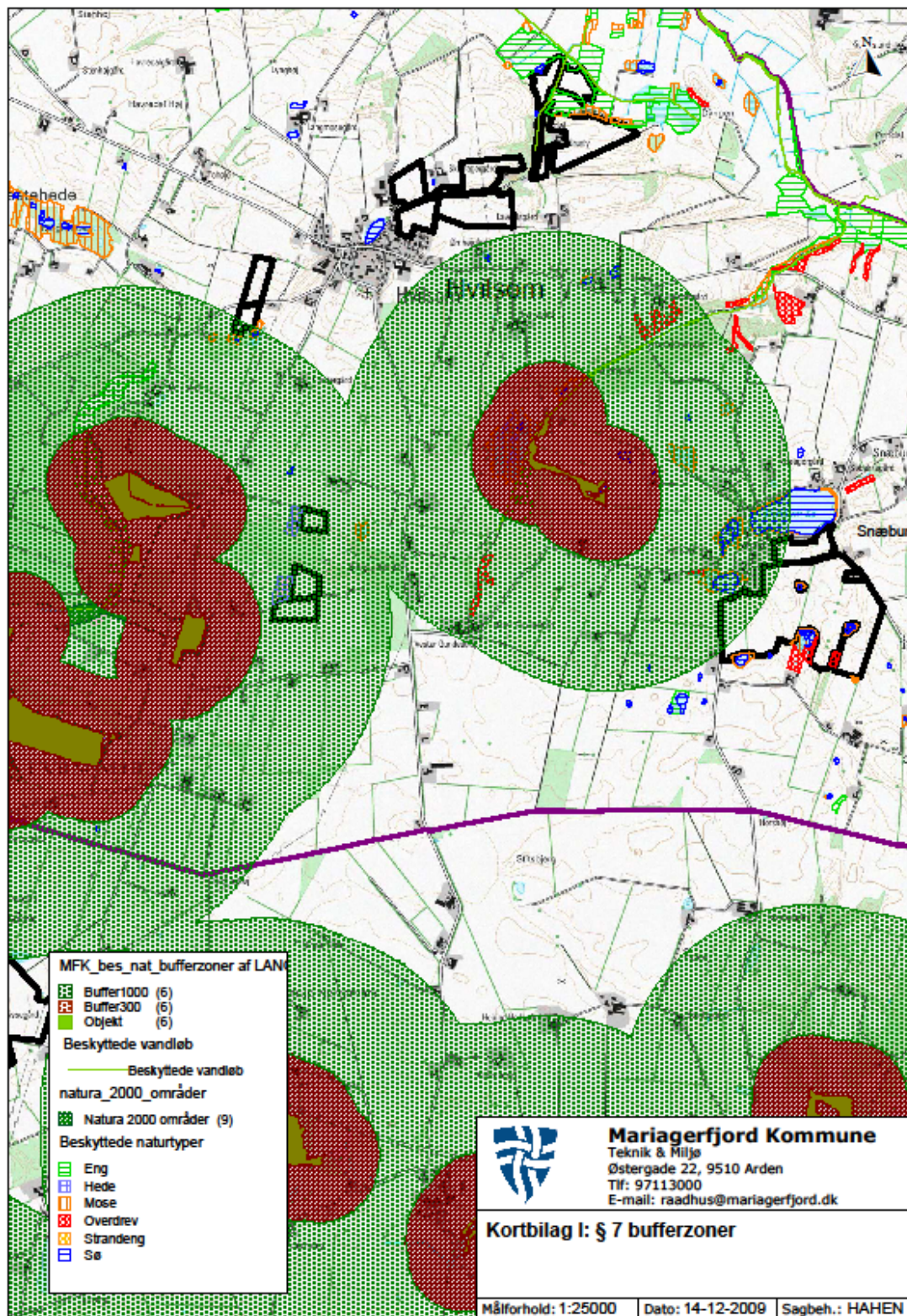
Godkendelsen omfatter samtlige arealer, som drives under samme CVR nr. 40866933. Størstedelen af arealerne må anvendes som udbringningsareal for husdyrgødning, men er underlagt de begrænsninger, som følger af vilkårene i denne miljøgodkendelse.

Kvælstoffølsomme naturtyper nedstrøms udbringningsarealer

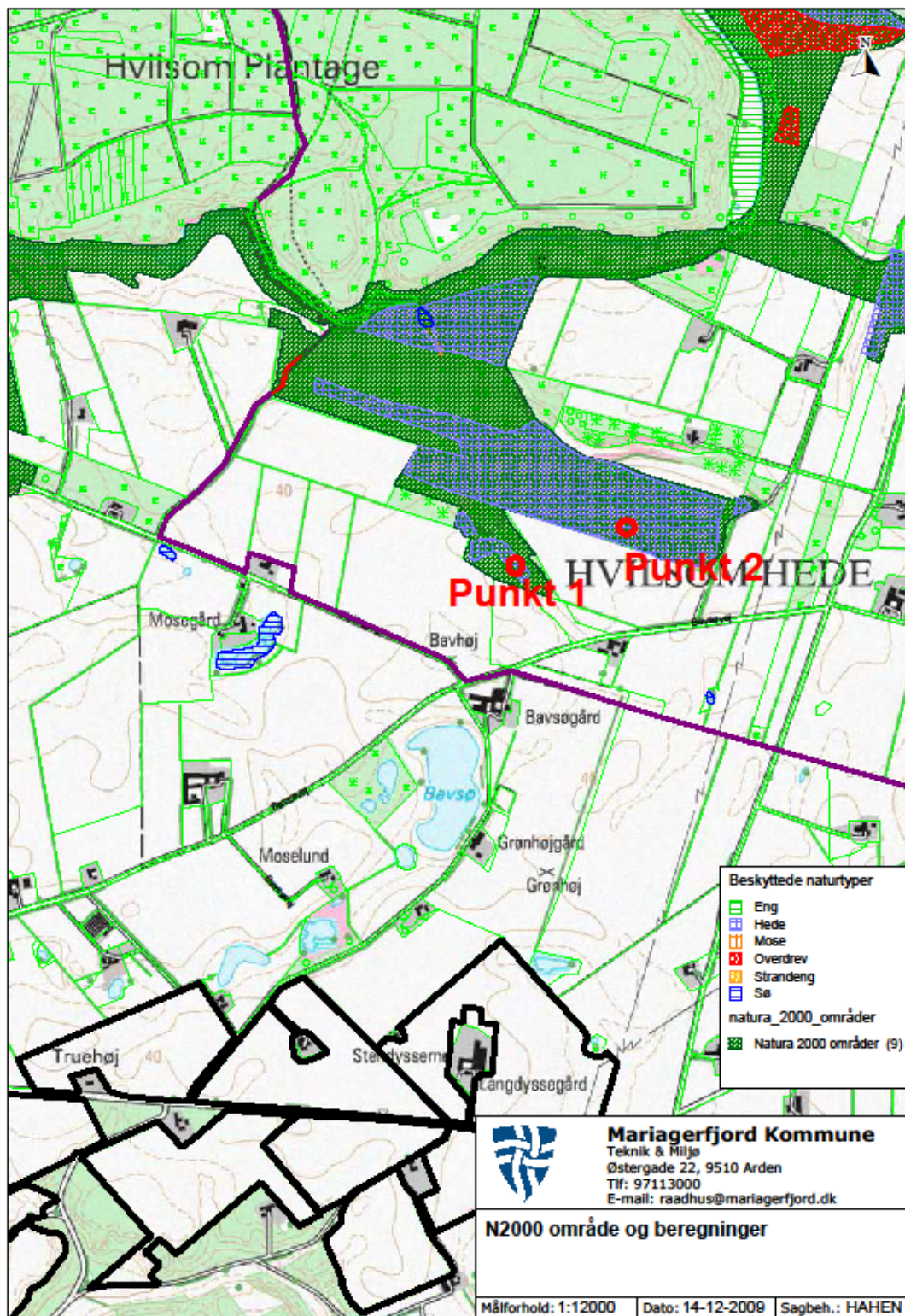
Udbringningsarealerne for Skivevej 146 afvander til Simested Å og Skals Å. Der findes ikke kvælstoffølsomme naturtyper nedstrøms udbringningsarealerne i Mariagerfjord Kommune. Vurderingen af, om kvælstoffølsomme naturtyper findes længere nede i vandsystemerne overlades til Viborg Kommune, som er godkendelsesmyndighed på disse evt. arealer.

Grundvand

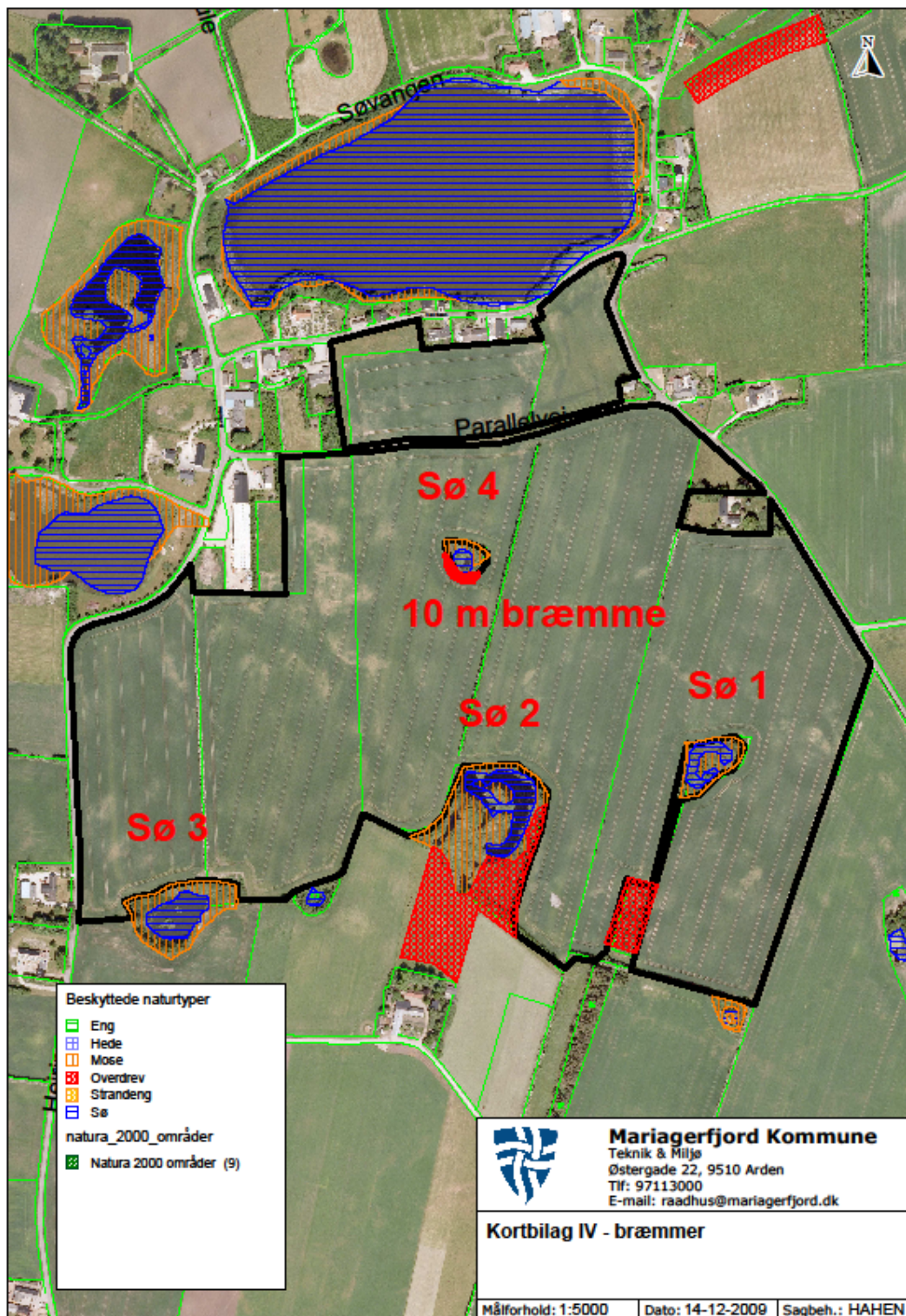
Ejendommen har ca. 1,31 ha i NFI, hvorfra der er en udvaskning på 78 mg nitrat/l med en merbelastning på 0. Der anvendes et S4 sædskifte med kun 1,1% efterafgrøder udover PD krav. Der kan max. etableres efterafgrøder på 40%. Det er Mariagerfjord Kommunes samlede vurdering, at ansøgningen overholder lovens generelle beskyttelsesniveau.

Kortbilag I: Oversigtskort over § 7 bufferzoner.

Kortbilag III: Oversigtskort over nærmeste Natura 2000 område, hvor N-depositionen er beregnet.

Kortbilag IV: Kort over udbringningsarealer med vilkår, bræmmer o.l.

Bilag I: Udpegningsgrundlag for Natura 2000 område nr. 30.

Natura 2000-område nr. 30 omfatter EF-Habitatområde nr. og EF-Fuglebeskyttelsesområder nr. 14 og 24

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 30, Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal.

1013 Kildevælds-vindelsnegl (*Vertigo geyeri*)

1037 Grøn kølleguldsmed (*Ophiogomphus cecilia*)

- 1042** Stor kærguldsmed (*Leucorrhina pectoralis*)
1096 Bæklampret (*Lampetra planeri*)
1099 Flodlampret (*Lampetra fluviatilis*)
1103 Stavsild (*Alosa fallax*)
1166 Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)
1318 Damflagermus (*Myotis dasycneme*)
1355 Odder (*Lutra lutra*)
1365 Spættet sæl (*Phoca vitulina*)
1393 Blank seglmos (*Drepanocladus vernicosus*)
1528 Gul stenbræk (*Saxifraga hirculus*)
1140 Mudder- og sandflader blottet ved ebbe
1150 * Kystlaguner og strandsøer
1160 Større lavvandede bugter og vige
1210 Enårig vegetation på stenede strandvolde
1220 Flerårig vegetation på stenede strande
1230 Klinter eller klipper ved kysten
1310 Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand
1330 Strandenge
2140 * Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)
3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3160 Brunvandede søer og vandhuller
3260 Vandløb med vandplanter
4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng
4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)
5130 Enekrat på heder, overdrev eller skrænter
6120 * Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand
6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
6430 Bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn
7120 Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
7140 Hængesæk og andre kærsmfund dannet flydende i vand
7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tør
7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
7230 Riggær
9110 Bøgeskove på morbund uden kristtorn
9130 Bøgeskove på muldbund
9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
9190 Stillekeskove og -krat på mager sur bund
91D0 * Skovbevoksede tørvemoser
91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Udpegningsgrundlag for: Fuglebeskyttelsesområde nr. 14. Lovns Bredning

Sangsvane
Hvinand
Toppet skallesluger
Stor skallesluger

Udpegningsgrundlag for: Fuglebeskyttelsesområde nr. 24 Hjarbæk Fjord

Rørdrum
Sangsvane
Engsnarre
Klyde
Hjejle
Taffeland

Troldand
Hvinand
Blishøne

Bilag II: Billede fra besigtigelse af sø nr. 4. Der er tale om en meget lille afstand mellem vandflade og dyrket mark.